

คู่มือกระบวนการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา

คู่มือกระบวนการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา

ISBN 978-616-7273-98-3

พิมพ์ครั้งที่ 1 กุมภาพันธ์ 2560

จำนวนพิมพ์ 2,000 เล่ม

ที่ปรึกษา คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาล
นายชาติชาย อัครวิบูลย์
นายวรรณัฐ สังข์ใหม่
นางสาวจิตตรา กาญจนะประเสริฐ
นายสืบพงษ์ ศรีพงษ์กุล
นางปิยนุช มนุรังสรรค์
นายจิระพัฒน์ พันธุ์ทวี
นายวรสิทธิ์ อภิชาติโชติ
นายสุทัศน์ สงวนปรารค์
นางสุวิมล ทัสโส
นายชนาธิป เหมือนพะวงศ์
นายวีรศักดิ์ ขจีจิตต์
นายสุวิชา สุขเกษมหทัย
นายสรวิศ ลิ้มปรางษ์
นายณรา เมธาธราธิป
นางสาวปณิตา เทียมสอาด
นางสาวณัฐนันท์ คุณเงิน

บรรณาธิการ นางสุธาทิพย์ จุลมนต์ ทศนชัยกุล

ผู้ดำเนินการจัดพิมพ์ สำนักส่งเสริมงานตุลาการ สำนักงานศาลยุติธรรม
อาคารศาลอาญา ชั้น 6 ถนนรัชดาภิเษก แขวงจอมพล
เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทรศัพท์ 0 2512 8498-9 โทรสาร 0 2512 8431

พิมพ์ที่ บริษัท แอคทีฟ พรินท์ จำกัด
9 ซอยลาดพร้าว 64 แยก 14 แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง กรุงเทพฯ 10310
โทรศัพท์ 0 2530 4114 (อัตโนมัติ) โทรสาร 0 2108 8950-51
E-mail : tanapress@gmail.com

คำนำ

กระบวนการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาแก่จำเลยและอำนวยการความสะดวกแก่คู่ความทุกฝ่ายในการเข้าถึงความเป็นธรรมอย่างแท้จริง และการให้ความสำคัญกับการอ่านอธิบายฟ้องและสอบถามคำให้การของจำเลยหรือที่เรียกว่ากระบวนการสมานฉันท์และสันติวิธีถือเป็นกระบวนการและแนวความคิดที่อยู่ในระบบการอำนวยการยุติธรรมของศาลตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2551 เป็นกระบวนการที่ทำให้จำเลยมีความเข้าใจในขั้นตอนการดำเนินคดีอาญารวมถึงสิทธิหน้าที่ของตนมากขึ้น ในการปฏิบัติงานตามแนวคิดดังกล่าวยังมีเสียงสะท้อนการทำงานที่ควรปรับปรุงเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ชัดเจน และเป็นไปในแนวเดียวกัน คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลภายใต้การเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม จึงเห็นควรจัดทำคู่มือกระบวนการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา ซึ่งเป็นชื่อใหม่ของกระบวนการเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับกระบวนการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพโดยไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะที่จำเลย แต่ยังรวมถึงผู้เสียหาย พยาน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมและกระบวนการยุติธรรมได้อย่างถ่องแท้ โดยให้ความหมาย ขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่รวมทั้งกระบวนการที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้แนวความคิดเกี่ยวกับกระบวนการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินคดีมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ศาลยุติธรรมสอดคล้องกับการอำนวยการยุติธรรมโดยยึดมั่นในหลักนิติธรรม ซึ่งเป็นนโยบายประธานศาลฎีกาประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 – 2560 ในด้านการอำนวยการยุติธรรมและการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่มุ่งเน้นการพิจารณาพิพากษาคดีภายใต้หลักนิติธรรมให้เป็นไปอย่างเปิดเผยถูกต้องตามกฎหมาย มีมาตรฐานที่ชัดเจนและเหมาะสมแก่ประเภทคดี



(นายอริคม อินทุพุฒิ)

เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม

สารบัญ

หน้า

1 ความหมายของกระบวนการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา.....	1
2 ตัวอย่างกระบวนการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญาชั้นอ่านและอธิบายฟ้อง ในศูนย์ไกล่เกลี่ยหรือศูนย์ประนอมข้อพิพาทและในศูนย์คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา แยกพิจารณาตามประเภทคดี	3
3 แผนผังการเข้าสู่กระบวนการและศูนย์คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา.....	7
4 แผนงานและผู้รับผิดชอบกระบวนการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา.....	13
4.1 การคุ้มครองสิทธิขั้นประชาสัมพันธุ์ให้ความรู้เป็นการทั่วไป	14
4.2 การคุ้มครองสิทธิขั้นผิดฟ้อง/ฝากขัง.....	15
4.3 การคุ้มครองสิทธิในคดีอาญาแผ่นดินที่พนักงานอัยการฟ้องคดี ขั้นตอนในการคุ้มครองสิทธิในชั้นฟ้องคดี ชั้นสอบคำให้การจำเลย	17
4.4 การคุ้มครองสิทธิในศูนย์คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา คดีอาญาแผ่นดินที่พนักงานอัยการฟ้องคดี.....	25
4.5 การคุ้มครองสิทธิในวันตรวจพยานหลักฐาน.....	29
5 การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญาสำหรับพยาน.....	31
6 ภาคผนวก.....	49
o หมายเลข 1 วิธีทัศนให้ความรู้ แผ่นพับประชาสัมพันธุ์ เอกสารให้ความรู้กฎหมายพิเศษ เกี่ยวกับความผิดอาญาในข้อหาต่างๆ	50
o หมายเลข 2 สิทธิของผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.....	51
o หมายเลข 3 ข้อพึงระวังการปฏิบัติงานในกระบวนการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา.....	51
o หมายเลข 4 หัวข้อที่ควรมีการให้ความรู้แก่จำเลย	52

o หมายเลข 5	ตราสารสำหรับคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแขวง.....	52
o หมายเลข 6	รายงานกระบวนการพิจารณา.....	53
o หมายเลข 7	ตัวอย่างหนังสือแจ้งเตือนให้ไปเป็นพยาน	59
o หมายเลข 8	แบบสอบถามความรู้ ความเข้าใจ และความพึงพอใจในกระบวนการ คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา	61
o หมายเลข 9	กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา สำหรับพยาน	70
o หมายเลข 10	กฎหมายเกี่ยวกับวิธีการรอกำหนดโทษ.....	98



ความหมายของกระบวนการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา

การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา

กระบวนการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา หมายถึง การให้ความรู้และการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนผู้มีอรรถคดี ผู้ต้องหา จำเลย ผู้เสียหาย พยาน ตลอดจนผู้มาติดต่อราชการศาลตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย โดยมีการดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เบื้องต้นแก่ประชาชนผู้มีอรรถคดี และผู้มาติดต่อราชการศาล เกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินคดี กระบวนพิจารณา การปล่อยชั่วคราว สิทธิของผู้ต้องหา จำเลย ผู้เสียหายและพยานตามกฎหมาย

(2) ให้ผู้เสียหายทราบถึงสิทธิหน้าที่ตามกฎหมาย ขั้นตอนการดำเนินคดี สิทธิในการได้รับการเยียวยาในส่วนแพ่ง

(3) ให้ความรู้แก่ผู้ต้องหาในชั้นผัดฟ้อง ผากขังเพื่อทราบถึงสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย

(4) ให้ผู้พิพากษาอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟังโดยละเอียดอย่างเคร่งครัด ให้ความรู้แก่จำเลยเพื่อทราบถึงสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย การบรรเทาความเสียหายแก่ผู้เสียหาย

(5) ในกรณีที่ผู้เสียหายประสงค์จะได้รับการบรรเทาความเสียหายทั้งจำเลยสำนึกในการกระทำความผิด และต้องการบรรเทาผลร้าย ฟังจัดให้มีการดำเนินการเจรจาไกล่เกลี่ย

กระบวนการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา สามารถดำเนินการได้ในคดีอาญาทุกคดีและไม่ว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะให้การรับสารภาพหรือปฏิเสธ ทั้งผู้พิพากษาทุกนายสามารถดำเนินการคุ้มครองสิทธิได้

การดำเนินกระบวนการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญานั้นแบ่งออกเป็นสองส่วน คือ กระบวนการในศูนย์คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญาและกระบวนการนอกศูนย์คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา (การประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ในชั้นผัดฟ้อง ผากขัง ชั้นสอบคำให้การ ในวันตรวจพยานหลักฐาน)

สำหรับกระบวนการในศูนย์คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญานั้น ศาลยุติธรรมอาจมีการกำหนดองค์คณะผู้พิพากษาเฉพาะเพื่อปฏิบัติงานที่ศูนย์หรือใช้วิธีจัดให้ทุกองค์คณะในศาลยุติธรรมได้ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์โดยหมุนเวียนกันหรือที่เรียกว่าระบบเวร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการในแต่ละศาล ศูนย์นั้นยังคงมีอยู่แต่เปลี่ยนชื่อและในการปฏิบัติงานนั้นให้ยึดกรอบการทำงานและเนื้อหาที่จะมีการให้ความรู้และข้อพึงระวังในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพื่อความชัดเจนและเป็นหลักประกันในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับศูนย์คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา

ส่วนกระบวนการนอกศูนย์คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา (การประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ในชั้นผัดฟ้อง ผากขัง ชั้นสอบคำให้การ ในวันตรวจพยานหลักฐาน) โดยเฉพาะในการอ่านและอธิบายฟ้อง ผู้พิพากษาทุกนายต้องอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟังโดยละเอียด รวมทั้งให้ความรู้แก่จำเลยเพื่อให้ทราบถึงสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายตลอดถึงแนวทางในการบรรเทาความเสียหายแก่ผู้เสียหาย

2

ตัวอย่างกระบวนการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา
ชั้นอ่านและอธิบายฟ้อง ในศูนย์ไกล่เกลี่ยหรือศูนย์ประนอมข้อพิพาทและ
ในศูนย์คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญาแยกพิจารณาตามประเภทคดี

ศูนย์ไกล่เกลี่ยหรือศูนย์ประนอมข้อพิพาทประจำศาล

1. คดีอาญาที่ราษฎรเป็นโจทก์ (ไม่คำนึงว่าจะเป็นคดีอาญายอมความได้หรืออาญาแผ่นดิน)
2. คดีอาญาที่ยอมความได้
3. คำร้องตาม มาตรา 44/1

ตัวอย่างการดำเนินงานสำหรับคดีอาญาที่ราษฎรเป็นโจทก์ ตามข้อ 1

เมื่อศาลรับคำฟ้องเพื่อบันทึกสำนวนมูลฟ้อง กรณีโจทก์และผู้ถูกฟ้องมีความประสงค์ที่จะเจรจากัน พึงมีการให้ความรู้แก่โจทก์และผู้ถูกฟ้องในเบื้องต้นเพิ่มเติมจากการไกล่เกลี่ยในส่วนสิทธิตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หากเจรจาทกลงกันได้จะส่งผลให้มีการถอนฟ้องหรือประนีประนอมยอมความรวมทั้งการสั่งยกเลิกวันนัดไต่สวนมูลฟ้อง

ในกรณีที่ไม่มีผลการเจรจาหรือการเจรจาไม่สำเร็จ เมื่อศาลไต่สวนมูลฟ้องและประทับรับฟ้องแล้ว ต่อมาจำเลยยื่นคำให้การและคู่ความมาพร้อมโดยประสงค์จะเจรจากัน ให้นำคู่ความไปที่ศูนย์ไกล่เกลี่ยหรือศูนย์ประนอมข้อพิพาทประจำศาลได้อีกขั้นตอนเช่นกัน ในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้พิพากษา เจ้าหน้าที่ศาลและผู้ประนีประนอมประจำศาล พึงระลึกว่า กระบวนการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในส่วนของการให้ความรู้แก่คู่ความนั้นเป็นสิ่งพึงกระทำควบคู่ไปกับการไกล่เกลี่ย ที่สำคัญ คือ กระบวนการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจะต้องเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นในขั้นตอนใดของกระบวนการพิจารณาหรือในศูนย์ไกล่เกลี่ยหรือศูนย์ประนอมข้อพิพาทประจำศาลหรือในศูนย์คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา ทั้งนี้ ศาลพึงจัดให้มีการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจถึงสิทธิต่างๆ ของคู่ความแก่บุคลากรของศาลเพื่อเป็นหลักประกันว่ากระบวนการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญาจะเกิดขึ้นในศูนย์ไกล่เกลี่ยหรือศูนย์ประนอมข้อพิพาทประจำศาลตามแต่กรณี

ศูนย์คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา

คดีอาญาแผ่นดิน (คดีที่ต้องเสร็จสิ้นไปโดยคำพิพากษา)

ในการปฏิบัติหน้าที่เวรชี้ ให้ผู้พิพากษาที่ปฏิบัติหน้าที่เวรชี้มีหน้าที่ในการอ่านและอธิบายฟ้องแก่จำเลยโดยละเอียดก่อนที่จะสอบคำให้การ อันจะเป็นการบริหารจัดการหรือแยกประเภทคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพตั้งแต่ต้นทาง

ในกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพและไม่ต้องการสืบพยานประกอบคำรับสารภาพซึ่งจะมีการอ่านคำพิพากษาในวันเดียวกันนั้น กระบวนการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพพึงเกิดขึ้นในการอ่านและอธิบายฟ้องพร้อมกับให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของจำเลย หลักการสำคัญ คือ ให้จำเลยเข้าใจในข้อหาและคำขอของโจทก์รวมทั้งสิทธิและเสรีภาพต่างๆ ทั้งนี้ ให้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสถานที่และการบริหารจัดการคดีของแต่ละศาล

ในกรณีตามวรรคก่อนหากพิจารณาแล้วเห็นว่า ควรมีการสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมไม่ว่าจะเกี่ยวกับพฤติการณ์
แห่งคดี หรือเพื่อทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้เสียหาย หรือจำเลยประสงค์ที่จะทำคำแถลงประกอบคำรับสารภาพ
ให้ผู้พิพากษาที่ปฏิบัติหน้าที่เวรชี้สั่งให้สืบเสาะและพินิจ หรือกรณีที่ผู้พิพากษาที่ปฏิบัติหน้าที่เวรชี้เห็นสมควรหรือ
คู่ความประสงค์ให้ส่งเรื่องไปยังศูนย์คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญาเพื่อดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ให้ขึ้นอยู่กับ
ความเหมาะสมของสถานที่และการบริหารจัดการคดีของแต่ละศาล

ในกรณีจำเลยยังไม่ให้การ หรือจะให้การในวันนัดพิจารณาหรือรอแต่งตั้งทนายความก่อนสอบคำให้การ
ให้ผู้พิพากษาที่ปฏิบัติหน้าที่เวรชี้ส่งสำนวนให้ศูนย์คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญาดำเนินการต่อไป

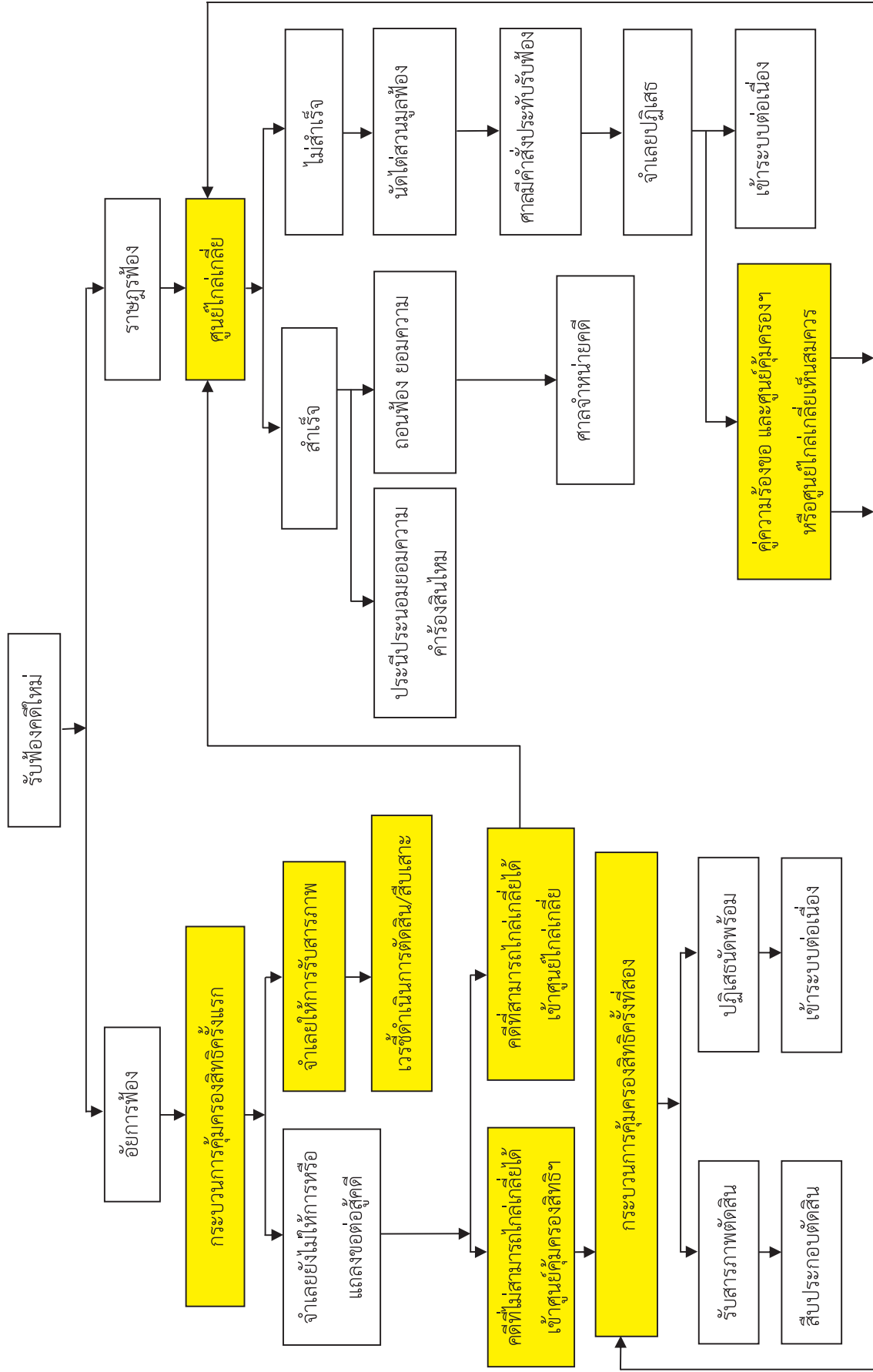
เมื่อศูนย์คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญาได้รับสำนวนแล้วให้ดำเนินการให้ความรู้แก่ทั้งผู้เสียหายและ
จำเลยเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย อ่านและอธิบายฟ้องให้แก่จำเลยอีกครั้งหนึ่ง ในส่วนของผู้เสียหาย
(ถ้ามี) พึงมีการแนะนำสิทธิของผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 พร้อมทั้ง
อธิบายให้ผู้เสียหายและจำเลยทราบถึงการดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลต่อไป

เมื่อศูนย์คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญาอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟัง และจำเลยให้การแล้ว
ให้ดำเนินการต่อไปตามการบริหารจัดการคดีของแต่ละศาล

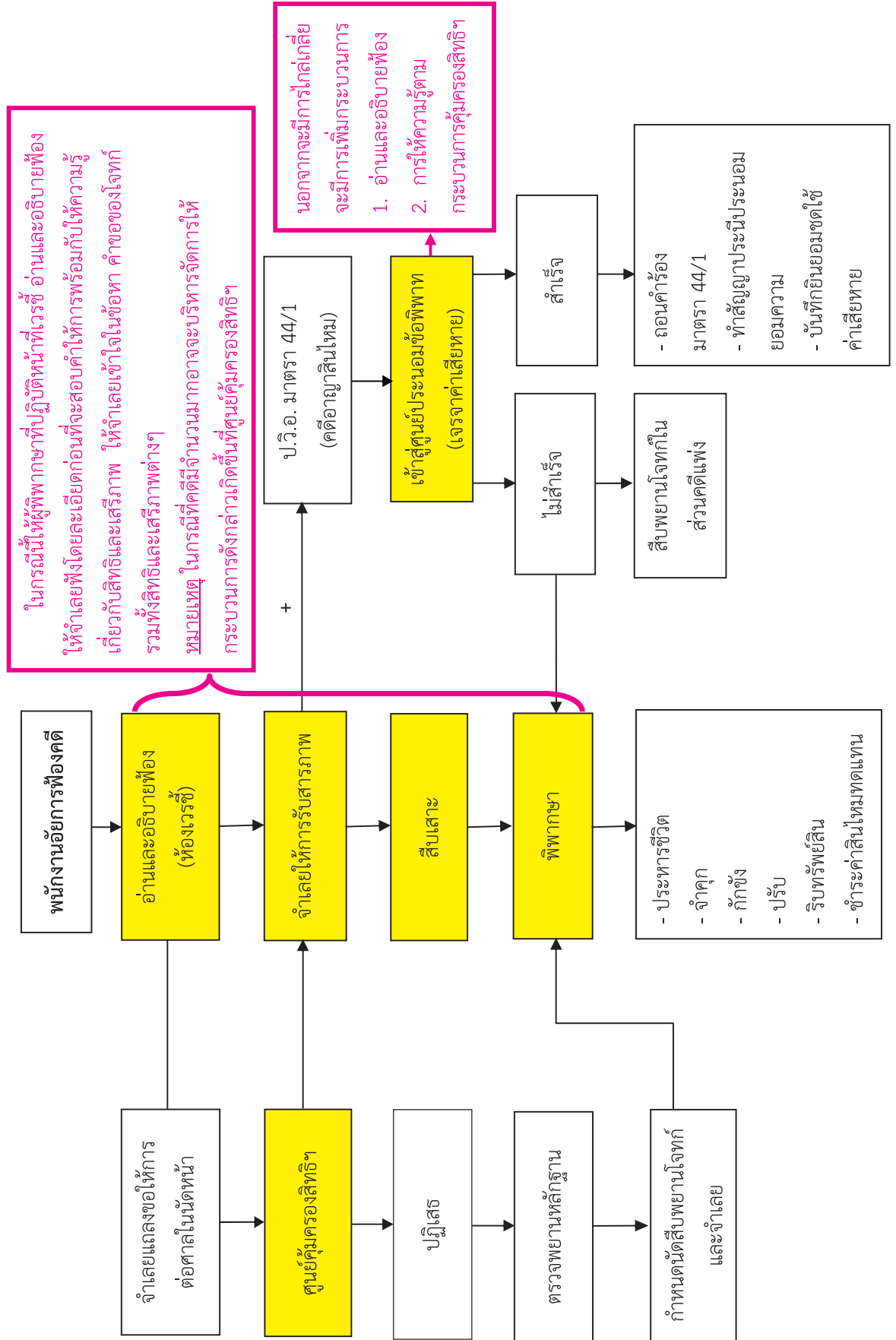
3

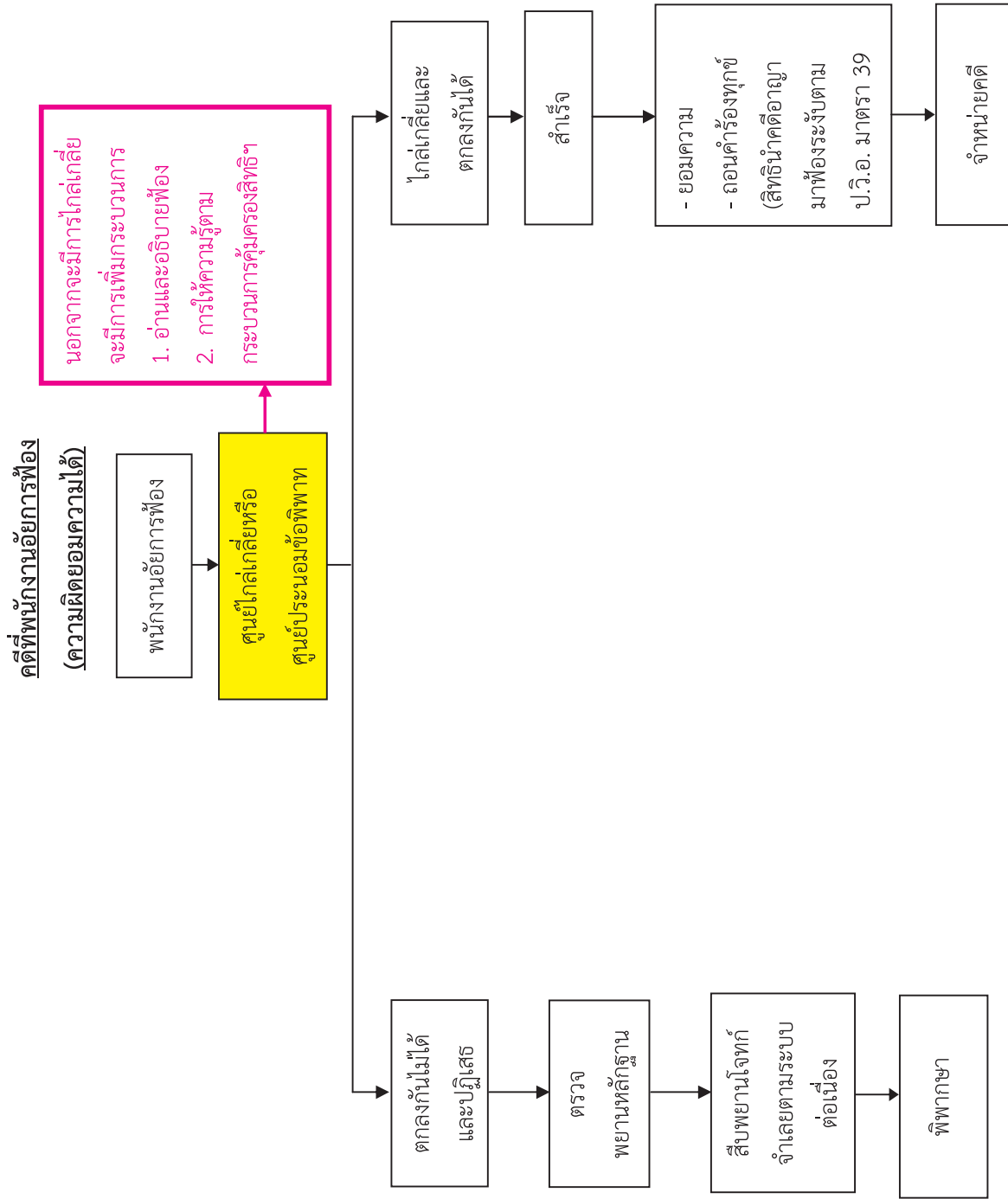
แผนผังการเข้าสู่กระบวนการและศูนย์คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา

แผนผังการเข้าสู่ศูนย์คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา

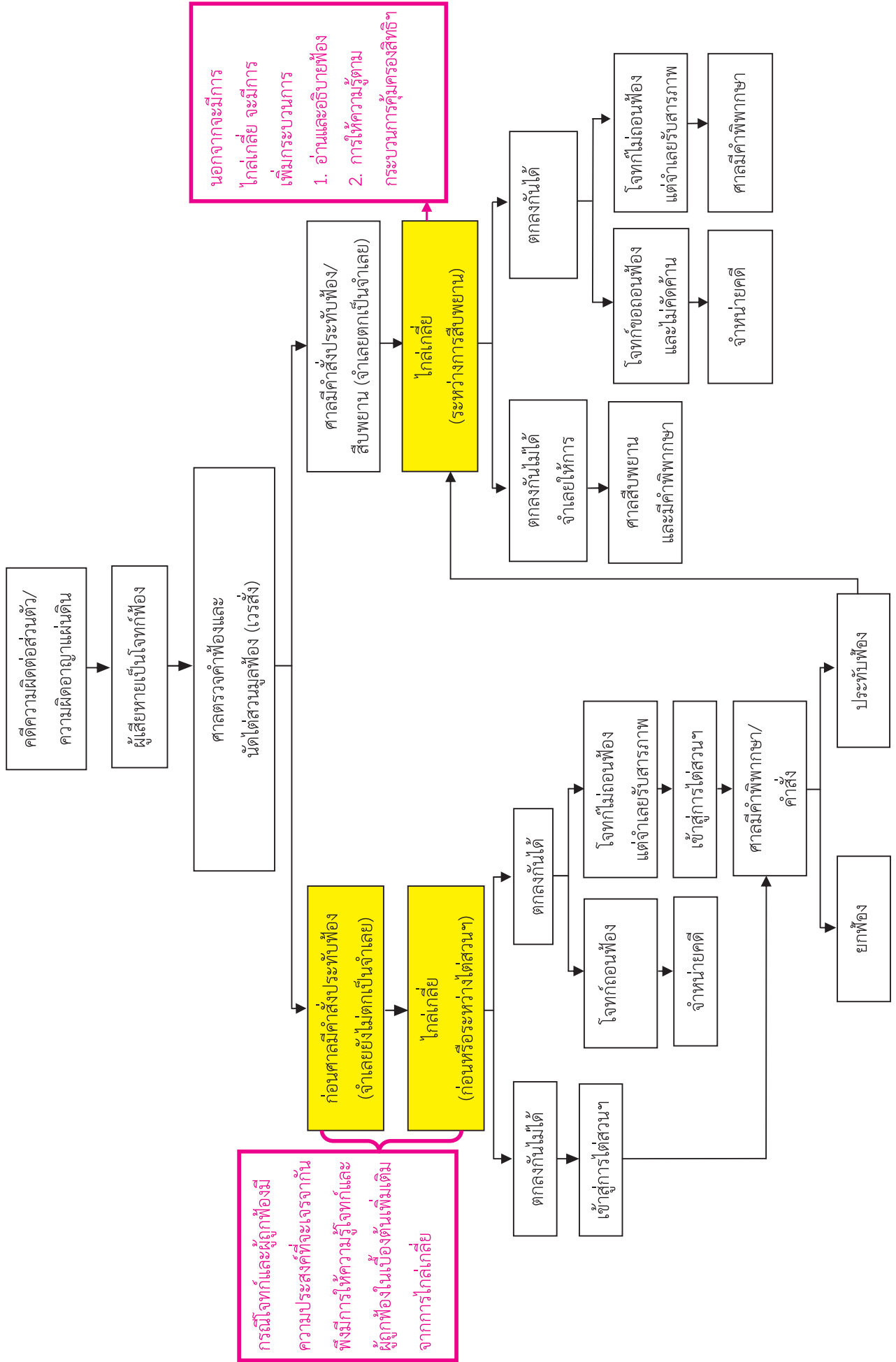


แผนผังการคุ้มครองสิทธิในคดีอาญา
(คดีอาญาแผ่นดิน)

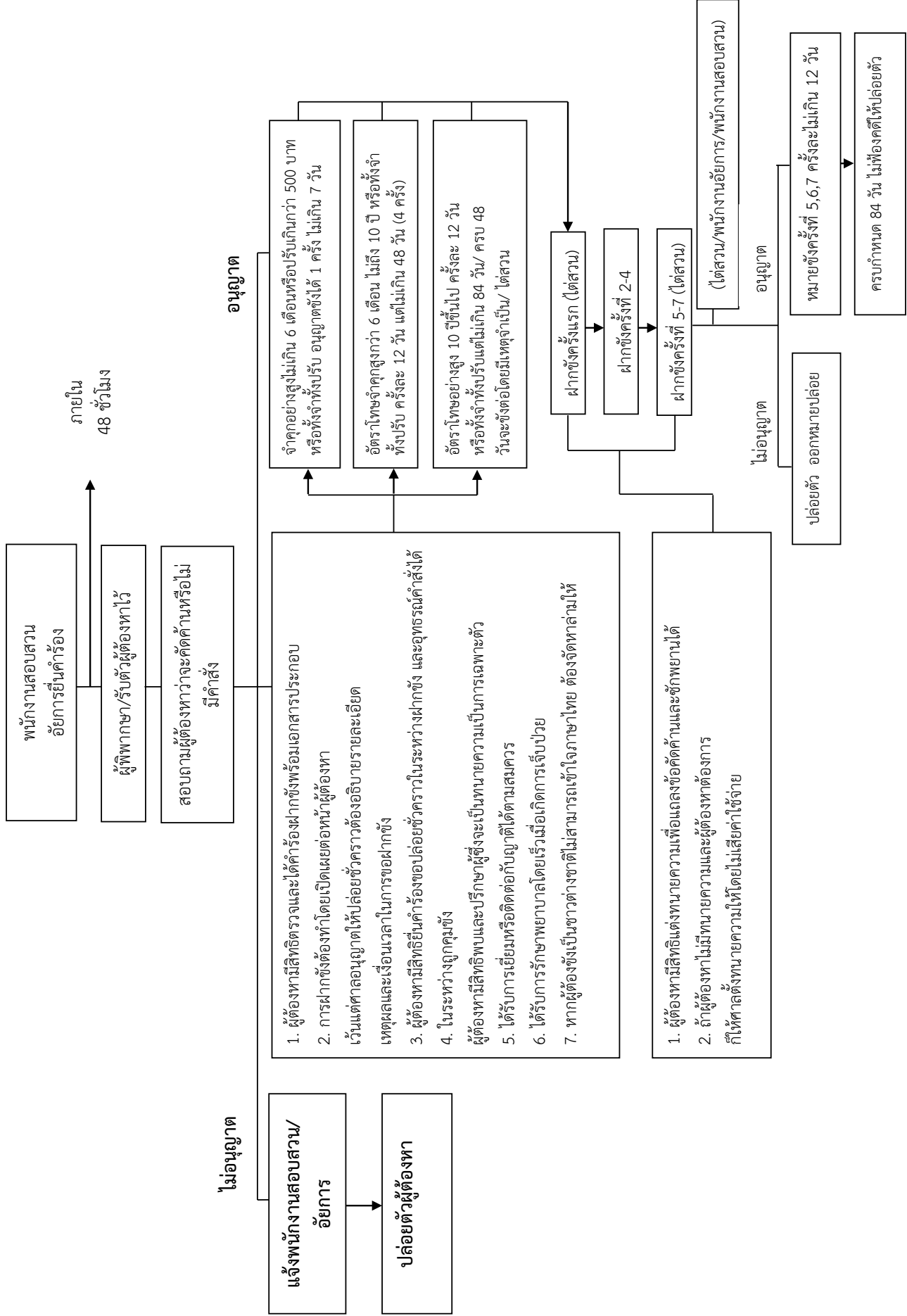




คดีอาญาที่ราษฎรเป็นโจทก์



กระบวนการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาระหว่างการฝากขัง



4

แผนงานและผู้รับผิดชอบ
กระบวนการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา

4.1 การคุ้มครองสิทธิขั้นประชาสัมพันธุ์ให้ความรู้เป็นการทั่วไป

ผู้รับผิดชอบงาน	สถานที่/ ขั้นตอน กระบวนการ คุ้มครองสิทธิ	ผู้ที่ได้รับ ความคุ้มครอง	วิธีการดำเนินการ	เนื้อหา
เจ้าหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายให้ ปฏิบัติหน้าที่	บริเวณที่มี ผู้มาติดต่อ ราชการศาล	ผู้มาติดต่อ ราชการศาล	1. ศาลพึงจัดให้มีการฉายวิดีโอทัศน์หรือประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสายให้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินคดีอาญาเบื้องต้น 2. พึงจัดให้มีพื้นที่ว่างแผ่นพับประชาสัมพันธ์และเอกสารให้ความรู้กฎหมายพิเศษเกี่ยวกับความผิดอาญาในข้อหาต่างๆ	1. วิดีทัศน์ให้ความรู้ 2. แผ่นพับประชาสัมพันธ์แบบที่ 1-7 3. เอกสารให้ความรู้กฎหมายพิเศษเกี่ยวกับความผิดอาญาในข้อหาต่างๆ <u>พิจารณาเอกสาร</u> <u>ภาคผนวกหมายเลข 1</u>

หมายเหตุ : เจ้าหน้าที่และส่วนงานที่รับผิดชอบ

- ศาลพึงจัดให้เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานในกระบวนการและในศูนย์คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญามีความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาที่แจ้งและปฏิบัติหน้าที่ต่อผู้ที่ได้รับความคุ้มครองในขั้นตอนต่างๆ
- สำหรับเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานในกระบวนการและในศูนย์คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญานั้น ให้แต่ละศาลบริหารจัดการตามความเหมาะสมว่าเป็นความรับผิดชอบของงานส่วนใดของศาล

4.2 การคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐาน/ฝากขัง

ผู้รับผิดชอบงาน	สถานที่/ ขั้นตอน กระบวนการ คุ้มครองสิทธิ	ผู้ที่ได้รับ ความคุ้มครอง	วิธีการดำเนินการ	เนื้อหา
เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่	ห้องควบคุม	ผู้ต้องหา	- ศาลพึงจัดให้มีการฉายวิดีโอทัศน์หรือประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสายให้ความรู้ - แจกแผ่นพับเกี่ยวกับสิทธิผู้ต้องหา - ตอบข้อสงสัย	- ระยะเวลาในการควบคุมตัว - ข้อคัดค้านการมัดมือ/ฝากขัง (ถ้ามี) - การปล่อยชั่วคราว - อุทธรณ์คำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว - พบและปรึกษาทนายความ <u>พิจารณาเอกสาร</u> <u>ภาคผนวกหมายเลข 1</u>
เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่		ผู้เสียหาย (ถ้ามี)	- สอบถามและบันทึกไว้ในสำนวนเกี่ยวกับที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ รายละเอียดของการติดต่อของผู้เสียหายและผู้ต้องหา ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการติดต่อ แจ้งสิทธิ ทั้งข้อมูลความคืบหน้าเกี่ยวกับการดำเนินคดี - แจกแผ่นพับเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหาย	สิทธิของผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา <u>พิจารณาเอกสาร</u> <u>ภาคผนวกหมายเลข 2</u>

ผู้รับผิดชอบงาน	สถานที่/ ขั้นตอน กระบวนการ คุ้มครองสิทธิ	ผู้ที่ได้รับ ความคุ้มครอง	วิธีการดำเนินการ	เนื้อหา
ผู้พิพากษา	เบิกตัวผู้ต้องหา มาพบศาล/ ห้องผิดฟ้อง/ ฝากขัง	ผู้ต้องหา	1. ผู้พิพากษาฟังตรวจสอบ ระยะเวลาในการควบคุมตัว 2. ให้ความรู้ผู้ต้องหา ตามที่กำหนด 3. ตอบข้อสงสัย	1. ระยะเวลาใน การควบคุมตัว 2. การปล่อยชั่วคราว 3. อุทธรณ์คำสั่งไม่อนุญาต ให้ปล่อยชั่วคราว 4. พบและปรึกษา ทนายความ
ผู้พิพากษา	ศูนย์คุ้มครอง สิทธิและเสรีภาพ ในคดีอาญา	ผู้เสียหาย (ในกรณีที่ ผู้เสียหาย มาศาล)	1. ให้ผู้เสียหายทราบถึง สิทธิตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญาตามลักษณะ คดีที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอน การดำเนินคดี สิทธิใน การได้รับการเยียวยา ในส่วนแพ่ง * ในกรณีที่ผู้เสียหาย ประสงค์จะได้รับการ บรรเทาความเสียหาย ทั้งจำเลยสำนึกใน การกระทำความผิดและ ต้องการบรรเทาผลร้าย พึงจัดให้มีการดำเนินการ เจรจาไกล่เกลี่ยในส่วน ของคดีอาญาสินไหม ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 44/1 เพื่อเจรจาค่าเสียหาย (เรื่องจะเข้าสู่ศูนย์ประนอม ข้อพิพาท)	1. สิทธิของผู้เสียหาย ตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา พิจารณาเอกสาร <u>ภาคผนวกหมายเลข 2</u>

4.3 การคุ้มครองสิทธิในคดีอาญาแผ่นดินที่พนักงานอัยการฟ้องคดี
ขั้นตอนในการคุ้มครองสิทธิในชั้นฟ้องคดี
ชั้นสอบคำให้การจำเลย

ผู้รับผิดชอบงาน	สถานที่/ ขั้นตอน กระบวนการ คุ้มครองสิทธิ	ผู้ที่ได้รับ ความคุ้มครอง	วิธีการดำเนินการ	เนื้อหา
ผู้พิพากษา	ห้องเวรชี้: ชั้นสอบคำให้การ จำเลย	จำเลย	1. ผู้พิพากษาที่ปฏิบัติหน้าที่เวรชี้ อ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟังโดยละเอียดก่อนสอบคำให้การ เพื่อให้จำเลยเข้าใจข้อหาและคำขอของโจทก์ 2. ให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพตามกฎหมายตามลักษณะคดีที่เกี่ยวข้อง 3. ตอบข้อสงสัย 4. สอบคำให้การ 5. การบันทึกกระบวนการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา 5.1 สำหรับคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแขวง ซึ่งจำเลยให้การรับสารภาพและไม่ต้องมีการสืบพยานประกอบ คำรับสารภาพซึ่งจะมีการอ่านคำพิพากษาใน	1. หัวข้อที่ควรมีการให้ความรู้แก่จำเลย <u>พิจารณาเอกสารภาคผนวกหมายเลข 4</u> 2. ทรายางสำหรับคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแขวง <u>พิจารณาเอกสารภาคผนวกหมายเลข 5</u> 3. รายงานกระบวนการพิจารณา <u>พิจารณาเอกสารภาคผนวกหมายเลข 6</u>

ผู้รับผิดชอบงาน	สถานที่/ ขั้นตอน กระบวนการ คุ้มครองสิทธิ	ผู้ที่ได้รับ ความคุ้มครอง	วิธีการดำเนินการ	เนื้อหา
			วันเดียวกันนั้นให้บันทึกว่าคดีผ่านกระบวนการคุ้มครองสิทธิด้วยการประทับตราลายที่มีข้อความตามที่กำหนดให้ไว้ที่หน้าปกสำนวน/หน้าคำพิพากษา โดยไม่จำเป็นต้องมีรายงานกระบวนการพิจารณาคดีแยกต่างหาก ในการบันทึกนั้นให้ยึดสิทธิของผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เอกสารภาคผนวกหมายเลข 2 และหัวข้อที่ควรมีการให้ความรู้แก่จำเลยตามเอกสารภาคผนวกหมายเลข 4 เป็นแนวทาง 5.2 สำหรับคดีอาญาอื่นนอกจากคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแขวงให้บันทึกรายงานกระบวนการพิจารณาเพื่อบันทึกกระบวนการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญาที่เกิดขึ้น	

ผู้รับผิดชอบงาน	สถานที่/ ขั้นตอน กระบวนการ คุ้มครองสิทธิ	ผู้ที่ได้รับ ความคุ้มครอง	วิธีการดำเนินการ	เนื้อหา
			6. สำหรับคดีที่ต้อง สืบพยานประกอบ คำรับสารภาพ ให้ขึ้นอยู่กับ การบริหารจัดการคดี ของแต่ละศาลว่าจะให้ ผู้พิพากษานายใดมีหน้าที่ สืบพยานประกอบ คำรับสารภาพ * ในกรณีที่คดีมี จำนวนมากอาจจะ บริหารให้กระบวนการ ข้างต้นเกิดขึ้นที่ ศูนย์คุ้มครองสิทธิฯ * ในกรณีที่จำเลยให้การ รับสารภาพหาก พิจารณาแล้วเห็นว่า ควรมีการสอบ ข้อเท็จจริงเพิ่มเติม เกี่ยวกับพฤติการณ์ แห่งคดีหรือเพื่อทราบ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ ผู้เสียหาย หรือจำเลย ประสงค์ที่จะทำคำแถลง ประกอบคำรับสารภาพ ให้ผู้พิพากษาที่ปฏิบัติ หน้าที่เวรชี้สั่งให้ สืบเสาะและพินิจ กรณีที่ผู้พิพากษา ที่ปฏิบัติหน้าที่เวรชี้	

ผู้รับผิดชอบงาน	สถานที่/ ขั้นตอน กระบวนการ คุ้มครองสิทธิ	ผู้ที่ได้รับ ความคุ้มครอง	วิธีการดำเนินการ	เนื้อหา
			เห็นสมควรหรือคู่ความ ประสงค์ให้ส่งเรื่องไปยัง ศูนย์คุ้มครองสิทธิและ เสรีภาพในคดีอาญา เพื่อดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ ให้ขึ้นอยู่กับความ เหมาะสมของสถานที่ และการบริหารจัดการ คดีของแต่ละศาล * ในกรณีจำเลย ยังไม่ให้การ หรือจะให้การ ในวันนัดพิจารณาหรือ รอแต่งตั้งทนายความ ก่อนสอบคำให้การ ให้ผู้พิพากษาที่ปฏิบัติ หน้าที่เวรชี้ส่งสำนวนให้ ศูนย์คุ้มครองสิทธิและ เสรีภาพในคดีอาญา ดำเนินการต่อไป ** ข้อพึงระวัง การปฏิบัติงานใน กระบวนการคุ้มครอง สิทธิและเสรีภาพ ในคดีอาญา พิจารณาเอกสาร ภาคผนวกหมายเลข 3	

ผู้รับผิดชอบงาน	สถานที่/ ขั้นตอน กระบวนการ คุ้มครองสิทธิ	ผู้ที่ได้รับ ความคุ้มครอง	วิธีการดำเนินการ	เนื้อหา
ผู้พิพากษา	ชั้นสอบคำให้การ จำเลย	ผู้เสียหาย (ในกรณีที่ ผู้เสียหาย มาศาล)	1. ให้ผู้เสียหายทราบถึง สิทธิตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญาตามลักษณะ คดีที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอน การดำเนินคดี สิทธิใน การได้รับการเยียวยา ในส่วนแพ่ง * ในกรณีที่ผู้เสียหาย ประสงค์จะได้รับการ บรรเทาความเสียหาย ทั้งจำเลยสำนึกใน การกระทำความผิดและ ต้องการบรรเทาผลร้าย พึงจัดให้มีการดำเนินการ เจรจาไกล่เกลี่ยในส่วน ของคดีอาญาสิ้นไหม ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 44/1 เพื่อเจรจาค่าเสียหาย (เรื่องจะเข้าสู่ศูนย์ประνομ ข้อพิพาท)	1. สิทธิของผู้เสียหาย ตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา <u>พิจารณาเอกสาร</u> <u>ภาคผนวกหมายเลข 2</u>

ผู้รับผิดชอบงาน	สถานที่/ ขั้นตอน กระบวนการ คุ้มครองสิทธิ	ผู้ที่ได้รับ ความคุ้มครอง	วิธีการดำเนินการ	เนื้อหา
เจ้าหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายให้ ปฏิบัติหน้าที่	ห้องเวรชี้/ ชั้นสอบ คำให้การจำเลย	จำเลย	1. แยกผู้ต้องหา/จำเลย ออกตามข้อหาที่ถูก ดำเนินคดี 2. แจกเอกสารให้ความรู้ เกี่ยวกับข้อหาที่ถูก ดำเนินคดี 3. การบันทึกการปฏิบัติ หน้าที่ 3.1 สำหรับคดีอาญา ที่อยู่ในอำนาจพิจารณา พิพากษาของศาลแขวง ซึ่งจำเลยให้การรับสารภาพ และไม่ต้องมีการสืบพยาน ประกอบคำรับสารภาพ ซึ่งจะมีการอ่านคำพิพากษา ในวันเดียวกันนั้นให้ เตรียมบันทึกว่าคดีผ่าน กระบวนการคุ้มครองสิทธิ ด้วยการประทับตรา ที่มีข้อความตามที่กำหนด ให้ไว้ที่หน้าปกสำนวน/ หน้าคำพิพากษา โดยไม่จำเป็นต้องมีรายงาน กระบวนการพิจารณาคดีแยก ต่างหาก	1. เอกสารให้ความรู้ เกี่ยวกับข้อหาที่ถูก ดำเนินคดี <u>พิจารณาเอกสาร</u> <u>ภาคผนวกหมายเลข 1</u> 2. ตรายางสำหรับคดีอาญา ที่อยู่ในอำนาจพิจารณา พิพากษาของศาลแขวง <u>พิจารณาเอกสาร</u> <u>ภาคผนวกหมายเลข 5</u> 3. รายงานกระบวนการ พิจารณา <u>พิจารณาเอกสาร</u> <u>ภาคผนวกหมายเลข 6</u> 4. แบบสอบถาม (จำเลย) ความรู้ ความเข้าใจ และความพึงพอใจ ในกระบวนการคุ้มครอง สิทธิและเสรีภาพ ในคดีอาญา <u>พิจารณาเอกสาร</u> <u>ภาคผนวกหมายเลข 8</u>

ผู้รับผิดชอบงาน	สถานที่/ ขั้นตอน กระบวนการ คุ้มครองสิทธิ	ผู้ที่ได้รับ ความคุ้มครอง	วิธีการดำเนินการ	เนื้อหา
			3.2 สำหรับคดีอาญาอื่น นอกจากคดีอาญาที่อยู่ ในอำนาจพิจารณา พิพากษาของศาลแขวง ให้เตรียมรายงานกระบวนการ พิจารณาเพื่อบันทึก กระบวนการคุ้มครอง สิทธิและเสรีภาพใน คดีอาญาที่เกิดขึ้น	
เจ้าหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายให้ ปฏิบัติหน้าที่	ชั้นสอบคำให้การ จำเลย	ผู้เสียหาย	1. สอบถามที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ รายละเอียดของ การติดต่อของผู้เสียหาย 2. แจกแผ่นพับเกี่ยวกับ สิทธิของผู้เสียหาย 3. ส่งเรื่องต่อไปยัง ศูนย์ประนอมข้อพิพาท เพื่อเจรจาค่าเสียหาย ในกรณีคู่ความประสงค์ จะเจรจาไกล่เกลี่ย ในส่วนของค่าเสียหาย	1. แผ่นพับเกี่ยวกับ สิทธิของผู้เสียหาย 2. อธิบายการส่งเรื่อง ต่อไปยังศูนย์ประนอม ข้อพิพาทเพื่อเจรจาค่า เสียหาย 3. แบบสอบถาม (จำเลย) ความรู้ ความเข้าใจ และความพึงพอใจ ในกระบวนการคุ้มครอง สิทธิและเสรีภาพ ในคดีอาญา <u>พิจารณาเอกสาร</u> <u>ภาคผนวกหมายเลข 8</u>

ผู้รับผิดชอบงาน	สถานที่/ ขั้นตอน กระบวนการ คุ้มครองสิทธิ	ผู้ที่ได้รับ ความคุ้มครอง	วิธีการดำเนินการ	เนื้อหา
			* ในกรณีที่ผู้เสียหาย ประสงค์จะได้รับ การบรรเทาความ เสียหายทั้งจำเลยสำนึก ในการกระทำความผิด และต้องการบรรเทา ผลร้ายพึงจัดให้มี การดำเนินการเจรจา ไกล่เกลี่ยในส่วนของ คดีอาญาสิ้นไหม ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 44/1 เพื่อเจรจาค่าเสียหาย (เรื่องจะเข้าสู่ ศูนย์ประนอมข้อพิพาท)	

4.4 การคุ้มครองสิทธิในศูนย์คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา คดีอาญาแผ่นดินที่พนักงานอัยการฟ้องคดี

ผู้รับผิดชอบงาน	สถานที่/ ขั้นตอน กระบวนการ คุ้มครองสิทธิ	ผู้ที่ได้รับ ความคุ้มครอง	วิธีการดำเนินการ	เนื้อหา
ผู้พิพากษา	ศูนย์คุ้มครอง สิทธิและเสรีภาพ ในคดีอาญา * กรณีคู่ความ ประสงค์ * กรณีส่งต่อ มาจากห้องเวรชี้ * ในกรณีที่จำเลย ให้การปฏิเสธ ให้ดำเนิน กระบวนการ พิจารณาใน การตรวจ พยานหลักฐาน และกำหนด นัดสืบพยาน โจทก์และจำเลย ต่อไป	จำเลย * ผู้ที่จำเลย ไว้วางใจให้เข้าร่วม กระบวนการ	1. ในกรณีที่ยังไม่ได้มี การอ่านและอธิบายฟ้อง หรือเมื่อจำเลยประสงค์ให้ ผู้พิพากษาอ่านและ อธิบายฟ้องให้จำเลยฟัง โดยละเอียด เพื่อให้ จำเลยเข้าใจข้อหาและ คำขอของโจทก์ 2. ให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิ และเสรีภาพตามกฎหมาย ตามลักษณะคดี ที่เกี่ยวข้อง 3. ตอบข้อสงสัย 4. สอบคำให้การ (กรณี ยังไม่มี การสอบคำให้การ) ** ข้อพึงระวังการปฏิบัติ งานในกระบวนการคุ้มครอง สิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา พิจารณาเอกสาร ภาคผนวกหมายเลข 3	1. หัวข้อที่ควรมีการให้ ความรู้แก่จำเลย พิจารณาเอกสาร ภาคผนวกหมายเลข 4

ผู้รับผิดชอบงาน	สถานที่/ ขั้นตอน กระบวนการ คุ้มครองสิทธิ	ผู้ที่ได้รับ ความคุ้มครอง	วิธีการดำเนินการ	เนื้อหา
ผู้พิพากษา	ศูนย์คุ้มครอง สิทธิและเสรีภาพ ในคดีอาญา * กรณีคู่ความ ประสงค์ * กรณีส่งต่อ มาจากห้องเวรชี้	ผู้เสียหาย (ถ้ามี) * ผู้ที่ผู้เสียหาย ไว้วางใจให้เข้าร่วม กระบวนการ	1. ให้ผู้เสียหายทราบถึง สิทธิตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญาตามลักษณะ คดีที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอน การดำเนินคดี สิทธิใน การได้รับการเยียวยา ในส่วนแพ่ง * ในกรณีที่ผู้เสียหาย ประสงค์จะได้รับการ บรรเทาความเสียหาย ทั้งจำเลยสำนึกใน การกระทำความผิดและ ต้องการบรรเทาผลร้าย พึงจัดให้มีการดำเนินการ เจรจาไกล่เกลี่ยในส่วน ของคดีอาญาสิ้นไหมตาม ป.วิ.อ. มาตรา 44/1 เพื่อเจรจาค่าเสียหาย (เรื่องจะเข้าสู่ ศูนย์ไกล่เกลี่ยหรือ ประนอมข้อพิพาท ประจำศาล)	1. สิทธิของผู้เสียหาย ตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา <u>พิจารณาเอกสาร</u> <u>ภาคผนวกหมายเลข 2</u>

ผู้รับผิดชอบงาน	สถานที่/ ขั้นตอน กระบวนการ คุ้มครองสิทธิ	ผู้ที่ได้รับ ความคุ้มครอง	วิธีการดำเนินการ	เนื้อหา
เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่	ศูนย์คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา * กรณีคู่ความประสงค์ * กรณีส่งต่อมาจากห้องเวรชี้ * ในกรณีที่จำเลยให้การปฏิเสธให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาในการตรวจพยานหลักฐานและกำหนดนัดสืบพยานโจทก์และจำเลยต่อไป * ในกรณีจำเลยให้การรับสารภาพอาจมีการสืบเสาะจากนั้นให้มีคำพิพากษาต่อไป (ในกรณีมีการส่งเรื่องไปยังศูนย์ประนอมข้อพิพาทในส่วน ป.วิ อ. มาตรา 44/1ให้นำมาพิจารณาควบคู่ด้วย)	จำเลย * ผู้ที่จำเลยไว้วางใจให้เข้าร่วมกระบวนการ	1. ให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศูนย์คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา 2. แจกเอกสารให้ความรู้เกี่ยวกับข้อหาที่ถูกดำเนินคดีว่ากระทำความผิด 3. เตรียมรายงานกระบวนการพิจารณา 4. เตรียมแบบสอบถามเพื่อประเมินผลสำรวจความพึงพอใจในการเข้าใช้บริการ	1. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศูนย์ 2. เอกสารให้ความรู้เกี่ยวกับข้อหาที่ถูกดำเนินคดีว่ากระทำความผิด 3. รายงานกระบวนการพิจารณา 4. แบบสอบถาม (จำเลย) ความรู้ ความเข้าใจและความพึงพอใจในกระบวนการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา พิจารณาเอกสารภาคผนวกหมายเลข 6, 8

ผู้รับผิดชอบงาน	สถานที่/ ขั้นตอน กระบวนการ คุ้มครองสิทธิ	ผู้ที่ได้รับ ความคุ้มครอง	วิธีการดำเนินการ	เนื้อหา
เจ้าหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายให้ ปฏิบัติหน้าที่		ผู้เสียหาย * ผู้ที่ผู้เสียหาย ไว้วางใจให้เข้าร่วม กระบวนการ	1. แจกแผ่นพับเกี่ยวกับ สิทธิของผู้เสียหาย 2. ส่งเรื่องต่อไปยัง ศูนย์ประนอมข้อพิพาท เพื่อเจรจาค่าเสียหาย ในกรณีคู่ความประสงค์ จะเจรจาไกล่เกลี่ย ในส่วน of ค่าเสียหาย 3. เตรียมรายงาน กระบวนการพิจารณา 4. เตรียมแบบสอบถาม เพื่อประเมินผลสำรวจ ความพึงพอใจใน การเข้าใช้บริการ * ในกรณีที่ผู้เสียหาย ประสงค์จะได้รับการ บรรเทาความเสียหาย ทั้งจำเลย สำนึกในการ กระทำความผิดและ ต้องการบรรเทาผลร้าย พึงจัดให้มีการดำเนิน การเจรจาไกล่เกลี่ย ในส่วน of คดีอาญา สินไหม ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 44/1 เพื่อเจรจา ค่าเสียหาย (เรื่องจะเข้าสู่ ศูนย์ประนอมข้อพิพาท)	1. แผ่นพับเกี่ยวกับ สิทธิของผู้เสียหาย 2. อธิบายการส่งเรื่อง ต่อไปยังศูนย์ประนอม ข้อพิพาทเพื่อเจรจา ค่าเสียหาย 3. รายงานกระบวนการพิจารณา 4. แบบสอบถาม (จำเลย) ความรู้ ความเข้าใจ และความพึงพอใจ ในกระบวนการคุ้มครอง สิทธิและเสรีภาพ ในคดีอาญา <u>พิจารณาเอกสาร</u> <u>ภาคผนวกหมายเลข 6, 8</u>

4.5 การคุ้มครองสิทธิในวันตรวจพยานหลักฐาน

ผู้รับผิดชอบงาน	สถานที่/ ขั้นตอน กระบวนการ คุ้มครองสิทธิ	ผู้ที่ได้รับ ความคุ้มครอง	วิธีการดำเนินการ	เนื้อหา
ผู้พิพากษา	ห้องพิจารณาคดี	จำเลย	1. ตรวจสอบการคุ้มครองสิทธิในขั้นตอนต่างๆ ก่อนหน้า 2. ตอบข้อสงสัย 3. อธิบายเนื้อหา	1. กระบวนต่างๆ ที่จะดำเนินการต่อไป 2. การรับข้อเท็จจริง 3. การกำหนดจำนวนพยานและเนื้อหาสาระของพยาน 4. ระยะเวลาการดำเนินคดีโดยประมาณ
ผู้พิพากษา		ผู้เสียหาย (ถ้ามี)	1. ให้ผู้เสียหายทราบถึงสิทธิตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาตามลักษณะคดีที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนการดำเนินคดี สิทธิในการได้รับการเยียวยาในส่วนแพ่ง 2. ในกรณีผู้เสียหายไม่มาศาล หากศาลเห็นสมควรอาจแจ้งวันนัดสืบพยานให้ผู้เสียหายทราบด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เสียหายทราบถึงข้อมูลความคืบหน้าเกี่ยวกับการดำเนินคดี	สิทธิของผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา <u>พิจารณาเอกสาร</u> <u>ภาคผนวกหมายเลข 2</u>

5

การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญาสำหรับพยาน

5. การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญาในส่วนของการพยาน

- หัวข้อการคุ้มครองและการปฏิบัติงานรวมถึง การคุ้มครองความปลอดภัย การออกหมายเรียกพยาน การมาเบิกความและค่าตอบแทน
- กฎหมายที่เกี่ยวข้องรวมถึง

1. พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546
2. ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยแนวทางการปฏิบัติต่อพยาน พ.ศ. 2548
3. ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยการคุ้มครองและค่าตอบแทนพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2548
4. ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการสืบพยานคดีอาญาโดยไม่ให้พยานเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลย พ.ศ. 2556
5. ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการสืบพยานคดีอาญาในลักษณะการประชุมทางจอภาพ พ.ศ. 2556
6. คำแนะนำของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยแนวทางการปฏิบัติต่อพยานที่เป็นเด็กในคดีอาญา พ.ศ. 2559

หัวข้อการคุ้มครองและการปฏิบัติงาน	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
การคุ้มครองความปลอดภัย	พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 มาตรการทั่วไปในการคุ้มครองพยาน มาตรา 6 ในกรณีที่พยานอาจไม่ได้รับความปลอดภัย พนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา ศาล หรือสำนักงานคุ้มครองพยาน แล้วแต่กรณี อาจจัดให้พยานอยู่ในความคุ้มครองตามที่เห็นเป็นการสมควร หรือตามที่พยานหรือบุคคลอื่นใด ซึ่งมีประโยชน์เกี่ยวข้องได้ร้องขอ และในกรณีจำเป็นบุคคลดังกล่าวจะขอให้เจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อื่นช่วยให้ความคุ้มครองแก่พยานได้ตามความจำเป็น ทั้งนี้ต้องได้รับความยินยอมของพยานด้วย การแจ้งและวิธีการที่เจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อื่นจะให้ความคุ้มครองแก่พยานตามคำขอและการสิ้นสุดลง ซึ่งการคุ้มครองตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนดโดยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี

หัวข้อการคุ้มครองและการปฏิบัติงาน	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยการคุ้มครองและค่าตอบแทนพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2548 ว่าด้วยการคุ้มครองและค่าตอบแทนพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2548 - ศาลที่มีเขตอำนาจชำระคดีหรือศาลที่มีเขตอำนาจเหนือท้องที่ที่บุคคลที่จะได้รับการคุ้มครองมีที่อยู่ได้ส่วนค่าร้องเป็นการคุ้มครองมีเฉพาะผู้ร้อง หมายความว่าเฉพาะผู้ร้อง หมายความว่าผู้ร้อง พยานและบุคคลที่ได้รับอนุญาตจากศาลเข้าฟังการพิจารณาคดีได้ (ข้อ 6 และข้อ 7)	การคุ้มครองให้พยานได้รับความปลอดภัย ให้รวมถึงการจัดให้พยานอยู่ในสถานที่ที่ปลอดภัย เว้นแต่พยานจะไม่ให้ความยินยอมและการปฏิบัติให้มีการเปิดเผยชื่อตัว ชื่อสกุล ที่อยู่ ภาพ หรือข้อมูลอย่างอื่นที่สามารถระบุตัวพยานได้ ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมแก่สถานะและสภาพของพยานและลักษณะของคดีอาญาที่เกี่ยวข้อง มาตรา 7 ในกรณีที่มี 3 ฝ่าย ผู้บุพการี ผู้สืบสันดานของพยาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน ซึ่งมีผลต่อการที่พยานจะมาเป็นพยานอาจไม่ได้รับความปลอดภัยและพยานได้ขอร้องให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องพิจารณา นำมาตรการทั่วไปในการคุ้มครองพยานมาใช้บังคับแก่บุคคลดังกล่าวได้ตามความจำเป็นที่เห็นสมควร เว้นแต่บุคคลดังกล่าวจะไม่ให้ความยินยอม พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 บัญญัติว่าศาลอาจจัดให้พยานอยู่ในความคุ้มครอง โดยมีดุลพินิจสั่งให้มีการจ่ายค่าตอบแทนแก่พยานและให้ศาลชั้นต้นมีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัตินี้ ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยการคุ้มครองและค่าตอบแทนพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2548 ข้อ 5 เมื่อมีการยื่นคำร้องขอให้สืบพยานไว้ก่อนฟ้อง หรือยื่นคำขอผู้ต้องหาหรือยังฟ้องจำเลยต่อศาลแล้ว หากพยาน สามมี 3 ฝ่าย ผู้บุพการีหรือผู้สืบสันดานของพยาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน อาจไม่ได้รับความปลอดภัย เนื่องจากพฤติการณ์จะมาเป็นพยาน เมื่อศาลเห็นสมควรหรือพยานหรือบุคคลอื่นใด ซึ่งมีประโยชน์เกี่ยวข้องของต่อศาล ศาลอาจจัดให้พยานหรือบุคคลดังกล่าวอยู่ในความคุ้มครอง

หัวข้อการคุ้มครองและการปฏิบัติงาน	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- วิธีการคุ้มครอง (ข้อ 9) (1) จัดให้มีการปิดบังไม่ให้มีการเปิดเผยชื่อตัว ชื่อสกุล ที่อยู่ ภาพ หรือข้อมูลอย่างอื่นที่สามารถระบุตัวพยานได้ (2) แจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานตามข้อ 12 ให้การคุ้มครอง (3) ดำเนินการอื่นใดตามที่ศาลเห็นสมควร ข้อ 11 ในกรณีที่ศาลเห็นสมควรจัดให้มีการคุ้มครองให้ศาลทำเป็นหนังสือและอย่างน้อย ต้องมีรายการดังต่อไปนี้ (1) ชื่อศาลและวัน เดือน ปี ที่ออกคำสั่ง (2) เจ้าพนักงานหรือผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการคุ้มครอง (3) ชื่อตัว ชื่อสกุลของผู้ที่จะได้รับความคุ้มครอง (4) เหตุผล ลักษณะและขอบเขตของการคุ้มครอง	

หัวข้อการคุ้มครองและการปฏิบัติงาน	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
ข้อ 12 เมื่อศาลเห็นสมควรจัดให้มีการคุ้มครองตามข้อ 9 (2) ให้ศาลแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานต่อไปนี้เป็นผู้คุ้มครอง 12.1 สำนักงานคุ้มครองพยาน กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หรือ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม 12.2 พนักงานสอบสวนหรือ หัวหน้าสถานีตำรวจที่รับผิดชอบคดีที่มีการร้องขอให้คุ้มครองพยานหรือที่บุคคลที่จะได้รับการคุ้มครองมีที่อยู่ 12.3 หน่วยงานคุ้มครองพยานของกระทรวงมหาดไทย ดังต่อไปนี้ (1) ในกรุงเทพมหานคร ให้แจ้งไปที่สำนักงานการสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (2) ในจังหวัดอื่น ให้แจ้งไปที่ทำการปกครองกิ่งอำเภอ ที่ทำการปกครอง อำเภอหรือที่ทำการปกครอง จังหวัด แลแล้วแต่กรณี หรือ	

หัวข้อการคุ้มครองและการปฏิบัติงาน	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
12.4 เจ้าพนักงานอื่นตามศาลเห็นสมควรเพื่อจัดให้มีการคุ้มครองต่อไปและในกรณีจำเป็นเร่งด่วน อาจมีการประสานงานแจ้งคำสั่งดังกล่าวไปยังผู้ที่เกี่ยวข้องทางโทรศัพท์หรือโทรสารก่อนก็ได้ ข้อ 13 เมื่อศาลได้สั่งให้มีการคุ้มครองตามข้อ 9 (1) หรือ (3) ให้ศาลจ่ายค่าใช้จ่ายแก่บุคคลที่ได้รับการคุ้มครองหรือเจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าพนักงานอื่นที่ช่วยให้ความคุ้มครอง ตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด ข้อ 14 เหตุที่ทำให้การคุ้มครองพยานสิ้นสุดลง ข้อ 15 ศาลแจ้งการสิ้นสุดการคุ้มครองนั้นไปยังเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้อง	

หัวข้อการคุ้มครองและการปฏิบัติงาน	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการสืบพยานคดีอาญาโดยไม่ให้พยานการสืบพยานคดีอาญาโดยไม่ให้พยานเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลย พ.ศ. 2556 1. รายงานกระบวนการพิจารณาห้องพิจารณาพิเศษ ถาพพยาน ที่พักสำหรับพยาน - ศาลจัดแจ้งข้อความที่เป็นเหตุให้การสืบพยานโดยไม่ให้พยานเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลยไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณา - สืบพยานภายในห้องพิจารณาพิเศษของศาล - ศาลจะให้ถาพพยาน ผ่านนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลอื่นที่พยานไว้วางใจได้ โดยมีให้พยานได้อินคำถาม ของคู่ความฝ่ายจำเลย และห้ามใช้คำถามซ้ำซ้อนหลายครั้งโดยไม่มีเหตุอันสมควร - จัดให้มีที่พักสำหรับพยานในระหว่างรอพักเบิกความ รวมทั้งภายหลังพักเบิกความแล้ว	ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการสืบพยานคดีอาญาโดยไม่ให้พยานเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลย พ.ศ. 2556 ข้อ 3 ในการสืบพยาน ถ้าศาลเห็นสมควร หรือพยานหรือคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอ โดยมีเหตุผลอันสมควรซึ่งเมื่อพิจารณาถึงเหตุ อายุ ฐานะ สุขภาพ อนามัย ภาวะแห่งจิตของพยาน หรือความเกรงกลัวที่พยานมีต่อจำเลยแล้วเป็นที่เกรงว่าพยานไม่อาจเบิกความได้ หรือไม่กล้าเบิกความตามความเป็นจริง ศาลจะดำเนินการโดยไม่ให้พยานเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลยก็ได้ การใช้ดุลพินิจของศาลตามวรรคหนึ่ง จะต้องไม่กระทบถึงสิทธิของจำเลยในการพิจารณาคดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิในการต่อสู้คดีและในการถาพพยาน ให้ศาลจัดแจ้งข้อความที่เป็นเหตุให้การสืบพยานโดยไม่ให้พยานเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลยไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณา ข้อ 4 ในวันสืบพยาน ห้องคณะผู้พิพากษาและคู่ความรวมทั้งทนายความทำการสืบพยาน ภายในห้องพิจารณาของศาลโดยมีการถาพทอดภาพและเสียงผ่านโทรทัศน์วงจรปิด สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีอื่นระหว่างห้องพิจารณาติดกับสถานที่จัดให้พยานเบิกความอย่างเหมาะสมภายในบริเวณศาล ในเวลาเดียวกันตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้นการสืบพยาน ในกรณีที่อาจมีผลกระทบกระเทือนต่อจิตใจของพยานอย่างรุนแรง ศาลจะให้ถาพพยานผ่านนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลอื่นที่พยานไว้วางใจได้ โดยมีให้พยานได้อินคำถามของคู่ความฝ่ายจำเลย และห้ามใช้คำถามซ้ำซ้อนหลายครั้งโดยไม่มีเหตุอันสมควร ข้อ 5 ศาลพึงระมัดระวังไม่ให้พยานเผชิญหน้ากับจำเลยทั้งก่อน ในระหว่าง และหลังจากที่พยานเบิกความแล้ว โดยศาลอาจกำหนดทางเดินหรือเวลานัดที่จะให้พยานและจำเลยมาหรือกลับออกไป จากศาลในทางเดินหรือเวลาที่แตกต่างกัน ระเบียบราชกาฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยแนวทางในการปฏิบัติต่อพยาน พ.ศ. 2548 ข้อ 5 ศาลชั้นต้นพึงขอความร่วมมือให้พนักงานสอบสวนที่อยู่ในเขตอำนาจแจ้งให้พยานในชั้นสอบสวนทราบถึงสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยเมื่อมาเบิกความต่อศาล ข้อ 6 สิทธิที่จะคัดค้านการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา ศาลต้องพิจารณาข้อคัดค้านดังกล่าวประกอบด้วยแล้ว

หัวข้อการคุ้มครองและการปฏิบัติงาน	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
2. การออกหมายเรียกพยาน	ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยแนวทางในการปฏิบัติต่อพยาน พ.ศ. 2548 <u>ความทั่วไป</u> ข้อ 3 ในการดำเนินการต่างๆ ของศาล ผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่ศาลพึงให้เกียรติแก่พยาน เช่น ตรงต่อเวลา ใช้อาสาสุภาพ และปฏิบัติต่อพยานอย่างมีอัธยาศัยไมตรี ไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมและคำนึงถึงวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นประกอบด้วย ข้อ 7 สิทธิที่จะขอความช่วยเหลือหรือขอทราบข้อมูลเกี่ยวกับการมาเบิกความเป็นพยาน ข้อ 8 ศาลชั้นต้นควรจัดให้มีที่พักสำหรับพยานในระหว่างรอเข้าเบิกความตลอดจนการให้ความสะดวกประการอื่นๆ เช่น จัดสถานที่จอดรถให้ <u>การรวบรวมข้อมูล</u> ข้อ 10 ศูนย์ประสานงานพยาน ข้อ 11 ศูนย์ประสานงานพยาน รวมทั้งข้อมูลในส่วนของ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ผู้ชำนาญการพิเศษ และล่าม เป็นต้น ข้อ 12 กรณีมีการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดของการติดต่อ ข้อ 18 การประสานงานกับพยานเป็นระยะเพื่อสร้างความพร้อมให้พยานในการมาเบิกความ หมายเรียกพยาน <u>เนื้อหาในหมายเรียกพยาน</u> ข้อ 13 แจ้งเรื่องที่ประสงค์จะให้พยานเบิกความโดยอาจระบุข้อที่พยานจะถูกซักถาม ทั้งนี้ สามารถนำข้อมูลการย่อฟ้องและคำให้การจากระบบของส่วนงานรับฟ้องมาประกอบ * ตัวอย่างหนังสือแจ้งเตือนให้ไปเป็นพยานพิจารณาเอกสารภาคผนวกหมายเลข 7 ข้อ 16 แนบข้อมูลข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ตั้งของศาลรวมทั้งคำแนะนำเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ของพยานและหมายเลขโทรศัพท์หรือโทรสารของศูนย์ประสานงานพยานพร้อมทั้งแจ้งขอขอบคุณไปยังพยานที่จะมาเบิกความต่อศาล ข้อ 9 ที่พักสำหรับพยาน คำแนะนำในเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติตนในการเบิกความและวิธีการขอรับค่าตอบแทนภายหลังเบิกความเสร็จ

หัวข้อการคุ้มครองและการปฏิบัติงาน	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	การบริหารจัดการหมายเรียก ข้อ 14 จัดส่งหมายเรียกพยานโดยเร็วที่สุด ข้อ 15 การกำหนดเวลานัดสืบพยานบุคคลควรกำหนดให้เหมาะสม คำนึงถึงอาชีพ เช่น แพทย์ สงฆ์ ข้อ 17 กรณีมีการเปลี่ยนแปลงวันนัดสืบพยานหรือการที่ไม่ต้องมาศาล ให้แจ้งพยานโดยเร็ว ข้อ 19 ดำเนินการในส่วนนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ผู้ชำนาญการพิเศษ และล่ามตั้งแต่นั้น ข้อ 21 การจัดเวลาให้พยานเบิกความ คำนึงถึงสุขภาพและวัย
3. การมาเบิกความ - มีการแจ้งให้พยานทราบถึงสิทธิการจำกัดการทำการบันทึก ถ่ายภาพ หรือถ่ายทอดภาพและเสียงของพยานในขณะเบิกความหรือภายในบริเวณศาล - มีการแจ้งให้พยานทราบถึงสิทธิสิทธิที่จะไม่ตอบคำถามที่อาจทำให้พยานต้องถูกดำเนินคดีอาญา	ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยแนวทางในการปฏิบัติต่อพยาน พ.ศ. 2548 ข้อ 8 ให้มีที่พักสำหรับพยานในระหว่างรอเข้าเบิกความฯ ตลอดจนการให้ความสะดวกประการอื่นๆ เช่น จัดสถานที่จอดรถให้ ข้อ 9 เมื่อพยานมาศาลให้เจ้าหน้าที่ศาลแจ้งให้พยานทราบถึงหมายเลขห้องพิจารณาคดีและที่พักสำหรับพยาน ก่อนเข้าเบิกความต่อศาล ให้เจ้าหน้าที่ศาลแจ้งให้พยานทราบถึงสิทธิต่างและหน้าที่ คำนึงถึงวิถีปฏิบัติในการเบิกความและวิธีการขอรับค่าตอบแทนภายหลังเบิกความเสร็จ ข้อ 20 การสืบพยานล่วงหน้า ข้อ 22 ห้ามมิให้คู่ความหรือบุคคลที่ไม่ได้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีทำการบันทึก ถ่ายภาพ หรือถ่ายทอดภาพและเสียงของพยานในขณะที่เบิกความหรือภายในบริเวณศาล ข้อ 23 สิทธิที่จะไม่ตอบคำถามที่อาจทำให้พยานต้องถูกดำเนินคดีอาญา
4. ค่าตอบแทน	พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 มาตรา 17 เมื่อพยานได้เบิกความต่อศาลแล้วพยานพึงสิทธิได้รับค่าตอบแทนที่จำเป็นและสมควรตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง กรณีพยานโจทก์ในคดีความผิดต่อส่วนตัวซึ่งผู้เสียหายเป็นโจทก์ หรือเป็นพยานจำเลยให้อยู่ในดุลพินิจของศาลที่จะคำสั่งให้มีการจ่ายค่าตอบแทนดังกล่าว แต่ไม่เกินอัตราตามระเบียบกระทรวงยุติธรรม

หัวข้อการคุ้มครองและการปฏิบัติงาน	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยแนวทางในการปฏิบัติต่อพยาน พ.ศ. 2548 ข้อ 5 ศาลชั้นต้นพึงขอความร่วมมือให้พนักงานสอบสวนที่อยู่ในเขตอำนาจแจ้งให้พยานในชั้นสอบสวนทราบถึงสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทนเมื่อมาเบิกความต่อศาล ข้อ 24 ในกรณีที่พยานมีสิทธิได้รับค่าตอบแทน ให้ศาลสั่งจ่ายค่าตอบแทนให้แก่พยานตามระเบียบที่พยานเบิกความเสร็จและให้เจ้าหน้าที่ศาลดำเนินการเบิกจ่ายค่าตอบแทนดังกล่าวให้แก่พยานโดยเร็ว ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยการคุ้มครองและค่าตอบแทนพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2548 ข้อ 18 เมื่อพยานได้เบิกความต่อศาลแล้ว ให้ศาลสั่งจ่ายค่าตอบแทนแก่พยาน ดังนี้ 18.1 พยานโจทก์ในคดีซึ่งพนักงานอัยการเป็นโจทก์หรือคดีที่มีใช้ความผิดต่อส่วนตัวซึ่งผู้เสียหายเป็นโจทก์ให้ศาลสั่งจ่ายค่าตอบแทนระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด 18.2 พยานโจทก์ในคดีความผิดต่อส่วนตัวที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์หรือพยานจำเลยให้ศาลใช้ดุลพินิจว่าจะส่งจ่ายค่าตอบแทนหรือไม่ เพียงใด โดยจ่ายไม่เกินอัตราตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด ข้อ 19 การจ่ายค่าตอบแทนแก่พยานให้ศาลสั่งจ่ายเป็นรายครั้งที่พยานเบิกความต่อศาล โดยส่งจ่ายในใบส่งจ่ายเงินค่าตอบแทนแก่พยานและบันทึกไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณาด้วย ให้พยานที่ได้รับเงินค่าตอบแทนลงนามเป็นผู้รับเงินในใบรับเงินจากศาล แบบ (66) โดยเจ้าหน้าที่ผู้จ่ายเงินลงนามและให้ผู้ลงชื่อเป็นพยานลงนามด้วย

ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา

ว่าด้วยการสืบพยานคดีอาญาในลักษณะการประชุมทางจอภาพ พ.ศ. 2556

หัวข้อ/หน้าที่ที่พึงปฏิบัติ	ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา
วันตรวจพยานหลักฐาน 1. ศาลสอบคู่ความว่ามีพยานบุคคลนอกศาลหรือไม่ หากมีและมีเหตุจำเป็น อันไม่อาจนำพยานมาเบิกความในศาลได้ เช่น พยานเจ็บป่วย มีถิ่นที่อยู่ห่างไกล จากศาลที่พิจารณาคดี หรือมีถิ่นที่อยู่ในต่างประเทศ หรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่น อันมิอาจกล่าวลงเสียได้ ศาลอาจอนุญาตให้พยานดังกล่าวเบิกความที่ศาลอื่น หรือสถานที่ทำการของทางราชการหรือสถานที่แห่งอื่นนอกศาล 2. ให้ศาลคำนึงถึงความจำเป็นของพยานกับการที่จะได้รับการพิจารณาที่เป็นธรรม สิทธิของจำเลยในการต่อสู้คดีและในการใช้คำถามกับพยานโดยตรงซึ่งอาจทำให้ จำเลยได้รับผลกระทบจากการที่พยานไม่ได้อยู่ในห้องพิจารณาคดี 3. ให้ศาลจัดแจ้งข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุให้มีการสืบพยานบุคคลนอกศาลในลักษณะ การประชุมทางจอภาพไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณา	ว่าด้วยการสืบพยานคดีอาญาในลักษณะการประชุมทางจอภาพ พ.ศ. 2556 ข้อ 4 ในกรณีศาลกำหนดให้วันตรวจพยานหลักฐาน เมื่อถึงวันดังกล่าว ให้ศาลสอบคู่ความที่มีศาลด้วยว่ามีพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลหรือไม่ หากมี และมีเหตุจำเป็นอันไม่อาจนำพยานมาเบิกความในศาลได้ ถ้าคู่ความฝ่ายที่อ้างพยาน ร้องขอหรือศาลเห็นสมควร และสถานที่ที่จะให้พยานไปเบิกความในลักษณะการ ประชุมทางจอภาพได้จัดวางระบบรองรับไว้แล้ว ศาลอาจอนุญาตให้พยานดังกล่าว เบิกความที่ศาลอื่นหรือสถานที่ทำการของทางราชการหรือสถานที่แห่งอื่นนอกศาลได้ โดยกำหนดวันเวลาและสถานที่ที่จะให้พยานไปเบิกความให้ชัดเจน ข้อ 5 ให้ศาลใช้ดุลพินิจให้สืบพยานที่อยู่นอกศาลในลักษณะการประชุมทางจอภาพ เฉพาะในกรณีเหตุจำเป็น โดยต้องคำนึงถึงความจำเป็นของพยานที่ไม่อาจเดินทาง มายังศาลได้กับการที่จะได้รับการพิจารณาที่เป็นธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิ ของจำเลยในการต่อสู้คดีและในการใช้คำถามกับพยานโดยตรงซึ่งอาจทำให้จำเลย ได้รับผลกระทบจากการที่พยานไม่ได้อยู่ในห้องพิจารณาคดี เหตุจำเป็นในวรรคหนึ่ง อาจเกิดจากการที่พยานเจ็บป่วย หรือมีถิ่นที่อยู่ห่างไกลจากศาลที่พิจารณาคดี หรือ มีถิ่นที่อยู่ในต่างประเทศ หรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นอันมิอาจกล่าวลงเสียได้ ให้ศาล จัดแจ้งข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุให้มีการสืบพยานบุคคลนอกศาลในลักษณะการประชุม ทางจอภาพไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณา

หัวข้อ/หน้าที่พึงปฏิบัติ	ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการสืบพยานคดีอาญาในลักษณะการประชุมทางจอภาพ พ.ศ. 2556
เอกสารหรือวัตถุพยานที่จะต้องสืบประกอบคำเบิกความ	ข้อ 6 ถ้ามีเอกสารหรือวัตถุพยานที่จะต้องสืบประกอบคำเบิกความของพยานบุคคล ศาลอาจกระทำโดยผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ หรือส่งสำเนาเอกสารหรือภาพถ่ายวัตถุพยานที่คู่ความทุกฝ่ายรับรองแล้วไปให้พยานตรวจดู เว้นแต่มีความจำเป็นต้องให้พยานยืนยันความถูกต้องแท้จริงของเอกสารหรือวัตถุพยานที่จะให้พยานเบิกความประกอบ ก็ให้ส่งเอกสารหรือวัตถุพยานนั้นไป
สถานที่ทำการสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลเป็นศาลอื่น	ข้อ 7 ในกรณีที่ดินสถานที่ทำการสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลเป็นศาลอื่น ให้ศาลที่พิจารณาคดีสอบถามศาลนั้นถึงความพร้อมเกี่ยวกับวันเวลาดังสืบพยานเสียก่อน แล้วมีหนังสือแจ้งยืนยันวันเวลาดังสืบพยาน ชื่อและจำนวนพยานบุคคล พร้อมด้วยสำเนาเอกสารและภาพถ่ายวัตถุพยานอันจำเป็นในการเบิกความของพยาน ถ้าหากมีไปยังศาลที่พยานจะไปเบิกความทราบ ข้อ 8 ให้คู่ความฝ่ายที่อ้างพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลนำพยานมาเบิกความตามวัน เวลา และศาลที่กำหนดให้พยานเบิกความในลักษณะการประชุมทางจอภาพ แต่หากไม่สามารถนำพยาน มาศาลนั้นได้เอง ให้คู่ความฝ่ายที่อ้างพยานร้องต่อศาลที่พิจารณาคดีได้ออกหมายเรียกพยาน โดยระบุชื่อศาลที่พยานจะต้องไปเบิกความให้ชัดเจน แล้วส่งหมายนั้นไปยังศาลที่พยานจะไปเบิกความ เพื่อให้สลักหลังหมายและดำเนินการส่งหมายให้แก่พยานต่อไป

หัวข้อ/หน้าที่พึงปฏิบัติ	ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา
วันสืบพยาน การอ่านบันทึกคำเบิกความ การส่งจ่ายค่าพาหนะ ค่าป่วยการ และค่าเช่าที่พักตามหมายเรียกจากศาลที่เป็นพยานไปเบิกความ	ว่าด้วยการสืบพยานคดีอาญาในลักษณะการประชุมทางจอภาพ พ.ศ. 2556 ข้อ 9 ในวันสืบพยาน ให้องค์คณะผู้พิพากษาและคู่ความรวมทั้งทนายความทำการสืบพยานภายในห้องพิจารณาของศาลที่พิจารณาคดี โดยมีการถ่ายทอดภาพและเสียงระหว่างศาลที่พิจารณาคดี กับศาลที่พยานไปเบิกความในเวลาเดียวกันตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้นการสืบพยาน ให้ศาลที่พยานไปเบิกความมอบหมายเจ้าพนักงานศาลอยู่เป็นสักขีพยานตลอดการสืบพยาน และให้ศาลที่พิจารณาคดีแจ้งชื่อ และสกุลของสักขีพยานไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณาด้วย ข้อ 10 เมื่อพยานเบิกความต่อศาลแล้วให้ศาลอ่านบันทึกคำเบิกความให้พยานและคู่ความฟัง แล้วให้คู่ความทุกฝ่ายลงลายมือชื่อในบันทึกคำเบิกความของพยาน ทั้งนี้ คำเบิกความของพยาน ต้องบันทึกให้ปรากฏข้อความด้วยว่าพยานเบิกความผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับกับกรณีที่มีการบันทึกการเบิกความของพยานโดยใช้วิธีการบันทึกลงในวัสดุซึ่งสามารถถ่ายถอดออกเป็นภาพหรือเสียงหรือโดยวิธีการอื่นใดซึ่งคู่ความและพยานสามารถตรวจสอบถึงความถูกต้องของบันทึกการเบิกความนั้นได้ ข้อ 11 ให้ศาลที่พิจารณาคดีส่งจ่ายค่าพาหนะ ค่าป่วยการ และค่าเช่าที่พักที่จำเป็นและสมควรแก่พยานซึ่งมาศาลตามหมายเรียก โดยให้ศาลที่พยานไปเบิกความเบิกจ่ายเงินแก่พยานในวันดังกล่าวแล้วส่งสำเนาหลักฐานการเบิกจ่ายกลับไปยังศาลที่พิจารณาคดี การจ่ายค่าตอบแทนแก่นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ ให้ให้ความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับ โดยอนุโลม การจ่ายค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง และค่าเช่าที่พักแก่ลาม ให้เป็นไปตามระเบียบสำนักงานศาลยุติธรรม ว่าด้วยการจ่ายค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง และค่าเช่าที่พักแก่ลามที่ศาลจัดทำให้

หัวข้อ/หน้าที่พึงปฏิบัติ	ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา
สถานที่ทำการสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลเป็นสถานที่ทำการของทางราชการ หรือสถานที่แห่งอื่น ให้ศาลที่พิจารณาคดีมีหนังสือแจ้งการสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลในลักษณะ การประชุมทางจอภาพพร้อมกำหนดวันเวลาสืบพยาน ชื่อและจำนวนพยานบุคคลไปยังผู้มีส่วนอำนาจหน้าที่ดูแลสถานที่นั้นทราบ เพื่อจัดเตรียมความพร้อมของห้องพิจารณาและระบบการประชุมทางจอภาพ	ข้อ 12 ในกรณีที่สถานที่ทำการสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลเป็นสถานที่ทำการของทางราชการ หรือสถานที่แห่งอื่น ให้ศาลที่พิจารณาคดีมีหนังสือแจ้งการสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลในลักษณะ การประชุมทางจอภาพพร้อมกำหนดวันเวลาสืบพยาน ชื่อและจำนวนพยานบุคคลไปยังผู้มีส่วนอำนาจหน้าที่ดูแลสถานที่นั้นทราบ เพื่อจัดเตรียมความพร้อมของห้องพิจารณาและระบบการประชุมทางจอภาพ ให้ศาลที่พิจารณาคดีมีหนังสือแจ้งการสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลในลักษณะการประชุมทางจอภาพ วันเวลาดังสืบพยาน ชื่อและจำนวนพยานบุคคล พร้อมด้วยสำเนาเอกสารและภาพถ่ายวัตถุพยาน อันจำเป็นในการเบิกความของพยานถ้าหากมี ไปยังศาลที่มีเขตอำนาจเห็นชอบที่ตามวรรคหนึ่ง เพื่อมอบหมายให้เจ้าพนักงานศาลทำหน้าที่ตามข้อ 9 วรรคสอง ตลอดจนดูแลการสืบพยานให้ดำเนินไปโดยเรียบร้อย และให้นำความในข้อ 6 และ 8 ถึง 11 มาใช้บังคับโดยอนุโลม
พยานมีถิ่นที่อยู่ในต่างประเทศ	ข้อ 13 ในกรณีที่พยานมีถิ่นที่อยู่ในต่างประเทศ ศาลที่พิจารณาคดีอาจให้พยานเบิกความ ณ สถานที่ที่เหมาะสม และมีความพร้อมที่จะให้พยานเบิกความในลักษณะการประชุมทางจอภาพก็ได้ ทั้งนี้ ศาลนั้นอาจมอบหมายให้บุคคลที่ศาลเห็นสมควรเป็นสักขีพยาน และให้นำความในข้อ 4 ถึง 12 มาใช้บังคับโดยอนุโลม หากสถานที่ตามวรรคหนึ่งเป็นศาลในต่างประเทศ ให้ดำเนินการตามข้อตกลงระหว่างกัน หรือธรรมเนียมปฏิบัติระหว่างประเทศ แล้วแต่กรณี
แนวทางการปฏิบัติของศาลในการเบิกความลักษณะการประชุมทางจอภาพ	ข้อ 14 ให้ศาลที่พยานจะไปเบิกความในลักษณะการประชุมทางจอภาพกำหนดแนวทางปฏิบัติของศาลนั้นได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับข้อบังคับนี้

แนวทางการปฏิบัติต่อพยานที่เป็นเด็กในคดีอาญา

คำแนะนำของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยแนวทางการปฏิบัติต่อพยานที่เป็นเด็กในคดีอาญา พ.ศ. 2559

โดยที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 ตรี กำหนดวิธีสืบพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีไว้เป็นพิเศษเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานตามข้อ 12 แห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 โดยมุ่งหมายมิให้เด็กได้รับผลกระทบทั้งทางร่างกายและสภาวะทางจิตใจจากกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งการตกเป็นเหยื่อซ้ำอันเป็นการดำเนินการตามกฎหมายยุทธศาสตร์ต้นแบบและมาตรการทางปฏิบัติของสหประชาชาติว่าด้วยการจัดความรุนแรงต่อเด็กในสาขาการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา

หัวข้อ/หน้าที่พึงปฏิบัติ	คำแนะนำของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยแนวทางการปฏิบัติต่อพยานที่เป็นเด็กในคดีอาญา พ.ศ. 2559
ความทั่วไป	ข้อ 1 ผู้พิพากษา เจ้าหน้าที่ และบุคลากรในศาลยุติธรรมพึงปฏิบัติต่อพยานโดยตระหนักว่าพยานมีความอ่อนแอและต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษที่เหมาะสมกับอายุ วุฒิภาวะ เพศ และปัจจัยอื่นที่มีลักษณะเฉพาะของเด็กนั้นๆ เพื่อป้องกันความรุนแรงหรืออันตรายที่อาจเกิดจากการมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในชั้นศาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งพยานซึ่งเป็นผู้หญิงและเป็นผู้เสียหายในความผิดที่เกี่ยวข้องกับเพศซึ่งมีความอ่อนไหวและเปราะบางเป็นพิเศษ ข้อ 11 ศาลพึงรับฟังความกังวลในการมาเป็นพยานของเด็กและพึงให้เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องดูแลให้ความอนุเคราะห์พยานตามสมควร
ห้องพักพยานที่เป็นเด็กแยกต่างหากจากห้องพักพยานทั่วไป	ข้อ 2 ศาลพึงจัดให้มีห้องพักพยานที่เป็นเด็กแยกต่างหากจากห้องพักพยานทั่วไป โดยคำนึงถึงความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยของพยาน
เจ้าหน้าที่รับผิดชอบดูแลประสานงานในกรณีพยานเด็กในคดี	ข้อ 3 ศาลพึงจัดให้มีเจ้าหน้าที่สำหรับประสานงานและดูแลพยาน โดยเจ้าหน้าที่ควรพยานและผู้ปกครองไปนั่งรอในห้องพักพยานที่เป็นเด็กหรือห้องสืบพยานที่เป็นเด็ก ในกรณีที่พยานเป็นเด็กหญิง เจ้าหน้าที่ดังกล่าวควรเป็นเพศเดียวกัน

หัวข้อ/หน้าที่พึงปฏิบัติ	คำแนะนำของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยแนวทางการปฏิบัติต่อพยานที่เป็นเด็กในคดีอาญา พ.ศ. 2559
หากมีการสืบพยานที่เป็นเด็กควรมีการประสานเรื่องห้องสืบพยานพิเศษ ออกหมายเรียกพยานและมีหนังสือถึงนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ กำชับให้คู่ความดำเนินการส่งหมายเรียกให้พยานทราบล่วงหน้าก่อนวันสืบพยาน ไม่น้อยกว่าสิบวัน	ข้อ 4 ศาลพึงยึดหลักการสืบพยานโดยไม่ให้พยานเผชิญหน้ากับจำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 วรรคสาม และข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการสืบพยานคดีอาญาโดยไม่ให้พยานเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลย พ.ศ. 2556 อย่างเคร่งครัด ข้อ 6 ศาลพึงตรวจสอบปัญหาพยานของทั้งโจทก์และจำเลยและสอบถามคู่ความว่าประสงค์จะอ้างพยานที่เป็นเด็กหรือไม่ หากจะต้องออกหมายเรียกพยาน ศาลพึงออกหมายเรียกพยานและมีหนังสือถึงนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ โดยเร็ว และกำชับให้คู่ความดำเนินการส่งหมายเรียกให้พยานทราบล่วงหน้า ก่อนวันสืบพยานไม่น้อยกว่าสิบวัน
หัวข้อที่ศาลพึงสื่อสารกับพยานและผู้ปกครองหรือผู้ดูแลพยานเด็ก	ข้อ 5 ศาลพึงแจ้งให้พยานและผู้ปกครองหรือผู้ดูแลพยานทราบถึงสิทธิและข้อมูลดังต่อไปนี้ (1) สถานที่ และวันเวลาที่ชัดเจนในการนัดสืบพยาน (2) ประเภทของคดี บุคคลที่อ้างเด็กเป็นพยาน และความเกี่ยวข้องของพยานในคดีดังกล่าว (3) ขั้นตอนการสืบพยานและระยะเวลาในการสืบพยานโดยประมาณ (4) สิทธิในการได้รับความคุ้มครองและค่าตอบแทนพยานตามกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีที่สามารถได้รับมาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546

หัวข้อ/หน้าที่พึงปฏิบัติ	คำแนะนำของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยแนวทางการปฏิบัติต่อพยานที่เป็นเด็กในคดีอาญา พ.ศ. 2559
ข้อสังเกตการนำสื่อภาพและเสียงคำให้การของพยานในชั้นสอบสวนหรือนำคำเบิกความในชั้นไต่สวนมูลฟ้องมาใช้เป็นคำเบิกความในชั้นพิจารณาพิพากษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 ตรี วรรคสาม	ข้อ 7 ศาลพึงคำนึงว่าการนำสื่อภาพและเสียงคำให้การของพยานในชั้นสอบสวนหรือนำคำเบิกความในชั้นไต่สวนมูลฟ้องมาใช้เป็นคำเบิกความในชั้นพิจารณาพิพากษานั้น ศาลสามารถพิจารณาวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 ตรี วรรคสาม นั้น ก็เพื่อคุ้มครองพยานมิให้ต้องได้รับผลกระทบจากการมาเบิกความที่ศาลเกินสมควร ซึ่งไม่ตื่อนำมาใช้กับกรณีจำเลยอ้างตนเองเป็นพยาน ฉะนั้น การที่ศาลจะนำมาตรการดังกล่าวมาใช้ ควรได้ปฏิบัติดังต่อไปนี้ (1) ศาลพึงตรวจดูสื่อภาพและเสียงดังกล่าวและพิจารณาถึงความจำเป็นและสมควรที่จะนำมาประกอบการพิจารณาคำให้การนี้หรือไม่ โดยคำนึงถึง เพศ อายุ ประวัติ ความประพฤติ ภาวะแห่งจิตใจสติปัญญา ความสมัครใจของเด็ก ความหนักแน่นแห่งข้อหา และปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง (2) ศาลพึงควบคุมมิให้คู่ความซักถามพยานซ้ำกับถ้อยคำของพยานที่บันทึกไว้ในชั้นสอบสวนหรือชั้นไต่สวนมูลฟ้อง กล่าวคือต้องเป็นการซักถามเพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมเท่านั้น เว้นแต่ความที่บันทึกไว้แล้วนั้นไม่ชัดเจนหรือบกพร่อง (3) ศาลพึงควบคุมมิให้คู่ความถามคำถามซ้ำไปซ้ำมาโดยไม่เหตุผลอันสมควร พึงต้องเป็นการถามโดยสุภาพตรงไปตรงมา ไม่หลงให้พยานหลงผิดหรือเป็นการข่มขู่ (4) ศาลพึงอนุญาตให้คู่ความถามถึงเฉพาะกรณีที่มีการถามค้านและเกี่ยวกับคำถามค้านเท่านั้น

หัวข้อ/หน้าที่พึงปฏิบัติ	คำแนะนำของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยแนวทางการปฏิบัติต่อพยานที่เป็นเด็กในคดีอาญา พ.ศ. 2559
กรอบเวลาการพิจารณาคดีและหลักการเบื้องต้น	ข้อ 8 ในคดีที่มีการสืบพยานเด็กซึ่งเป็นผู้เสียหาย ศาลพึงพิจารณาคดีให้แล้วเสร็จภายในหกเดือนนับแต่วันตรวจพยานหลักฐานหรือวันนัดสอบคำให้การของจำเลย และให้กำหนดวันนัดสืบพยานต่อเนื่องกันไปจนกว่าคดีจะเสร็จจากการพิจารณาโดยไม่อนุญาตให้มีการเลื่อนคดี เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ ข้อ 10 หากการสืบพยานไม่สามารถกระทำให้เสร็จได้ภายในนัดเดียว ศาลพึงจัดให้นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์คนเดิมเข้าร่วมสืบพยานในนัดที่เลื่อนไป เว้นแต่มีเหตุจำเป็นหรือเหตุขัดข้องอื่น
ศาลพึงประสานงานกับนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ร่วมสืบพยานกรณีพบเห็นว่าพยานรายใดอาจไม่ได้รับความปลอดภัยจากการที่ได้มาหรือจะมาเป็นพยานที่ศาล ให้นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์รับแจ้งให้เจ้าหน้าที่หรือศาลทราบทันทีในการนี้ให้ศาลพิจารณาดำเนินการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 และระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยการคุ้มครองและคำตอบแทนพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2548	ข้อ 9 ศาลพึงประสานงานกับนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ร่วมสืบพยานว่า หากนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์รับทราบหรือพบเห็นว่าพยานรายใดอาจไม่ได้รับความปลอดภัยจากการที่ได้มาหรือจะมาเป็นพยานที่ศาล ให้นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์รับแจ้งให้เจ้าหน้าที่หรือศาลทราบทันทีในการนี้ให้ศาลพิจารณาดำเนินการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 และระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยการคุ้มครองและคำตอบแทนพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2548
ศาลพึงสื่อสารกับประชาชน คู่ความ และพยานเรื่องการบันทึกภาพ แพร่ภาพ พิมพ์รูป บันทึกเสียงหรือแพร่เสียงของพยานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพยาน	ข้อ 12 ศาลพึงมีมาตรการป้องกันไม่ให้เกิดการบันทึกภาพ แพร่ภาพ พิมพ์รูป บันทึกเสียงหรือแพร่เสียงของพยานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพยานที่อาจทำให้บุคคลอื่นรู้จักตัว ข้อตัวหรือชื่อสกุล หรือโฆษณาข้อความที่เปิดเผยสถานที่อยู่ สถานที่ทำงาน หรือสถานศึกษาของพยานนั้น



הכנת

ภาคผนวกหมายเลข 1

วิธีทัศนให้ความรู้

ขั้นตอนการดำเนินคดีอาญาเบื้องต้นสำหรับประชาชนพร้อมแผนผัง

แผนพับประชาสัมพันธ์

- แบบที่ 1 การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา
- แบบที่ 2 การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญาสำหรับผู้ต้องหา
- แบบที่ 3 การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญาสำหรับจำเลย
- แบบที่ 4 การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญาสำหรับผู้เสียหาย
- แบบที่ 5 การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญาสำหรับพยาน
- แบบที่ 6 การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว
- แบบที่ 7 การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญาสำหรับการปล่อยชั่วคราวและการปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM)

เอกสารให้ความรู้กฎหมายพิเศษเกี่ยวกับความผิดอาญาในข้อหาต่างๆ

- พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484
- พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504
- พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535
- พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518
- พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507
- พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551
- พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522
- พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522
- พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522
- พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478
- พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธ พ.ศ. 2490

หมายเหตุ เอกสารให้ความรู้กฎหมายพิเศษเกี่ยวกับความผิดอาญาในข้อหาต่างๆ สามารถดาวน์โหลดได้จากเว็บไซต์สำนักส่งเสริมงานตุลาการ สำนักงานศาลยุติธรรม www.oja.coj.go.th

ภาคผนวกหมายเลข 2

สิทธิของผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

1. สิทธิในการร้องทุกข์และถอนคำร้องทุกข์ (มาตรา 3, 124, 126)
2. สิทธิในการเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาได้ด้วยตนเองและถอนฟ้องคดีอาญา (มาตรา 3, 35)
3. สิทธิในการเป็นโจทก์ฟ้องและถอนฟ้องคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา (มาตรา 3, 40, มาตรา 15 ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 175)
4. สิทธิในการเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการ (มาตรา 30)
5. สิทธิในการยอมความในคดีความผิดต่อส่วนตัว (มาตรา 35)
6. สิทธิที่จะยื่นคำร้องในคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์โดยขอให้บังคับจำเลยชดเชยค่าสินไหมทดแทนได้ (มาตรา 41/1)

ในกรณีที่ผู้เสียหายยื่นคำร้องตามมาตรา 41/1 แล้ว เมื่อศาลชั้นต้นนัดฟังคำพิพากษาให้ส่งหมายนัดฟังคำพิพากษาไปยังผู้เสียหายด้วย และหากศาลพิพากษายกฟ้องคดีอาญา หรือพิพากษาให้ค่าเสียหายไม่เต็มตามคำขอ ให้แจ้งถึงสิทธิในการอุทธรณ์คำร้องในส่วนแพ่งด้วย

7. สิทธิที่จะไม่ต้องตอบคำถามซึ่งโดยตรงหรืออ้อมอาจจะทำให้ผู้เสียหายในฐานะพยานถูกฟ้องคดีอาญา (มาตรา 234)
8. สิทธิให้จัดหาล่ามหรือล่ามภาษามือ (มาตรา 13)
9. ผู้เสียหายที่เป็นโจทก์หรือเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการมีสิทธิอุทธรณ์หรือฎีกาได้ (มาตรา 193, 216)
10. สิทธิตรวจหรือคัดสำเนาคำให้การของตนในชั้นสอบสวนหรือเอกสารประกอบคำให้การของตนเมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว (มาตรา 8)
11. สิทธิคัดค้านการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย (มาตรา 108/2)

ภาคผนวกหมายเลข 3

ข้อพึงระวังการปฏิบัติงานในกระบวนการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา

1. ไม่เปิดเผยมาตรฐานการลงโทษ
2. ไม่ให้คำมั่นหรือบีบบังคับให้จำเลยรับสารภาพโดยไม่สมัครใจ ซึ่งเป็นการกระทำที่ขัดต่อประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลาการ ข้อ 8
3. ไม่ลงโทษผิดไปจากมาตรฐานการลงโทษโดยไม่มีเหตุ และไม่ปรึกษาผู้พิพากษาหัวหน้าศาล หรืออธิบดีผู้พิพากษา
4. ไม่ต่อรองโทษหรือเลื่อนคดีโดยไม่มีเหตุสมควรเพื่อประสงค์ที่จะให้จำเลยให้การรับสารภาพ

ภาคผนวกหมายเลข 4

หัวข้อที่ควรมีการให้ความรู้แก่จำเลย

1. องค์ประกอบความผิด ลักษณะความผิดว่าเป็นความผิดอันยอมความได้หรือไม่ ลักษณะการกระทำความผิด เช่น ตัวการ ผู้สนับสนุน ผู้ใช้ ความผิดที่กรรม กี่กระทงอ่านอธิบายฟ้อง (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 165, 172)
2. สิทธิที่จะขอให้ศาลตั้งทนายความ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 8)
3. การปล่อยชั่วคราว (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 106)
4. อัตราโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นๆ
5. การบรรเทาโทษ เช่น การชดใช้ค่าเสียหาย การชำระหนี้บางส่วน การกระทำด้วยประการอื่นใดเพื่อเป็นการบรรเทาผลร้ายจากการกระทำของจำเลย การรอการกำหนดโทษ และการรอการลงโทษ (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 51 ถึง 58) * พิจารณาเอกสารภาคผนวกหมายเลข 10 เพิ่มเติม
6. เหตุเพิ่มโทษ ลดโทษ บวกโทษ นับโทษต่อ (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 51 ถึง 58)
7. พฤติการณ์ที่มีส่วนในการกำหนดโทษ
8. สิทธิในการอุทธรณ์ ฎีกาของคู่ความ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 193, 216)
9. ระยะเวลาในการดำเนินคดี ขั้นตอนการดำเนินคดีตั้งแต่การส่งฟ้องของพนักงานอัยการ
10. สิทธิของนักโทษเด็ดขาดในกรณีคดีถึงที่สุด ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479

ภาคผนวกหมายเลข 5

ตารางสำหรับคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแขวง

“กระบวนการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา	
ที่ดำเนินการต่อ	☐ จำเลย ☐ ผู้เสียหาย
.....	
.....	
.....”	

หมายเหตุ การบันทึกในตารางถึงการคุ้มครองสิทธิที่ได้กระทำนั้น ให้ผู้พิพากษาที่ทำหน้าที่ยึดสิทธิของผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เอกสารภาคผนวกหมายเลข 2 และหัวข้อที่ควรมีการให้ความรู้แก่จำเลย ตามเอกสารภาคผนวกหมายเลข 4 เป็นแนวทาง

ภาคผนวกหมายเลข 6

รายงานกระบวนการพิจารณา

ตัวอย่างรายงานกระบวนการพิจารณา
(นัดสอบคำให้การ) (จำเลยให้การรับสารภาพ)

นัดสอบคำให้การวันนี้ โจทก์และจำเลยมาศาล
ศาลสอบถามจำเลยเรื่องทนายความแล้ว จำเลยแถลงไม่ต้องการทนายความ
ศาลอ่านและอธิบายฟ้อง รวมทั้งแจ้งให้จำเลยทราบถึงสิทธิต่างๆ ตามที่ระบุในเอกสารรายการแจ้งสิทธิของ
จำเลยแนบท้ายรายงานกระบวนการพิจารณานี้แล้ว จำเลยให้การรับสารภาพ (และรับว่าเป็นบุคคลเดียวกับจำเลย
ในคดีที่โจทก์ขอให้เพิ่มโทษ/บวกโทษ/นับโทษต่อ) ตามบันทึกคำให้การที่ศาลบันทึกไว้แล้ว
โจทก์จำเลยแถลงไม่ติดใจสืบพยาน
คดีเสร็จการพิจารณา ให้รอฟังคำพิพากษา

(กรณีผู้เสียหายยื่นคำร้องตาม ป.วิ.อ. มาตรา 44/1)

นัดสอบคำให้การวันนี้ โจทก์ จำเลยและนาย ผู้ร้อง มาศาล
ศาลสอบถามจำเลยเรื่องทนายความแล้ว จำเลยแถลงไม่ต้องการทนายความ
ศาลอ่านและอธิบายฟ้อง รวมทั้งแจ้งให้จำเลยทราบถึงสิทธิต่างๆ ตามที่ระบุในเอกสารรายการแจ้งสิทธิของ
จำเลยแนบท้ายรายงานกระบวนการพิจารณานี้แล้ว จำเลยให้การรับสารภาพ (และรับว่าเป็นบุคคลเดียวกับจำเลย
ในคดีที่โจทก์ขอให้เพิ่มโทษ/บวกโทษ/นับโทษต่อ) ตามบันทึกคำให้การที่ศาลบันทึกไว้แล้ว
นาย ผู้ร้องยื่นคำร้องขอค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดของจำเลย
พนักงานอัยการโจทก์และจำเลยรับสำเนาคำร้องแล้วแถลงรับว่าผู้ร้องเป็นผู้เสียหายในคดีนี้และไม่คัดค้าน
คำร้อง
จำเลยให้การว่า / ไม่ประสงค์จะให้การ / ขอยื่นคำให้การเป็นหนังสือภายใน วัน ซึ่งศาลเห็นควร
อนุญาต
ให้นำคดีส่วนแบ่งเข้าสู่กระบวนการประนอมข้อพิพาท โดยจำเลยและผู้ร้องแถลงขอนัดไกล่เกลี่ย
วันที่ เวลา นาฬิกา แจ้งศูนย์ไกล่เกลี่ย และให้นัดฟังผลการประนอมข้อพิพาทหรือ
สืบพยานผู้ร้องและพยานจำเลยในวันที่ เวลา นาฬิกา.

(กรณีต้องสืบประกอบ)

นัดสอบคำให้การวันนี้ โจทก์และจำเลยมาศาล

ศาลสอบถามจำเลยเรื่องทนายความแล้ว จำเลยแถลงไม่ต้องการทนายความ

ศาลอ่านและอธิบายฟ้อง รวมทั้งแจ้งให้จำเลยทราบถึงสิทธิต่างๆ ตามที่ระบุในเอกสารรายการแจ้งสิทธิของจำเลย
แนบท้ายรายงานกระบวนการพิจารณานี้แล้ว จำเลยให้การรับสารภาพ (และรับว่าเป็นบุคคลเดียวกับจำเลยในคดี
ที่โจทก์ขอให้เพิ่มโทษ/บวกโทษ/นับโทษต่อ) ตามบันทึกคำให้การที่ศาลบันทึกไว้แล้ว

โจทก์แถลงขอสืบพยานประกอบคำรับสารภาพของจำเลย ให้นัดสืบพยานโจทก์วันที่
เวลา นาฬิกา

(กรณีสืบเสาะก่อนพิพากษา)

นัดสอบคำให้การวันนี้ โจทก์และจำเลยมาศาล

ศาลสอบถามจำเลยเรื่องทนายความแล้ว จำเลยแถลงไม่ต้องการทนายความ

ศาลอ่านและอธิบายฟ้อง รวมทั้งแจ้งให้จำเลยทราบถึงสิทธิต่างๆ ตามที่ระบุในเอกสารรายการแจ้งสิทธิของ
จำเลยแนบท้ายรายงานกระบวนการพิจารณานี้แล้ว จำเลยให้การรับสารภาพ (และรับว่าเป็นบุคคลเดียวกับจำเลย
ในคดีที่โจทก์ขอให้เพิ่มโทษ/บวกโทษ/นับโทษต่อ) ตามบันทึกคำให้การที่ศาลบันทึกไว้แล้ว

โจทก์จำเลยแถลงไม่ติดใจสืบพยาน

คดีเสร็จการพิจารณา

พิเคราะห์แล้ว เห็นสมควรให้สืบเสาะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับจำเลยก่อนมีคำพิพากษา ให้นั่งงานคุมประพฤติ
สืบเสาะและพินิจจำเลย แล้วรายงานให้ศาลทราบภายใน 15 วัน

นัดฟังคำพิพากษาววันที่ เวลา นาฬิกา

(กรณีจำเลยยังไม่ให้การและแถลงขอต่อสู้คดี)

นัดสอบคำให้การวันนี้ โจทก์และจำเลยมาศาล

ศาลสอบถามจำเลยเรื่องทนายความแล้ว จำเลยยังไม่ให้การและแถลงขอต่อสู้คดี และยังไม่มีความ
ขอให้ศาลตั้งทนายความ จึงให้มีหนังสือขอแรงทนายความแก่จำเลย

ให้เลื่อนไปนัดสอบคำให้การจำเลยและดำเนินกระบวนการคุ้มครองสิทธิในวันที่
เวลา นาฬิกา

(เมื่อถึงวันนัดสอบคำให้การฯ ที่นัดไว้)

(จำเลยให้การรับสารภาพ)

นัดสอบคำให้การวันนี้ โจทก์ จำเลยและทนายจำเลยมาศาล
ศาลอ่านและอธิบายฟ้อง รวมทั้งแจ้งให้จำเลยทราบถึงสิทธิต่างๆ ตามที่ระบุในเอกสารรายการแจ้งสิทธิของ
จำเลยแนบท้ายรายงานกระบวนการพิจารณานี้แล้ว จำเลยให้การรับสารภาพ (และรับว่าเป็นบุคคลเดียวกับจำเลย
ในคดีที่โจทก์ขอให้เพิ่มโทษ/บวกโทษ/นับโทษต่อ) ตามบันทึกคำให้การที่ศาลบันทึกไว้แล้ว
โจทก์จำเลยแถลงไม่ติดใจสืบพยาน
คดีเสร็จการพิจารณา ให้รอฟังคำพิพากษา

(จำเลยให้การปฏิเสธ)

นัดสอบคำให้การวันนี้ โจทก์ จำเลย ทนายจำเลยและนาย ผู้ร้องมาศาล
ศาลอ่านและอธิบายฟ้อง รวมทั้งแจ้งให้จำเลยทราบถึงสิทธิต่างๆ ตามที่ระบุในเอกสารรายการแจ้งสิทธิ
ของจำเลยแนบท้ายรายงานกระบวนการพิจารณานี้แล้ว จำเลยให้การปฏิเสธ (แต่รับว่าเป็นบุคคลเดียวกับจำเลย
ในคดีที่โจทก์ขอให้เพิ่มโทษ/บวกโทษ/นับโทษต่อ) ปราบฎตามคำให้การที่ยื่นต่อศาล (ที่ศาลบันทึกไว้)
นาย ผู้ร้องยื่นคำร้องขอค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดของจำเลย
พนักงานอัยการโจทก์และจำเลยรับสำเนาคำร้องแล้วแถลงรับว่าผู้ร้องเป็นผู้เสียหายในคดีนี้และไม่คัดค้าน
คำร้อง
เนื่องจากจำเลยให้การปฏิเสธ เพื่อให้การพิจารณาเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม
จึงเห็นสมควรกำหนดให้มีการนัดตรวจพยานหลักฐานในวันที่ เวลา นาฬิกา
ให้นำคดีส่วนแพ่งเข้าสู่กระบวนการประนอมข้อพิพาท โดยจำเลยและผู้ร้องแถลงขอนัดไกล่เกลี่ย
วันที่ เวลา นาฬิกา แจ้งศูนย์ไกล่เกลี่ย และให้นัดฟังผลการประนอมข้อพิพาท
ในวันนัดตรวจพยานหลักฐานข้างต้น

(นัดตรวจพยานหลักฐาน)

(กรณีผู้เสียหายไม่มาศาล)

นัดตรวจพยานหลักฐานวันนี้ โจทก์ จำเลย ทนายจำเลยและนาย ผู้เสียหาย มาศาล
นาย ผู้เสียหายยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ
พนักงานอัยการโจทก์และจำเลยรับสำเนาคำร้องแล้วแถลงไม่คัดค้าน
อนุญาตให้นาย ผู้เสียหายเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการโจทก์ได้ตามขอ
ศาลอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟังอีกครั้ง สอบถามและอธิบายเรื่องกระบวนการคุ้มครองสิทธิให้แก่
จำเลยและโจทก์ร่วมฟังตามลำดับ จำเลยแถลงว่ารับทราบแล้วและยืนยันให้การปฏิเสธ ส่วนโจทก์ร่วมแถลง
รับทราบรายการแจ้งสิทธิของตนตามที่ระบุในเอกสารรายการแจ้งสิทธิของผู้เสียหายแนบท้ายรายงาน
กระบวนการพิจารณานี้แล้ว

.....
แจ้งวันนัดสืบพยาน และวันฟังคำพิพากษา (ถ้ามี) ให้ผู้เสียหายทราบ

(นัดฟังคำพิพากษา)

นัดฟังคำพิพากษาววันนี้ โจทก์และจำเลยมาศาล

อ่านคำพิพากษาให้คู่ความฟังแล้ว

ศาลแจ้งสิทธิต่างๆ ของคู่ความหลังจากพิพากษาให้คู่ความทราบแล้ว

ให้บังคับตามคำพิพากษาโดยเร็ว

รายการแจ้งสิทธิของจำเลย

- ☐ องค์ประกอบความผิด ลักษณะความผิดว่าเป็นความผิดอันยอมความได้หรือไม่ ลักษณะการกระทำ ความผิด เช่น ตัวการ ผู้สนับสนุน ผู้ใช้ ความผิดที่กรรม กี่กระทง (การอ่านอริบายฟ้อง ประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 165, 172)
- ☐ สิทธิที่จะขอให้ศาลตั้งทนายความ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 8)
- ☐ การปล่อยชั่วคราว (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 106)
- ☐ อัตราโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นๆ
- ☐ การบรรเทาโทษ เช่น การชดใช้ค่าเสียหาย การชำระหนี้บางส่วน การกระทำด้วยประการอื่นใดเพื่อเป็น การบรรเทาผลร้ายจากการกระทำของจำเลย การรอกการกำหนดโทษ และการรอกการลงโทษ (ประมวล กฎหมายอาญา มาตรา 51 ถึง 58)
- ☐ เหตุเพิ่มโทษ ลดโทษ บวกโทษ นับโทษต่อ (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 51 ถึง 58)
- ☐ พฤติการณ์ที่มีส่วนในการกำหนดโทษ
- ☐ สิทธิในการอุทธรณ์ ฎีกาของคู่ความ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 193, 216)
- ☐ ระยะเวลาในการดำเนินคดี ขั้นตอนการดำเนินคดีตั้งแต่การสั่งฟ้องของพนักงานอัยการ
- ☐ สิทธิของนักโทษเด็ดขาดในกรณีคดีถึงที่สุด ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479

..... ผู้พิพากษา

..... โจทก์

..... จำเลย

รายการแจ้งสิทธิของผู้เสียหาย

- ☐ สิทธิในการร้องทุกข์และถอนคำร้องทุกข์ (มาตรา 3, 124, 126)
- ☐ สิทธิในการเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาได้ด้วยตนเองและถอนฟ้องคดีอาญา (มาตรา 3, 35)
- ☐ สิทธิในการเป็นโจทก์ฟ้องและถอนฟ้องคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา (มาตรา 3, 40, มาตรา 15 ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 175)
- ☐ สิทธิในการเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการ (มาตรา 30)
- ☐ สิทธิในการยอมความในคดีความผิดต่อส่วนตัว (มาตรา 35)
- ☐ สิทธิที่จะยื่นคำร้องในคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์โดยขอให้บังคับจำเลยชดเชยค่าสินไหมทดแทนได้ (มาตรา 44/1)
- ☐ ในกรณีที่ผู้เสียหายยื่นคำร้องตามมาตรา 44/1 แล้ว เมื่อศาลชั้นต้นนัดฟังคำพิพากษาให้ส่งหมายนัดฟังคำพิพากษาไปยังผู้เสียหายด้วย และหากศาลพิพากษายกฟ้องคดีอาญา หรือพิพากษาให้ค่าเสียหายไม่เต็มตามคำขอ ให้แจ้งถึงสิทธิในการอุทธรณ์คำร้องในส่วนแพ่งด้วย
- ☐ สิทธิที่จะไม่ต้องตอบคำถามซึ่งโดยตรงหรืออ้อมอาจจะทำให้ผู้เสียหายในฐานะพยานถูกฟ้องคดีอาญา (มาตรา 234)
- ☐ สิทธิให้จัดหาล่ามหรือล่ามภาษามือ (มาตรา 13)
- ☐ ผู้เสียหายที่เป็นโจทก์หรือเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการมีสิทธิอุทธรณ์หรือฎีกาได้ (มาตรา 193, 216)
- ☐ สิทธิตรวจหรือคัดสำเนาคำให้การของตนในชั้นสอบสวนหรือเอกสารประกอบคำให้การของตนเมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว (มาตรา 8)
- ☐ สิทธิคัดค้านการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย (มาตรา 108/2)

..... ผู้พิพากษา

..... ผู้เสียหาย

ภาคผนวกหมายเลข 7

ตัวอย่างหนังสือแจ้งเตือนให้ไปเป็นพยาน



ที่ ศย...../.....

ศาลจังหวัด.....

.....

.....

(เดือน).....(พ.ศ.).....

เรื่อง แจ้งเตือนให้ไปเป็นพยานศาล

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย คำแนะนำและย่อฟ้อง

ด้วยศาลจังหวัด..... ออกหมายเรียกให้ท่านมาเป็นพยานศาลในคดีอาญา
หมายเลขดำ ที่..... ระหว่าง พนักงานอัยการจังหวัด..... โจทก์
จำเลย ข้าหา.....
ในวันที่เวลานาฬิกา จึงขอให้ท่านมาศาลตามกำหนดดังกล่าว
หากมีเหตุขัดข้องหรือข้อสงสัยประการใด กรุณาติดต่อศูนย์ประสานงานก่อนวันนัดพิจารณาตามที่อยู่ข้างท้าย
หนังสือนี้

ทั้งนี้ การมาศาลของท่านจะเป็นประโยชน์แก่ราชการศาลยุติธรรมอย่างยิ่ง และท่านมีสิทธิ
ได้รับค่าตอบแทนหรือค่าป่วยการและค่าพาหนะตามระเบียบ หากท่านไม่มาศาลตามหมาย ศาลอาจออกหมายจับ
เอาตัวกักขังและอาจถูกฟ้องตามกฎหมายอาญา มีโทษถึงจำคุกได้

ขอแสดงความนับถือ

(.....)

ผู้อำนวยการ.....

สำนักอำนวยการประจำศาลจังหวัด.....

ส่วนช่วยพิจารณาคดี

โทร.....

หมายเหตุ : เพื่อความสะดวกของท่าน กรุณาโทรศัพท์ตรวจสอบวันนัดก่อนการเป็นพยานล่วงหน้า 1 วัน

* อ้างอิงจากแบบฟอร์มศาลจังหวัดนราธิวาส

ตัวอย่างการย่อคำฟ้อง

เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2559 เวลากลางวัน จำเลยกับพวกอีกหลายคนได้บังอาจร่วมกันกระทำความผิดและจำเลยได้บังอาจกระทำความผิดต่อกฎหมายหลายบทหลายกรรมต่างกัน กล่าวคือ

ก. จำเลยกับพวกได้บังอาจร่วมกันมีกัญชา อันเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2528 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 และตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 135 (พ.ศ. 2539) เรื่อง ระบุชื่อและประเภทยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ลงวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2539 ข้อ 2 และบัญชีท้ายประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 135 (พ.ศ. 2539) ยาเสพติดให้โทษประเภท 5 ลำดับที่ 1 ได้ประกาศราชกิจจานุเบกษาและจำเลยกับพวกได้ทราบประกาศนี้แล้ว จำนวน 10 ห่อ น้ำหนักสุทธิ 10.20 กิโลกรัม (สิบกิโลกรัมสองร้อยกรัม) อันเป็นกรณีมียาเสพติดให้โทษชนิดกัญชามีน้ำหนักสุทธิตั้งแต่สิบกิโลกรัมขึ้นไปไว้ในครอบครองของจำเลยกับพวกเพื่อจำหน่ายให้แก่บุคคลทั่วไปซึ่งไม่ใช่กรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขจะอนุญาตเป็นหนังสือ และในวันเวลาเดียวกันนั้นจำเลยกับพวกได้บังอาจร่วมกันจำหน่ายโดยการขายกัญชา จำนวน 10 ห่อ น้ำหนักสุทธิ 10.20 กิโลกรัม (สิบกิโลกรัมสองร้อยกรัม) ที่จำเลยกับพวกร่วมกันมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายดังกล่าวให้แก่สายลับ และ.....เจ้าพนักงานผู้ปลอมตัวเข้าล่อซื้อไปในราคา 140,000 บาท อันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย

ข. จำเลยได้บังอาจมียาแก้ไอ ยี่ห้อเอนาตริล ที่มีส่วนผสมของคลอร์เฟนิรามีน มาลีเอต ซึ่งจัดเป็นยาจำพวกฮิสตามีนและแอนติฮิสตามีน อันเป็นยาแผนปัจจุบันประเภทยาอันตรายตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ยาอันตราย ฉบับที่ 4 ลงวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2530 ข้อ 4 (32) และตามพระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2510 สำหรับใช้ในการประกอบวิชาชีพเวชกรรมบำบัดโรค จำนวน 290 ขวด มีปริมาตรรวม 17.4 ลิตร (สิบเจ็ดลิตร สี่ร้อยมิลลิลิตร) ไว้ในครอบครองของจำเลยเพื่อขายให้แก่บุคคลทั่วไปอันเป็นการขาย ทั้งนี้ โดยจำเลยไม่ได้เป็นผู้รับมอบหมายจากกระทรวงสาธารณสุข และจำเลยไม่ได้รับใบอนุญาตและไม่ได้รับยกเว้นใดๆ ตามกฎหมาย อันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย

เหตุตามฟ้องข้อ ก. และ ข. เกิดที่ตำบลมะรือโบออก อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส

ภาคผนวกหมายเลข 8

แบบสอบถาม (ผู้ต้องหา)

ความรู้ ความเข้าใจ และความพึงพอใจในกระบวนการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. ศาล
3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา

เรื่อง	มาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ได้รับการแจ้งสิทธิ
สิทธิผู้ต้องหา					
(1) การแจ้งสิทธิเกี่ยวกับระยะเวลาในการควบคุมตัว					
(2) การแจ้งสิทธิในการขอลปล่อยชั่วคราวและการอุทธรณ์คำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว					
(3) การแจ้งสิทธิในการแต่งตั้งทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้ ได้รับการเยี่ยมหรือติดต่อญาติได้ตามสมควร					

ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถาม (จำเลย)

ความรู้ ความเข้าใจ และความพึงพอใจในกระบวนการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. ศาล
3. ☐ ชั้นสอบคำให้การ ☐ ศูนย์คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา ☐ ชั้นตรวจพยานหลักฐาน
4. ท่านได้รับการแจ้งสิทธิ ☐ ก่อนให้การ ☐ หลังให้การ ☐ ก่อนและหลังให้การ
5. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา

เรื่อง	มาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ได้รับการแจ้งสิทธิ
สิทธิจำเลย					
(1) องค์ประกอบความผิด ลักษณะความผิดว่าเป็นความผิดอันยอมความได้หรือไม่ ลักษณะการกระทำความผิด เช่น ตัวการ ผู้สนับสนุน ผู้ใช้ ความผิดที่กรรม กี่กระทง					
(2) สิทธิที่จะขอให้ศาลตั้งทนายความ					
(3) การปล่อยชั่วคราว (การประกันตัว)					
(4) อัตราโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นๆ					
(5) การบรรเทาโทษ เช่น การชดใช้ ค่าเสียหาย การชำระหนี้บางส่วน การกระทำด้วยประการอื่นใดเพื่อเป็นการบรรเทาผลร้ายจากการกระทำของจำเลย การรอการกำหนดโทษ และการรอการลงโทษ					
(6) เหตุเพิ่มโทษ ลดโทษ บวกโทษ นับโทษต่อ					
(7) พฤติการณ์ที่มีส่วนในการกำหนดโทษ					

เรื่อง	มาก	ค่อนข้าง มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ได้รับ การแจ้งสิทธิ
(8) สิทธิในการอุทธรณ์ ฎีกาของคู่ความ					
(9) ระยะเวลาในการดำเนินคดี ขั้นตอน การดำเนินคดีตั้งแต่การสั่งฟ้องของ พนักงานอัยการ					
(10) สิทธิของนักโทษเด็ดขาดในกรณี คดีถึงที่สุดตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479					

ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถาม (ผู้เสียหาย)

ความรู้ ความเข้าใจ และความพึงพอใจในกระบวนการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. ศาล
3. ☐ ชั้นฝากขัง ☐ ชั้นสอบคำให้การ ☐ ศูนย์คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา
☐ ชั้นตรวจพยานหลักฐาน
4. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา

เรื่อง	มาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ได้รับการแจ้งสิทธิ
สิทธิผู้เสียหาย					
(1) สิทธิในการร้องทุกข์และถอนคำร้องทุกข์					
(2) สิทธิในการเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาได้ด้วยตนเองและถอนฟ้องคดีอาญา					
(3) สิทธิในการเป็นโจทก์ฟ้องและถอนฟ้องคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา					
(4) สิทธิในการเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการ					
(5) สิทธิในการยอมความในคดีความผิดต่อส่วนตัว					
(6) สิทธิที่จะยื่นคำร้องในคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์โดยขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ ในกรณีที่ผู้เสียหายยื่นคำร้องตามมาตรา 44/1 แล้ว					
(7) สิทธิที่จะไม่ต้องตอบคำถามซึ่งโดยตรงหรืออ้อมอาจจะทำให้ผู้เสียหายในฐานะพยานถูกฟ้องคดีอาญา					

เรื่อง	มาก	ค่อนข้าง มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ได้รับ การแจ้งสิทธิ
(8) สิทธิให้จัดหาล่ามหรือล่ามภาษามือ (ตามลักษณะคดี)					
(9) ผู้เสียหายที่เป็นโจทก์หรือเป็นโจทก์ ร่วมกับพนักงานอัยการมีสิทธิอุทธรณ์หรือ ฎีกาได้					
(10) สิทธิตรวจหรือคัดสำเนาคำให้การ ของตนในชั้นสอบสวนหรือเอกสารประกอบ คำให้การของตนเมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้อง คดีต่อศาลแล้ว					
(11) สิทธิคัดค้านการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหา หรือจำเลย (คัดค้านการประกันตัวผู้ต้องหา หรือจำเลย)					

ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถาม (พยาน)

ความรู้ ความเข้าใจ และความพึงพอใจในกระบวนการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. ศาล
3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญา

เรื่อง	มาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ได้รับการแจ้งสิทธิ
สิทธิพยาน					
(1) การแจ้งสิทธิเรื่องที่จะได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยและดำเนินการเพื่อให้ได้รับความคุ้มครองนั้น (ตามลักษณะคดี)					
(2) สิทธิในการสืบพยานคดีอาญาโดยไม่ให้พยานเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลย (ตามลักษณะคดี พิเคราะห์ถึงเพศ อายุ ฐานะ สุขภาพ อนามัย ภาวะแห่งจิตของพยาน หรือความเกรงกลัวที่พยานมีต่อจำเลยแล้วเป็นที่เกรงว่าพยานไม่อาจเบิกความได้ หรือไม่กล้าเบิกความ ตามความเป็นจริง)					
(3) ได้รับการปฏิบัติอย่างมีเกียรติ เช่น ตรงต่อเวลา ใช้วาจาสุภาพ และปฏิบัติต่อพยานอย่างมีอัธยาศัยไมตรี ไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมและคำนึงถึงวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น					

เรื่อง	มาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ได้รับการแจ้งสิทธิ
(4) ได้รับการช่วยเหลือและให้ข้อมูลเกี่ยวกับการมาเบิกความเป็นพยาน (<u>ก่อนวันมาเบิกความ</u>) เช่น มีการประสานเป็นระยะเพื่อสร้างความพร้อมในการมาเบิกความ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ตั้งของศาลรวมทั้งคำแนะนำเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ของพยานและหมายเลขโทรศัพท์หรือโทรสารของศูนย์ประสานงานพยานพร้อมทั้งแจ้งขอบคุณไปยังพยานที่จะมาเบิกความต่อศาล คำแนะนำในเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติตนในการเบิกความ					
(5) หมายเรียกพยานมีเนื้อหาแจ้งเรื่องที่ประสงค์จะให้พยานมาเบิกความ โดยระบุข้อที่พยานจะถูกซักถาม มีการย่อคำฟ้องและคำให้การทั้งประเด็นที่พยานจะต้องมาเบิกความ					
(6) ได้รับหมายเรียกพยานโดยเร็วที่สุด กำหนดเวลานัดสืบพยานบุคคลเหมาะสม					
(7) ได้รับความช่วยเหลือในการมาเบิกความเป็นพยาน (<u>ในวันมาเบิกความ</u>) เช่น ที่พักสำหรับพยาน คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติตนในการเบิกความ ตลอดจนการให้ความสะดวกประการอื่นๆ เช่น การจัดสถานที่จอดรถให้					
(8) มีการแจ้งให้พยานทราบถึงสิทธิการจำกัดการทำการบันทึก ถ่ายภาพ หรือถ่ายทอดภาพและเสียงของพยานในขณะที่เบิกความหรือภายในบริเวณศาล					

เรื่อง	มาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ได้รับการแจ้งสิทธิ
(9) มีการแจ้งให้พยานทราบถึงสิทธิที่จะไม่ตอบคำถามที่อาจทำให้พยานต้องถูกดำเนินคดีอาญา					
(10) ได้รับการแจ้งสิทธิในการได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายจากการมาเบิกความต่อศาลและได้รับค่าตอบแทนความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย อนามัย ในกรณีที่มาเป็นพยาน					
สิทธิพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี					
(1) ห้องพักพยานที่เป็นเด็กแยกต่างหากจากห้องพักพยานทั่วไป					
(2) เจ้าหน้าที่สำหรับประสานงานและดูแลพยาน โดยมีการพาพยานและผู้ปกครองไปนั่งรอในห้องพักพยานที่เป็นเด็กหรือห้องสืบพยานที่เป็นเด็ก ในกรณีที่พยานเป็นเด็กหญิง เจ้าหน้าที่ต้องเป็นเพศเดียวกัน					
(3) แจ้งให้พยานและผู้ปกครองหรือผู้ที่ดูแลพยานทราบถึง ● สถานที่ และวันเวลาที่ชัดเจนในการนัดสืบพยาน ● ประเภทของคดี บุคคลที่อ้างเด็กเป็นพยาน และความเกี่ยวข้องของพยานในคดีดังกล่าว ● ขั้นตอนการสืบพยานและระยะเวลาในการสืบพยานโดยประมาณ ● สิทธิในการได้รับความคุ้มครองและค่าตอบแทนพยานตามกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีที่สามารถได้รับมาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546					

เรื่อง	มาก	ค่อนข้าง มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ได้รับ การแจ้งสิทธิ
(4) มีการคำนึงถึงการนำสื่อภาพและเสียงคำให้การของพยานในชั้นสอบสวนหรือนำคำเบิกความในชั้นไต่สวนมูลฟ้องมาใช้เป็นคำเบิกความในชั้นพิจารณาคดีของศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 ตรี วรรคสาม					
(5) ในคดีที่มีการสืบพยานเด็กซึ่งเป็นผู้เสียหาย ศาลฟังพิจารณาคดีให้แล้วเสร็จภายในหกเดือนนับแต่วันตรวจพยานหลักฐานหรือวันนัดสอบคำให้การของจำเลยและให้กำหนดวันนัดสืบพยานต่อเนื่องกันไปจนกว่าคดีจะเสร็จการพิจารณาโดยไม่อนุญาตให้มีการเลื่อนคดี เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอันมิอาจก้ำวล่วงได้					
(6) มีการประสานงานกับนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ร่วมสืบพยาน กรณีพบว่าพยานรายใดอาจไม่ได้รับความปลอดภัยจากการที่ได้มาหรือจะมาเป็นพยานที่ศาล (ตามลักษณะคดี)					

ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวกหมายเลข 9

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในคดีอาญาสำหรับพยาน

- พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546
- ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยแนวทางในการปฏิบัติต่อพยาน พ.ศ. 2548
- ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยการคุ้มครองและค่าตอบแทนพยานในคดีอาญา

พ.ศ. 2548

- ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการสืบพยานคดีอาญาโดยไม่ให้พยานเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลย

พ.ศ. 2556

- ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการสืบพยานคดีอาญาในลักษณะการประชุมทางจอภาพ พ.ศ. 2556
- คำแนะนำของประธานศาลฎีกาว่าด้วยแนวทางการปฏิบัติต่อพยานที่เป็นเด็กในคดีอาญา พ.ศ. 2559

พระราชบัญญัติ
คุ้มครองพยานในคดีอาญา
พ.ศ. ๒๕๕๖

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๖
เป็นปีที่ ๕๘ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ
ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญา

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของ
บุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๑ มาตรา ๓๖ และมาตรา ๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอม
ของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา
พ.ศ. ๒๕๕๖”

มาตรา ๒^๑ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่
วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“พยาน” หมายความว่า พยานบุคคลซึ่งจะมาให้ หรือได้ให้ข้อเท็จจริง ต่อพนักงานผู้
มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีความสอบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีความฟ้องคดีอาญา
หรือศาลในการดำเนินคดีอาญา รวมทั้งผู้ชำนาญการพิเศษ แต่ไม่ให้ความหมายรวมถึงจำเลยที่อ้าง
ตนเองเป็นพยาน

“ความปลอดภัย” หมายความว่า ความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ
ชื่อเสียง ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดของพยาน ทั้งก่อน ขณะและหลังมาเป็นพยาน

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๐/ตอนที่ ๕๘ ก/หน้า ๔/๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๖

มาตรา ๔ การเรียกร้องหรือการได้มาซึ่งสิทธิหรือประโยชน์ตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่เป็นการตัดสิทธิหรือประโยชน์ที่พยานพึงได้รับตามกฎหมายอื่น

มาตรา ๕ ให้นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และเพื่อให้การนั้นให้อำนาจออกกฎกระทรวงวางระเบียบการงานตามหน้าที่ กับให้อำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของแต่ละกระทรวง

กฎกระทรวงและระเบียบนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

มาตรการทั่วไปในการคุ้มครองพยาน

มาตรา ๖ ในกรณีที่พยานอาจไม่ได้รับความปลอดภัย พนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา ศาล หรือสำนักงานคุ้มครองพยาน แล้วแต่กรณี อาจจัดให้พยานอยู่ในความคุ้มครองตามที่เห็นเป็นการสมควร หรือตามที่พยานหรือบุคคลอื่นใด ซึ่งมีประโยชน์เกี่ยวข้องได้ร้องขอ และในกรณีจำเป็นบุคคลดังกล่าวจะขอให้เจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อื่นช่วยให้ความคุ้มครองแก่พยานได้ตามความจำเป็น ทั้งนี้ ต้องได้รับความยินยอมของพยานด้วย

การแจ้งและวิธีการที่เจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อื่นจะให้ความคุ้มครองแก่พยานตามคำขอ และการสิ้นสุดลงซึ่งการคุ้มครองตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนดโดยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี

การคุ้มครองให้พยานได้รับความปลอดภัย ให้รวมถึงการจัดให้พยานอยู่ในสถานที่ที่ปลอดภัย เว้นแต่พยานจะไม่ให้ความยินยอมและการปกปิดมิให้มีการเปิดเผยชื่อตัว ชื่อสกุล ที่อยู่ ภาพ หรือข้อมูลอย่างอื่นที่สามารถระบุตัวพยานได้ ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมแก่สถานะและสภาพของพยานและลักษณะของคดีอาญาที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๗ ในกรณีที่สามมี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดานของพยาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยานซึ่งมีผลต่อการที่พยานจะมาเป็นพยานอาจไม่ได้รับความปลอดภัยและพยานได้ร้องขอให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องพิจารณานำมาตรการทั่วไปในการคุ้มครองพยานมาใช้บังคับแก่บุคคลดังกล่าวได้ตามความจำเป็นที่เห็นสมควร เว้นแต่บุคคลดังกล่าวจะไม่ให้ความยินยอม

หมวด ๒ มาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยาน

มาตรา ๘ พยานในคดีอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ อาจได้รับการคุ้มครองตามมาตรการพิเศษได้

(๑) คดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต หรือกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

(๒) คดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรตามประมวลกฎหมายอาญา

(๓) คดีความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไปหรือพาไปเพื่อการอนาจาร เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น และความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี หรือความผิดเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือผู้จัดการกิจการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี

(๔) คดีความผิดเกี่ยวกับองค์การอาชญากรรม ได้แก่ ความผิดฐานอ้างชื่อและช่องโจรตามประมวลกฎหมายอาญา และให้หมายความรวมถึงความผิดอื่นใดที่มีลักษณะเป็นการกระทำร่วมกันโดยกลุ่มอาชญากร ที่มีการวางแผนอย่างเป็นระบบและมีการวางเครือข่ายเป็นขบวนการหรือองค์กรลับอย่างซับซ้อนและเป็นสัดส่วน

(๕) คดีความผิดที่มีอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไป หรือโทษสถานหนักกว่านั้น

(๖) คดีซึ่งสำนักงานคุ้มครองพยานเห็นสมควรให้ความคุ้มครองพยาน

มาตรา ๙ เมื่อปรากฏแน่ชัดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าพยานจะไม่สามารถให้ความปลอดภัย พยานหรือบุคคลอื่นใดซึ่งมีประโยชน์เกี่ยวข้อง พนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา หรือพนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา อาจยื่นคำร้องต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย เพื่อขอใช้มาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยาน ทั้งนี้ ต้องได้รับความยินยอมของพยานด้วย

เมื่อได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย พิจารณาสั่งการโดยด่วน ถ้ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าพยานจะไม่สามารถให้ความปลอดภัย ก็ให้สั่งให้ใช้มาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยาน

การยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง และการดำเนินการตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๐ ให้สำนักงานคุ้มครองพยานดำเนินการเพื่อคุ้มครองพยานตามมาตรการพิเศษอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (๑) ย้ายที่อยู่ หรือจัดหาที่พักอันเหมาะสม
- (๒) จ่ายค่าเลี้ยงชีพที่สมควรแก่พยานหรือบุคคลที่อยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของพยานเป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอาจขอขยายระยะเวลาครั้งละไม่เกินสามเดือน แต่ไม่เกินสองปี
- (๓) ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล และหลักฐานทางทะเบียนที่สามารถระบุตัวพยาน รวมทั้งการดำเนินการเพื่อกลับคืนสู่ฐานะเดิมตามคำขอของพยานด้วย
- (๔) ดำเนินการเพื่อให้มีอาชีพหรือให้มีการศึกษาอบรม หรือดำเนินการใดเพื่อให้พยานสามารถดำรงชีพอยู่ได้ตามที่เหมาะสม
- (๕) ช่วยเหลือในการเรียกร้องสิทธิที่พยานพึงได้รับ
- (๖) ดำเนินการให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองความปลอดภัยในระยะเวลาที่จำเป็น
- (๗) ดำเนินการอื่นใดให้พยานได้รับความช่วยเหลือหรือได้รับความคุ้มครองตามที่เห็นสมควร

ในกรณีที่ได้มีการดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามคำขอดังกล่าว โดยให้ถือว่าข้อมูลดังกล่าวเป็นความลับ และห้ามมิให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเปิดเผยข้อมูลนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

มาตรา ๑๑ ในกรณีที่สามมี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดานของพยาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยานซึ่งมีผลต่อการที่พยานจะมาเป็นพยานอาจไม่ได้รับความปลอดภัยและพยานได้ร้องขอให้นำมาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยานมาใช้บังคับแก่บุคคลดังกล่าวได้ เว้นแต่บุคคลดังกล่าวจะไม่ให้ความยินยอม

มาตรา ๑๒ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายอาจสั่งให้การคุ้มครองพยานตามมาตรการพิเศษสิ้นสุดลง เมื่อมีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (๑) พยานร้องขอ
- (๒) พยานไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงหรือระเบียบของกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการคุ้มครองพยานตามมาตรการพิเศษ
- (๓) พฤติการณ์เกี่ยวกับความปลอดภัยของพยานเปลี่ยนแปลงไป และกรณีไม่มีความจำเป็นที่จะต้องให้การคุ้มครองพยานตามมาตรการพิเศษอีกต่อไป
- (๔) พยานไม่ให้การเป็นพยานโดยไม่มีเหตุสมควร
- (๕) ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษพยานในความผิดฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จ ความผิดฐานเบิกความอันเป็นเท็จในการพิจารณาคดีต่อศาล หรือความผิดฐานทำพยานหลักฐานอันเป็นเท็จ อันเนื่องมาจากการเป็นพยานในคดีที่พยานได้รับความคุ้มครอง

หมวด ๓

สำนักงานคุ้มครองพยานและการดำเนินคดี

มาตรา ๑๓ ให้จัดตั้งสำนักงานคุ้มครองพยานขึ้นในกระทรวงยุติธรรม และให้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการคุ้มครองพยานตามมาตราทั่วไปและมาตรการพิเศษ การปฏิบัติที่เหมาะสม รวมทั้งประสานการปฏิบัติงานและข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองความปลอดภัยแก่พยานตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๔ ในกรณีที่เห็นว่ามีความจำเป็น กระทรวงยุติธรรมจะแต่งตั้งข้าราชการในสังกัดกระทรวงยุติธรรมซึ่งมีคุณสมบัติไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางนิติศาสตร์ เพื่อให้มีอำนาจดำเนินคดีแพ่งตามพระราชบัญญัตินี้ตามที่กระทรวงยุติธรรมมอบหมายก็ได้ โดยแจ้งให้ศาลทราบ

การดำเนินคดีตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ข้าราชการผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำเนินคดีหรือพนักงานอัยการได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง

หมวด ๔

ค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่พยาน

มาตรา ๑๕ ในกรณีเกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ชื่อเสียง ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดของพยานหรือสามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดานหรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน เพราะมีการกระทำความผิดอาญาโดยเจตนาเนื่องจากการที่พยานจะมาหรือได้มาเป็นพยาน บุคคลนั้นมียกย่องได้รับค่าตอบแทนที่จำเป็นและสมควร

ค่าตอบแทนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่งปฏิเสธการได้รับความคุ้มครองตามมาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๘ หรือมาตรา ๑๑ แล้วแต่กรณี บุคคลดังกล่าวไม่มีสิทธิได้รับค่าตอบแทน

มาตรา ๑๖ ให้บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายที่มีสิทธิขอรับค่าตอบแทนตามมาตรา ๑๕ หรือทายาทยื่นคำขอต่อสำนักงานคุ้มครองพยานตามแบบที่สำนักงานคุ้มครองพยานกำหนด ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่บุคคลนั้นได้รู้ถึงการกระทำความผิด

หลักเกณฑ์ วิธีการยื่นคำขอ และวิธีพิจารณาคำขอ ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด

มาตรา ๑๗ เมื่อพยานได้ให้ข้อเท็จจริงต่อ พนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา หรือเบิกความต่อศาลแล้ว พยานพึงมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนที่จำเป็นและสมควร ทั้งนี้ ตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง แต่ในกรณีที่พยานโจทก์ในคดีความผิดต่อส่วนตัวซึ่ง ผู้เสียหายเป็นโจทก์ หรือเป็นพยานจำเลยให้อยู่ในดุลพินิจของศาลที่จะมีคำสั่งให้มีการจ่าย ค่าตอบแทนดังกล่าว แต่ไม่เกินอัตราตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบของ กระทรวงการคลัง

มาตรา ๑๘ ค่าใช้จ่ายในการคุ้มครองพยาน สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดานหรือ บุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนดโดย ความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

มาตรา ๑๙ หากปรากฏในภายหลังว่าพยานไม่มา ไม่ให้ถ้อยคำหรือไม่เบิกความเป็น พยานโดยไม่มีเหตุสมควร หรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษพยานในความผิดฐานแจ้งข้อความอัน เป็นเท็จ ความผิดฐานเบิกความอันเป็นเท็จในการพิจารณาคดีต่อศาล หรือความผิดฐานทำ พยานหลักฐานอันเป็นเท็จ ในคดีที่บุคคลนั้นเป็นพยาน ให้บุคคลนั้นคืนหรือชดใช้ค่าตอบแทนตาม มาตรา ๑๕ หรือมาตรา ๑๗ หรือคืน หรือชดใช้ค่าใช้จ่ายในการคุ้มครองพยานและบุคคลอื่นตาม มาตรา ๑๘ แล้วแต่กรณี ที่รัฐได้จ่ายไปจริงภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่งจากสำนักงาน คุ้มครองพยาน

ให้หน่วยงานที่ได้จ่ายค่าตอบแทนหรือค่าใช้จ่ายประสานงานกับสำนักงานคุ้มครอง พยานในการเรียกคืนหรือเรียกให้ชดใช้ค่าตอบแทนหรือค่าใช้จ่ายตามวรรคหนึ่ง

หมวด ๕

การอุทธรณ์

มาตรา ๒๐ ในกรณีที่ผู้ได้รับคำสั่งตามมาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๙ มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ หรือมาตรา ๑๙ อันมิใช่คำสั่งของศาล ไม่พอใจคำสั่ง ดังกล่าว ให้มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งนั้นโดยยื่นเป็นคำร้องต่อศาลยุติธรรมชั้นต้น ซึ่งมีใช้ศาลแขวงและมี อำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาหรือศาลทหารชั้นต้น ที่มีเขตอำนาจเหนือคดีนั้นหรือที่บุคคล เหล่านั้นมีที่อยู่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

การยื่นอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่งให้ได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง

ให้การอุทธรณ์คำสั่งตามมาตรา ๑๙ เป็นการทุเลาการบังคับตามคำสั่งสำนักงาน คุ้มครองพยาน

การอุทธรณ์คำสั่งตามมาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๙ มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ หรือ มาตรา ๑๒ ให้ศาลพิจารณาเป็นการลับและให้เฉพาะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดีตามที่ศาลเห็นสมควรมี สิทธิเข้าฟังการพิจารณาคดีได้ ทั้งนี้ ให้ศาลพิจารณาและมีคำสั่งให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่ วันที่ศาลได้รับอุทธรณ์ เว้นแต่มีเหตุอันสมควรศาลอาจขยายระยะเวลาออกไปได้ตามความจำเป็นแก่ กรณี แต่ต้องจดยางงานเหตุนั้นไว้

ในการพิจารณาอุทธรณ์ ให้ศาลมีอำนาจหมายเรียกเอกสาร ข้อมูล หรือเจ้าพนักงาน ที่เกี่ยวข้องมาศาลเพื่อทำการไต่สวนโดยไม่ชักช้า และสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นสมควร คำสั่งของศาลตามมาตรา ๑๒ นี้ให้เป็นที่สิ้นสุด

หมวด ๖

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๒๑ ผู้ใดเปิดเผยความลับที่เกี่ยวกับสถานที่อยู่ ชื่อตัว ชื่อสกุล ที่อยู่ ภาพ หรือข้อมูลอย่างอื่นที่สามารถระบุตัวพยาน สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน ซึ่งได้มีการดำเนินการเพื่อให้เกิดความปลอดภัยตามมาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๑๐ หรือมาตรา ๑๑ โดยประการที่น่าจะเป็นเหตุให้บุคคลเหล่านั้นไม่ได้รับความปลอดภัย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้บุคคลดังกล่าวได้รับอันตรายแก่กาย หรือ จิตใจ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้บุคคลดังกล่าวได้รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้บุคคลดังกล่าวถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้อง ระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๒ ถ้าการกระทำตามมาตรา ๒๑ เป็นการกระทำเพื่อให้บุคคลตามมาตรา ดังกล่าวไม่ได้รับความปลอดภัย ผู้กระทำต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้นกึ่งหนึ่ง

มาตรา ๒๓ ผู้ใดกระทำความผิดอาญาต่อบุคคลใดเพราะเหตุที่บุคคลนั้น สามี ภริยา ผู้บุพการี หรือผู้สืบสันดานของบุคคลนั้นจะมา หรือได้มาเป็นพยาน ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติ ไว้ในมาตรานั้น ๆ กึ่งหนึ่ง

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่บทบัญญัติมาตรา ๒๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติรองรับสิทธิของบุคคลซึ่งเป็นพยานในคดีอาญาให้ได้รับความคุ้มครอง การปฏิบัติที่เหมาะสม และค่าตอบแทนที่จำเป็นและสมควรจากรัฐ และเนื่องจากปัจจุบันพยานยังไม่ได้รับการคุ้มครองเท่าที่ควร ทั้งที่พยานมีความสำคัญยิ่งต่อการพิสูจน์ความจริงในทางอรรถคดี เป็นเหตุให้เกิดผลเสียต่อกระบวนการยุติธรรม ดังนั้น เพื่อเพิ่มความคุ้มครองพยานให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

อมรรัตน์/แก้ไข

วศิน/ตรวจ

๒๙ มีนาคม ๒๕๕๓

ฐิติพร/ปรับปรุง

๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๖

ปณตกร/ตรวจ

๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม
ว่าด้วยแนวทางในการปฏิบัติต่อพยาน
พ.ศ. ๒๕๔๘

โดยที่การพิจารณาพิพากษาอรรถคดี จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่จะมาเป็นพยานเพื่อให้การแสวงหาข้อเท็จจริงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๔๔ บัญญัติให้บุคคลซึ่งเป็นพยานในคดีอาญามีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมจากรัฐ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ แห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ประธานศาลฎีกาจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยแนวทางในการปฏิบัติต่อพยาน พ.ศ. ๒๕๔๘”

ข้อ ๒^๑ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

หมวด ๑
บททั่วไป

ข้อ ๓ ในการดำเนินการต่างๆ ของศาล ผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่ศาลพึงให้เกียรติแก่พยาน เช่น ตรงต่อเวลา ใช้อาสาสุภาพ และปฏิบัติต่อพยานอย่างมีอัธยาศัยไมตรี ไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมและคำนึงถึงวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่นประกอบด้วย

ข้อ ๔ ให้ศาลชั้นต้นประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานอัยการและสถานีตำรวจ ที่อยู่ในเขตอำนาจ เพื่อให้หน่วยงานเหล่านั้นจัดให้มีผู้รับผิดชอบโดยตรงในการจัดส่งหมายเรียกพยาน แจ้งผลการส่งหมาย และติดตามพยานมาศาล รวมทั้งการประสานงานแก้ไขเหตุขัดข้องต่างๆ เพื่อให้พยานมาเบิกความต่อศาลตามกำหนดนัด

ข้อ ๕ ศาลชั้นต้นพึงขอความร่วมมือให้พนักงานสอบสวนที่อยู่ในเขตอำนาจแจ้งให้พยานในชั้นสอบสวนทราบถึงสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยและค่าตอบแทนเมื่อมาเบิกความต่อศาล

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๒/ตอนที่ ๑๐๕ ก/หน้า ๑๓/๙ พุทธศักราช ๒๕๔๘

ข้อ ๖ ในคดีอาญา เมื่อพยานหรือผู้ที่ให้ข้อเท็จจริงในฐานะพยานคัดค้านการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย ด้วยเกรงว่าจะได้รับภัยอันตรายหรือความเสียหายอันเนื่องมาแต่การปล่อยชั่วคราวนั้น ศาลต้องพิจารณาข้อคัดค้านดังกล่าวประกอบด้วย และไม่ว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นประการใด ให้แจ้งคำสั่งดังกล่าวให้พยานทราบโดยเร็ว

ข้อ ๗ ก่อนหรือหลังจากที่พยานเบิกความต่อศาล ถ้าพยานได้แจ้งขอความช่วยเหลือหรือขอทราบข้อมูลเกี่ยวกับการมาเบิกความเป็นพยาน ให้เจ้าหน้าที่ศาลรีบดำเนินการให้ตามสมควรแก่กรณี

ข้อ ๘ ศาลชั้นต้นควรจัดให้มีที่พักสำหรับพยานในระหว่างรอเข้าเบิกความต่อศาล ตลอดจนการอำนวยความสะดวกประการอื่นตามสมควร เช่น จัดสถานที่จอดรถให้ เป็นต้น

ข้อ ๙ เมื่อพยานมาถึงศาลในวันนัดสืบพยาน ให้เจ้าหน้าที่ศาลแจ้งให้พยานทราบถึงหมายเลขห้องพิจารณาคดีและที่พักสำหรับพยาน ถ้าพยานมีผู้ติดตามและขอให้บุคคลดังกล่าวอยู่ด้วยในระหว่างนั้นหรือขณะเบิกความ ก็ให้อำนวยความสะดวกแก่ผู้ติดตามนั้นตามสมควรแก่กรณี

ก่อนเข้าเบิกความต่อศาล ให้เจ้าหน้าที่ศาลแจ้งให้พยานทราบถึงสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ ของพยาน ตลอดจนให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติตนในการเบิกความต่อศาลและวิธีการขอรับค่าตอบแทนภายหลังเบิกความเสร็จ

หมวด ๒

การรวบรวมข้อมูล

ข้อ ๑๐ ให้ศาลชั้นต้นจัดตั้งศูนย์ประสานงานพยานเพื่อทำหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพยาน การให้ข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งการประสานงานอย่างอื่นที่จำเป็น เพื่อให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่พยานในการมาเบิกความต่อศาล

ข้อ ๑๑ ให้ศูนย์ประสานงานพยานรวบรวมข้อมูลพยานบุคคลที่ศาลได้ออกหมายเรียกโดยให้มีชื่อ ที่อยู่ และหมายเลขโทรศัพท์หรือช่องทางอื่นที่สามารถติดต่อพยานได้ โดยสะดวกเพื่อประโยชน์ในการติดต่อประสานงานกับคู่ความและพยาน รวมทั้งรวบรวมข้อมูลของบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคดี เช่น นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ผู้ชำนาญการพิเศษ และล่าม เป็นต้น

ข้อ ๑๒ ให้ศูนย์ประสานงานพยานขอความร่วมมือไปยังพยานและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคดีตามข้อ ๑๑ ขอให้แจ้งให้ศาลทราบทันทีที่ข้อมูลที่ให้ไว้ของบุคคลดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงไป โดยอธิบายให้เห็นถึงความสำคัญที่ต้องขอความร่วมมือดังกล่าวให้ทราบด้วย

หมวด ๓ การออกหมายเรียกพยาน

ข้อ ๑๓ ในกรณีที่มีการออกหมายเรียกพยานนั้น ควรแจ้งเรื่องที่ประสงค์จะให้พยานเบิกความและถ้าศาลเห็นว่ามีความจำเป็น ศาลอาจสั่งให้ระบุข้อที่พยานจะถูกซักถามไว้ด้วยก็ได้

ข้อ ๑๔ ให้ศาลกำชับให้มีการขอและจัดส่งหมายเรียกให้แก่พยานโดยเร็วที่สุด เพื่อให้พยานมีเวลาเพียงพอในการเตรียมตัวมาเบิกความต่อศาล และให้ผู้ส่งรับรายงานผลการส่งหมายให้ศาลทราบ

ข้อ ๑๕ การกำหนดเวลานัดสืบพยานบุคคล ควรกำหนดให้เหมาะสม โดยคำนึงถึงความจำเป็นในการปฏิบัติงานหรือการดำรงสถานะของพยานนั้นประกอบด้วย เช่น แพทย์โดยปกติจะต้องทำหน้าที่รักษาผู้ป่วยในช่วงเช้า หรือพระภิกษุจะต้องฉันภัตตาหารก่อนเที่ยงวัน เป็นต้น

ข้อ ๑๖ ในการจัดส่งหมายเรียก ให้แนบข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ตั้งของศาล รวมทั้งคำแนะนำเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ของพยานและหมายเลขโทรศัพท์หรือโทรสารของศูนย์ประสานงานพยาน เพื่อประโยชน์แก่พยานในการติดต่อกับศาลหรือขอทราบข้อมูลเพิ่มเติม พร้อมทั้งแจ้งขอบเขตไปยังพยานที่จะมาเบิกความต่อศาล

ข้อ ๑๗ ภายหลังจากที่ได้แจ้งวันนัดสืบพยานให้ทราบแล้ว หากมีการเปลี่ยนแปลงวันนัดสืบพยานหรือพยานไม่จำเป็นต้องมาเบิกความต่อศาลอีกต่อไป ให้รีบแจ้งให้พยานทราบถึงกำหนดนัดใหม่หรือการที่ไม่ต้องมาศาลนั้นโดยเร็ว

ข้อ ๑๘ แม้พยานได้รับหมายเรียกของศาลแล้ว ควรจัดให้มีการประสานงานกับพยานนั้นเป็นระยะๆ เพื่อทราบถึงความพร้อมของพยานที่จะมาเบิกความและควรแจ้งยืนยันวันนัดสืบพยานให้พยานทราบอีกครั้งหนึ่งก่อนถึงกำหนดนัดสืบพยาน

การประสานงานตามวรรคหนึ่งอาจทำโดยทางไปรษณีย์ โทรศัพท์ โทรสาร หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น

หมวด ๔ การสืบพยาน

ข้อ ๑๙ ในการกำหนดวันนัดสืบพยาน ศาลควรสอบถามคู่ความถึงช่วงเวลาที่พยานสะดวกจะมาเบิกความ รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเป็นอุปสรรคแก่พยานในการมาเบิกความต่อศาล

ถ้ามีความจำเป็นต้องใช้ล่าม นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ช่วยเหลือในการสืบพยานก็ให้รับดำเนินการเสียแต่เนิ่น ๆ

ข้อ ๒๐ ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ว่าด้วยการสืบพยานไว้ล่วงหน้า พยานที่เป็นเด็กหรือเยาวชนอายุไม่เกิน ๑๔ ปี หรือเป็นผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศหรือเจ็บป่วยร้ายแรง หรือมีความบกพร่องทางจิตใจหรือในการจดจำ หรือมีความรู้สึกหวาดกลัวผู้ต้องหาหรือจำเลย หรือไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง หรือเป็นผู้ที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ซึ่งหากรอจนถึงวันนัดสืบพยาน พยานอาจหลงลืมหรือยากแก่การติดตามให้มาศาล ศาลพึงใช้ดุลพินิจให้สืบพยานเหล่านี้ไว้ล่วงหน้าก่อนถึงวันนัดสืบพยาน

ในกรณีที่พยานเป็นเด็กหรือเยาวชนอายุไม่เกิน ๑๘ ปี ซึ่งการซักถามพยานจะต้องทำผ่านนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่ศาลควรจัดให้พยานเหล่านั้นพบกับบุคคลดังกล่าวก่อนเข้าเบิกความต่อศาล

ข้อ ๒๑ การจัดเวลาให้พยานเบิกความควรพิจารณาให้เหมาะสมแก่สุขภาพและวัยของพยานด้วยเพื่อไม่ให้เกิดการเหนื่อยล้าเกินสมควร

ข้อ ๒๒ เว้นแต่จะมีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับของศาลยุติธรรมกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ห้ามมิให้คู่ความหรือบุคคลที่มีได้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีทำการบันทึก ถ่ายภาพ หรือถ่ายทอดภาพและเสียงของพยานในขณะเบิกความหรือภายในบริเวณศาล

ข้อ ๒๓ ถ้าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถามพยานด้วยคำถามที่อาจทำให้พยานต้องถูกดำเนินคดีอาญา ให้ศาลเตือนพยานว่าพยานมีสิทธิไม่ตอบคำถามนั้น หรือในกรณีที่คู่ความใช้คำถามที่มีลักษณะเป็นการข่มขู่ คุกคาม หนิ่นประมาท หรือเสียดสีพยาน ศาลควรมีคำสั่งให้ระงับการใช้คำถาม เช่นว่านั้นเสีย

ข้อ ๒๔ ในกรณีที่พยานมีสิทธิได้รับค่าตอบแทน ให้ศาลสั่งจ่ายค่าตอบแทนให้แก่พยานตามระเบียบทันทีที่พยานเบิกความเสร็จและให้เจ้าหน้าที่ศาลดำเนินการเบิกจ่ายค่าตอบแทนดังกล่าวให้แก่พยานโดยเร็ว

หมวด ๕
งานด้านธุรการ

ข้อ ๒๕ ให้สำนักงานศาลยุติธรรมจัดสรรงบประมาณแก่ศาลชั้นต้นให้เพียงพอ ต่อการดำเนินการตามระเบียบนี้ และในกรณีมีความจำเป็นต้องมีวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใดในทางธุรการ เพื่อให้การปฏิบัติตามระเบียบนี้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้กำหนดวิธีการนั้น

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๘
ชาญชัย ลิขิตจิตถะ
ประธานศาลฎีกา

วิภา/ผู้จัดทำ
๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๓
พัสน/ผู้ตรวจ
๑๑ มกราคม ๒๕๕๔

ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม
ว่าด้วยการคุ้มครองและค่าตอบแทนพยานในคดีอาญา
พ.ศ. ๒๕๔๘

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๔๔ บัญญัติให้บุคคลซึ่งเป็นพยานในคดีอาญามีสิทธิได้รับความคุ้มครอง การปฏิบัติที่เหมาะสม และค่าตอบแทนที่จำเป็นและสมควรจากรัฐ ประกอบกับพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ บัญญัติว่าศาลอาจจัดให้พยานอยู่ในความคุ้มครอง โดยมีดุลพินิจสั่งให้มีการจ่ายค่าตอบแทนแก่พยานและให้ศาลชั้นต้นมีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัตินั้นด้วย ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปโดยเรียบร้อยและเป็นแนวเดียวกัน จำเป็นต้องออกระเบียบซึ่งมีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๑ มาตรา ๓๖ และมาตรา ๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ แห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ประธานศาลฎีกาจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยการคุ้มครองและค่าตอบแทนพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๘”

ข้อ ๒^๑ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในกรณีที่มีระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งอื่นใด ซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ปฏิบัติตามระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“ความปลอดภัย” หมายความว่า ความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ชื่อเสียง ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดของพยาน สามी ภริยา ผู้บุพการีหรือผู้สืบสันดานของพยาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยานทั้งก่อน ขณะและหลังพยานมาเบิกความต่อศาล

“คำร้อง” หมายความว่า กระบวนการร้องขอของพยานหรือบุคคลอื่นใดที่มีประโยชน์เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะได้เสนอด้วยวาจาหรือทำเป็นหนังสือ เพื่อขอให้ศาลสั่งให้ความคุ้มครองแก่พยาน สามी ภริยา ผู้บุพการีหรือผู้สืบสันดานของพยาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน

หมวดที่ ๑ การคุ้มครองพยาน

ข้อ ๕ เมื่อมีการยื่นคำร้องขอให้สืบพยานไว้ก่อนฟ้อง หรือยื่นคำขอคัดฟ้องหรือคำร้องขอหมายจับผู้ต้องหา หรือยื่นฟ้องจำเลยต่อศาลแล้ว หากพยาน สามี ภริยา ผู้บุพการีหรือผู้สืบสันดานของพยาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยานอาจไม่ได้รับความปลอดภัยเนื่องจากการที่พยานจะมาหรือได้มาเป็นพยาน เมื่อศาลเห็นสมควรหรือพยานหรือบุคคลอื่นใดซึ่งมีประโยชน์เกี่ยวข้องร้องขอต่อศาล ศาลอาจจัดให้พยานหรือบุคคลดังกล่าวอยู่ในความคุ้มครอง ทั้งนี้ การคุ้มครองความปลอดภัยต้องได้รับความยินยอมจากผู้ที่จะได้รับการคุ้มครองหรือผู้มีอำนาจให้ความยินยอมแทนด้วย

ข้อ ๖ การร้องขอความคุ้มครองจากศาล ให้ร้องขอต่อศาลที่มีเขตอำนาจชำระคดี หรือศาลที่มีเขตอำนาจเหนือท้องที่ที่บุคคลที่จะได้รับการคุ้มครองมีที่อยู่

หากเป็นกรณีเร่งด่วนและการร้องขอต่อศาลตามวรรคหนึ่งจะเกิดความไม่ปลอดภัยแก่พยานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง และร้องขอต่อศาลอาญาก็ได้

ข้อ ๗ ให้ศาลไต่สวนคำร้องขอตามข้อ ๖ เป็นการลับและให้เฉพาะบุคคลดังต่อไปนี้ มีสิทธิเข้าฟังการพิจารณาคดีได้

(๑) ผู้ร้อง

(๒) ทนายความของผู้ร้อง

(๓) พยานและบุคคลที่ได้รับอนุญาตจากศาล

บรรดาถ้อยคำสำนวนและเอกสารอื่นซึ่งได้มาจากการไต่สวนให้แยกต่างหากจากสำนวนหลักเป็นสำนวน คพ. .../๒๕.. และให้ถือเป็นความลับ ส่วนสิ่งของอย่างอื่นให้ทำบัญชีรายละเอียดรวมเข้าไว้ในสำนวนดังกล่าว

ข้อ ๘ ให้ศาลจัดให้มีการคุ้มครอง เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อว่าพยาน สามี ภริยา ผู้บุพการีหรือผู้สืบสันดานของพยาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยานอาจไม่ได้รับความปลอดภัยเนื่องจากการที่พยานจะมาหรือได้มาเป็นพยาน

ข้อ ๙ วิธีการคุ้มครองให้ปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้มีมาตรการปกปิดไม่ให้มีการเปิดเผยชื่อตัว ชื่อสกุล ที่อยู่ ภาพ หรือข้อมูลอย่างอื่นที่สามารถระบุตัวพยานได้

(๒) แจกเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานตามข้อ ๑๒ ให้การคุ้มครอง

(๓) ดำเนินการอื่นใดตามที่ศาลเห็นสมควร

ข้อ ๑๐ การคุ้มครองพยาน สามี ภริยา ผู้บุพการีหรือผู้สืบสันดานของพยาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน ให้ดำเนินการด้วยความรอบคอบ เหมาะสมแก่สถานะและสภาพของพยานหรือบุคคลดังกล่าว และลักษณะแห่งคดี

ข้อ ๑๑ ในกรณีที่ศาลเห็นสมควรจัดให้มีการคุ้มครองให้ศาลทำเป็นหนังสือและอย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อศาลและวัน เดือน ปีที่ออกคำสั่ง
- (๒) เจ้าพนักงานหรือผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการคุ้มครอง
- (๓) ชื่อตัว ชื่อสกุลของผู้ที่จะได้รับความคุ้มครอง
- (๔) เหตุผล ลักษณะและขอบเขตของการคุ้มครอง

ข้อ ๑๒ เมื่อศาลเห็นสมควรจัดให้มีการคุ้มครองตามข้อ ๙ (๒) ให้ศาลแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานต่อไปเป็นผู้คุ้มครอง

๑๒.๑ สำนักงานคุ้มครองพยาน กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หรือกรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม

๑๒.๒ พนักงานสอบสวนหรือหัวหน้าสถานีตำรวจที่รับผิดชอบคดีที่มีการร้องขอให้คุ้มครองพยานหรือที่บุคคลที่จะได้รับการคุ้มครองมีที่อยู่

๑๒.๓ หน่วยงานคุ้มครองพยานของกระทรวงมหาดไทย ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรุงเทพมหานคร ให้แจ้งไปที่สำนักงานการสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

(๒) ในจังหวัดอื่น ให้แจ้งไปที่ที่ทำการปกครองกิ่งอำเภอ ที่ทำการปกครองอำเภอหรือที่ทำการปกครองจังหวัด แล้วแต่กรณี หรือ

๑๒.๔ เจ้าพนักงานอื่นตามที่ศาลเห็นสมควร

เพื่อจัดให้มีการคุ้มครองต่อไป และในกรณีจำเป็นเร่งด่วน อาจมีการประสานงานแจ้งคำสั่งดังกล่าวไปยังผู้ที่เกี่ยวข้องทางโทรศัพท์หรือโทรสารก่อนก็ได้

ข้อ ๑๓ เมื่อศาลได้สั่งให้มีการคุ้มครองตามข้อ ๙ (๑) หรือ (๓) ให้ศาลจ่ายค่าใช้จ่ายแก่บุคคลที่ได้รับการคุ้มครองหรือเจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าพนักงานอื่นที่ช่วยให้ความคุ้มครอง ตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด

ข้อ ๑๔ การคุ้มครองพยาน สามิ ภริยา ผู้บุพการีหรือผู้สืบสันดานของพยาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยานสิ้นสุดลงเมื่อมีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) พยานหรือบุคคลดังกล่าวร้องขอให้ยุติการคุ้มครองหรือขอเพิกถอนความยินยอม ทั้งนี้ ให้อำนาจการเพิกถอนความยินยอมของผู้ให้ความยินยอมแทนด้วย

(๒) พฤติการณ์เกี่ยวกับความปลอดภัยของพยานหรือบุคคลดังกล่าวเปลี่ยนแปลงไป และกรณีไม่มีความจำเป็นจะต้องให้ความคุ้มครองอีกต่อไป เช่น พยานหรือบุคคลดังกล่าวถึงแก่ความตาย

(๓) พยานไม่เบิกความโดยไม่มีเหตุสมควร

ข้อ ๑๕ เมื่อปรากฏเหตุตามข้อ ๑๔ ให้ศาลแจ้งการสิ้นสุดการคุ้มครองนั้นไปยังเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้อง

การแจ้งตามวรรคหนึ่งให้ทำเป็นหนังสือและอย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อศาลและวัน เดือน ปีที่ออกคำสั่งคุ้มครอง
- (๒) เจ้าพนักงานหรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการคุ้มครอง
- (๓) ชื่อตัว ชื่อสกุลของผู้ที่ได้รับความคุ้มครอง
- (๔) เหตุที่ทำให้การคุ้มครองสิ้นสุด

ข้อ ๑๖ เมื่อปรากฏต่อศาลว่าพฤติการณ์เกี่ยวกับความปลอดภัยของพยาน สามี ภริยา ผู้บุพการีหรือผู้สืบสันดานของพยาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยานได้เปลี่ยนแปลงไปจนไม่เหมาะสมหรือไม่อาจให้ความคุ้มครองต่อไปได้ และจำเป็นต้องใช้มาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยาน ให้ศาลแจ้งให้พนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา หรือพนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา ดำเนินการตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ ต่อไป

ข้อ ๑๗ กรณีปรากฏในภายหลังว่าพยานไม่มา ไม่ให้ถ้อยคำหรือไม่เบิกความเป็นพยานโดยไม่มีเหตุสมควร หรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษพยานในความผิดฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จ ความผิดฐานเบิกความอันเป็นเท็จในการพิจารณาคดีต่อศาล หรือความผิดฐานทำพยานหลักฐานอันเป็นเท็จในคดีที่บุคคลนั้นเป็นพยาน ให้ศาลแจ้งให้สำนักงานคุ้มครองพยานกระทรวงยุติธรรม ทราบเพื่อดำเนินการเรียกให้พยานนั้นคืนหรือชดเชยค่าตอบแทนหรือค่าใช้จ่ายในการคุ้มครองพยานและบุคคลอื่น แล้วแต่กรณี

หมวด ๒

ค่าตอบแทนพยาน

ข้อ ๑๘ เมื่อพยานได้เบิกความต่อศาลแล้ว ให้ศาลสั่งจ่ายค่าตอบแทนแก่พยานดังนี้

๑๘.๑ พยานโจทก์ในคดีซึ่งพนักงานอัยการเป็นโจทก์หรือคดีที่มีใช้ความผิดต่อส่วนตัวซึ่งผู้เสียหายเป็นโจทก์ให้ศาลสั่งจ่ายค่าตอบแทนตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด

๑๘.๒ พยานโจทก์ในคดีความผิดต่อส่วนตัวที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์หรือพยานจำเลยให้ศาลใช้ดุลพินิจว่าจะสั่งจ่ายค่าตอบแทนหรือไม่ เพียงใด โดยจ่ายไม่เกินอัตราตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด

ข้อ ๑๙ การจ่ายค่าตอบแทนแก่พยานให้ศาลสั่งจ่ายเป็นรายครั้งที่พยานเบิกความต่อศาล โดยสั่งจ่ายในใบสั่งจ่ายเงินค่าตอบแทนแก่พยานและบันทึกไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณาด้วย ให้พยานที่ได้รับเงินค่าตอบแทนลงนามเป็นผู้รับเงินในใบรับเงินจากศาล แบบ (๖๖) โดยเจ้าหน้าที่ผู้จ่ายเงินลงนามและให้มีผู้ลงชื่อเป็นพยานลงนามด้วย

หมวด ๓ การอุทธรณ์

ข้อ ๒๐ การอุทธรณ์คำสั่งตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ ให้ยื่นอุทธรณ์ต่อศาลชั้นต้นซึ่งมีใช้ศาลแขวงที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญา หรือศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจเหนือคดีนั้นหรือที่ผู้อุทธรณ์มีที่อยู่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

ข้อ ๒๑ การอุทธรณ์คำสั่งจะยื่นอุทธรณ์เป็นหนังสือหรือจะอุทธรณ์ด้วยวาจาก็ได้ในกรณีที่อุทธรณ์ด้วยวาจา ให้ศาลบันทึกใจความไว้เป็นหลักฐานและให้ผู้อุทธรณ์ลงชื่อไว้

เมื่อศาลได้รับอุทธรณ์แล้ว ให้ศาลทำการไต่สวนและมีคำวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า แต่ต้องส่งสำเนาให้บุคคลที่เกี่ยวข้องมีโอกาสคัดค้านก่อนการไต่สวน

ข้อ ๒๒ กรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าพยานจะไม่ได้รับความปลอดภัยระหว่างการไต่สวนศาลอาจมีคำสั่งโดยกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ตามที่จำเป็นเพื่อจัดให้มีวิธีคุ้มครองชั่วคราวก็ได้

เมื่อศาลมีคำสั่งตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ปฏิบัติตามข้อ ๑๒ โดยพลัน

กรณีที่คำวินิจฉัยอุทธรณ์ไม่ได้กล่าวถึงวิธีคุ้มครองชั่วคราวที่ศาลได้สั่งไว้ ถ้าศาลมีคำสั่งยกอุทธรณ์คำสั่งของศาลเกี่ยวกับวิธีคุ้มครองชั่วคราวให้ถือว่าเป็นอันยกเลิก แต่ถ้าศาลตัดสินให้เป็นไปตามอุทธรณ์คำสั่งของศาลเกี่ยวกับวิธีคุ้มครองชั่วคราวยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่จำเป็น เพื่อปฏิบัติตามคำวินิจฉัยอุทธรณ์

ข้อ ๒๓ หากผู้ออกคำสั่งซึ่งมีการอุทธรณ์โต้แย้งจะคัดค้าน คำคัดค้านให้ทำเป็นหนังสือ ยื่นต่อศาลก่อนการไต่สวนเสร็จสิ้น โดยระบุเหตุแห่งการคัดค้านมาโดยละเอียดและให้ศาลส่งสำเนาคำคัดค้านให้แก่ผู้อุทธรณ์

ข้อ ๒๔ การไต่สวนคำสั่งตามมาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๙ มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ หรือมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ ให้ศาลพิจารณาเป็นการลับและให้เฉพาะบุคคลดังต่อไปนี้มีสิทธิเข้าฟังการพิจารณาคดีได้

- (๑) ผู้อุทธรณ์
- (๒) บุคคลที่เกี่ยวข้องหรือผู้คัดค้าน
- (๓) พยานและบุคคลที่ได้รับอนุญาตจากศาล
- (๔) ทนายความของบุคคลตาม (๑) หรือ (๒)

ข้อ ๒๕ ในการไต่สวนพยานบุคคล ให้ศาลแจ้งให้พยานทราบประเด็นและข้อเท็จจริงที่จะทำการไต่สวน แล้วให้พยานเบิกความในข้อนั้นด้วยตนเองหรือตอบคำถามศาล ศาลจะให้ผู้อุทธรณ์หรือผู้คัดค้านถามพยานเพิ่มเติมหรือไม่ก็ได้

ข้อ ๒๖ ให้ศาลพิจารณาและมีคำวินิจฉัยอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลได้รับอุทธรณ์ เว้นแต่มีเหตุอันสมควรศาลอาจขยายระยะเวลาออกไปได้ตามความจำเป็น แต่ต้องไม่เกินสิบห้าวัน ทั้งนี้ ให้ศาลจดรายงานเหตุนั้นไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณา

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๘
ชาญชัย ลิขิตจิตถะ
ประธานศาลฎีกา

วิภา/ผู้จัดทำ
๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๓
พัสดุน/ผู้ตรวจ
๑๑ มกราคม ๒๕๕๔

ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา

ว่าด้วยการสืบพยานคดีอาญาโดยไม่ให้พยานเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลย

พ.ศ. ๒๕๕๖

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการว่าด้วยการสืบพยานคดีอาญาโดยไม่ให้พยานเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลย เพื่อเป็นการปฏิบัติอย่างเหมาะสมแก่พยานและเพื่อประโยชน์ในการค้นหาความจริงแห่งคดี ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นหากเป็นที่เกรงว่าพยานไม่อาจที่จะเบิกความได้ หรือไม่กล้าที่จะเบิกความตามความเป็นจริง

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๗๒ วรรคสาม และวรรคห้า แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกา จึงออกข้อบังคับไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการสืบพยานคดีอาญาโดยไม่ให้พยานเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลย พ.ศ. ๒๕๕๖”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในการสืบพยาน ถ้าศาลเห็นสมควร หรือพยานหรือคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอ โดยมีเหตุผลอันสมควรซึ่งเมื่อพิเคราะห์ถึงเพศ อายุ ฐานะ สุขภาพ อนามัย ภาวะแห่งจิตของพยาน หรือความเกรงกลัวที่พยานมีต่อจำเลยแล้วเป็นที่เกรงว่าพยานไม่อาจเบิกความได้ หรือไม่กล้าเบิกความตามความเป็นจริง ศาลจะดำเนินการโดยไม่ให้พยานเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลยก็ได้

การใช้ดุลพินิจของศาลตามวรรคหนึ่ง จะต้องไม่กระทบถึงสิทธิของจำเลยในการพิจารณาคดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิในการต่อสู้คดีและการถามพยาน

ให้ศาลจดแจ้งข้อความที่เป็นเหตุให้มีการสืบพยานโดยไม่ให้พยานเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลยไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณา

ข้อ ๔ ในวันสืบพยาน ให้องค์คณะผู้พิพากษาและคู่ความรวมทั้งทนายความทำการสืบพยานภายในห้องพิจารณาของศาลโดยมีการถ่ายทอดภาพและเสียงผ่านโทรทัศน์วงจรปิด สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีอื่นระหว่างห้องพิจารณาคดีกับสถานที่ที่จัดให้พยานเบิกความอย่างเหมาะสมภายในบริเวณศาลในเวลาเดียวกันตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้นการสืบพยาน

ในกรณีที่อาจมีผลกระทบกระเทือนต่อจิตใจของพยานอย่างรุนแรง ศาลจะให้ถามพยานผ่านนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลอื่นที่พยานไว้วางใจด้วยก็ได้ โดยมีให้พยานได้ยินคำถามของคู่ความฝ่ายจำเลย และห้ามใช้คำถามซ้ำซ้อนหลายครั้งโดยไม่มีเหตุอันสมควร

ข้อ ๕ ศาลพึงระมัดระวังไม่ให้พยานเผชิญหน้ากับจำเลยทั้งก่อน ในระหว่าง และหลังจากที่พยานเบิกความแล้ว โดยศาลอาจกำหนดทางเดินหรือเวลานัดที่จะให้พยานและจำเลยมาหรือกลับออกไปจากศาลในทางเดินหรือเวลาที่แตกต่างกัน

หน้า ๒๓

เล่ม ๑๓๐ ตอนที่ ๘๕ ก

ราชกิจจานุเบกษา

๒๗ กันยายน ๒๕๕๖

ศาลควรจัดให้มีที่พักสำหรับพยานในระหว่างรอเข้าเบิกความ รวมทั้งภายหลังเข้าเบิกความแล้ว
ข้อ ๖ ให้สำนักงานศาลยุติธรรมจัดสรรงบประมาณแก่ศาลชั้นต้นให้เพียงพอต่อ
การดำเนินการตามข้อบังคับนี้ และในกรณีที่มีความจำเป็นต้องมีวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใดในทางธุรการ
เพื่อให้การปฏิบัติตามข้อบังคับนี้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้กำหนด
วิธีการนั้น

ประกาศ ณ วันที่ ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖

ไพโรจน์ วายุภาพ

ประธานศาลฎีกา

ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา

ว่าด้วยการสืบพยานคดีอาญาในลักษณะการประชุมทางจอภาพ

พ.ศ. ๒๕๕๖

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการว่าด้วยการสืบพยานคดีอาญาในลักษณะการประชุมทางจอภาพ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นไม่อาจนำพยานมาเบิกความในศาลที่พิจารณาคดีได้

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๓๐/๑ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกา จึงออกข้อบังคับไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการสืบพยานคดีอาญา ในลักษณะการประชุมทางจอภาพ พ.ศ. ๒๕๕๖”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในข้อบังคับนี้ “เจ้าพนักงานศาล” หมายความว่า ข้าราชการศาลยุติธรรมซึ่งปฏิบัติหน้าที่ ด้านกฎหมายระดับชำนาญการขึ้นไป หรือสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโททางกฎหมาย หรือสำเร็จ การศึกษาระดับปริญญาตรีทางกฎหมาย และเป็นสามัญสมาชิกแห่งเนติบัณฑิตยสภา ในกรณีที่ไม่มี ข้าราชการศาลยุติธรรมดังกล่าว ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลอาจมอบหมายให้ข้าราชการศาลยุติธรรมคนหนึ่ง ไปทำหน้าที่เจ้าพนักงานศาลก็ได้

ข้อ ๔ ในกรณีที่ศาลกำหนดให้มีวันตรวจพยานหลักฐาน เมื่อถึงวันนัดดังกล่าวให้ศาล สอบถามคู่ความที่มาศาลด้วยว่ามีพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลหรือไม่ หากมีและมีเหตุจำเป็นไม่อาจ นำพยานมาเบิกความในศาลได้ ถ้าคู่ความฝ่ายที่อ้างพยานร้องขอหรือศาลเห็นสมควร และสถานที่ที่จะ ให้พยานไปเบิกความในลักษณะการประชุมทางจอภาพได้จัดวางระบบรองรับไว้แล้ว ศาลอาจอนุญาตให้ พยานดังกล่าวเบิกความที่ศาลอื่นหรือสถานที่ทำการของทางราชการหรือสถานที่แห่งอื่นนอกศาลได้โดย กำหนดวันเวลาและสถานที่ที่จะให้พยานไปเบิกความให้ชัดเจน

การร้องขอสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลในลักษณะการประชุมทางจอภาพในกรณีอื่น ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๕ ให้ศาลใช้ดุลพินิจให้สืบพยานที่อยู่นอกศาลในลักษณะการประชุมทางจอภาพเฉพาะ ในกรณีมีเหตุจำเป็น โดยต้องคำนึงถึงความจำเป็นของพยานที่ไม่อาจเดินทางมายังศาลได้กับ การที่จะได้รับการพิจารณาที่เป็นธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิของจำเลยในการต่อสู้คดีและการใช้ คำถามกับพยานโดยตรงซึ่งอาจทำให้จำเลยได้รับผลกระทบจากการที่พยานไม่ได้อยู่ในห้องพิจารณาคดี

เหตุจำเป็นในวรรคหนึ่งอาจเกิดจากการที่พยานเจ็บป่วย หรือมีถิ่นที่อยู่ห่างไกลจากศาล ที่พิจารณาคดี หรือมีถิ่นที่อยู่ในต่างประเทศ หรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นอันมีอาจกล่าวถึงเสียได้

ให้ศาลจดแจ้งข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุให้มีการสืบพยานบุคคลนอกศาลในลักษณะการประชุม ทางจอภาพไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณา

หน้า ๒๐

เล่ม ๑๓๐ ตอนที่ ๘๕ ก

ราชกิจจานุเบกษา

๒๗ กันยายน ๒๕๕๖

ข้อ ๖ ถ้ามีเอกสารหรือวัตถุพยานที่จะต้องสืบประกอบคำเบิกความของพยานบุคคล ศาลอาจกระทำโดยผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ หรือส่งสำเนาเอกสารหรือภาพถ่ายวัตถุพยานที่คู่ความทุกฝ่ายรับรองแล้วไปให้พยานตรวจดู เว้นแต่มีความจำเป็นต้องให้พยานยืนยันความถูกต้องแท้จริงของเอกสารหรือวัตถุพยานที่จะให้พยานเบิกความประกอบ ก็ให้ส่งเอกสารหรือวัตถุพยานนั้นไป

ข้อ ๗ ในกรณีที่สถานที่ทำการสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลเป็นศาลอื่น ให้ศาลที่พิจารณาคดีสอบถามศาลนั้นถึงความพร้อมเกี่ยวกับวันเวลาดำเนินการสืบพยานเสียก่อน แล้วมีหนังสือแจ้งยืนยันวันเวลาดำเนินการสืบพยาน ชื่อและจำนวนพยานบุคคล พร้อมด้วยสำเนาเอกสารและภาพถ่ายวัตถุพยานอันจำเป็นในการเบิกความของพยาน ถ้าหากมีไปยังศาลที่พยานจะไปเบิกความทราบ

ข้อ ๘ ให้คู่ความฝ่ายที่อ้างพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลนำพยานมาเบิกความตามวันเวลาและศาลที่กำหนดให้พยานเบิกความในลักษณะการประชุมทางจอภาพ แต่หากไม่สามารถนำพยานมาศาลนั้นได้เอง ให้คู่ความฝ่ายที่อ้างพยานร้องขอต่อศาลที่พิจารณาคดีให้ออกหมายเรียกพยาน โดยระบุชื่อศาลที่พยานจะต้องไปเบิกความให้ชัดเจน แล้วส่งหมายนั้นไปยังศาลที่พยานจะไปเบิกความเพื่อให้สลักหลังหมายและดำเนินการส่งหมายให้แก่พยานต่อไป

เมื่อศาลที่พยานจะไปเบิกความได้รับรายงานผลการส่งหมายแล้ว ให้แจ้งศาลที่พิจารณาคดีทราบด้วย

ข้อ ๙ ในวันสืบพยาน ให้องค์คณะผู้พิพากษาและคู่ความรวมทั้งทนายความทำการสืบพยานภายในห้องพิจารณาของศาลที่พิจารณาคดี โดยมีการถ่ายทอดภาพและเสียงระหว่างศาลที่พิจารณาคดีกับศาลที่พยานไปเบิกความในเวลาเดียวกันตั้งแต่เริ่มต้น จนเสร็จสิ้นการสืบพยาน

ให้ศาลที่พยานไปเบิกความมอบหมายเจ้าพนักงานศาลอยู่เป็นสักขีพยานตลอดการสืบพยาน และให้ศาลที่พิจารณาคดีจดแจ้งชื่อ และสกุลของสักขีพยานไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณาด้วย

ข้อ ๑๐ เมื่อพยานเบิกความต่อศาลแล้วให้ศาลอ่านบันทึกคำเบิกความให้พยานและคู่ความฟัง แล้วให้คู่ความทุกฝ่ายลงลายมือชื่อในบันทึกคำเบิกความของพยาน ทั้งนี้ คำเบิกความของพยานต้องบันทึกให้ปรากฏข้อความด้วยว่าพยานเบิกความผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ

ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับกับกรณีที่มีการบันทึกการเบิกความของพยานโดยใช้วิธีการบันทึกลงโน้ตซึ่งสามารถถ่ายทอดออกเป็นภาพหรือเสียงหรือโดยใช้วิธีการอื่นใดซึ่งคู่ความและพยานสามารถตรวจสอบถึงความถูกต้องของบันทึกการเบิกความนั้นได้

ข้อ ๑๑ ให้ศาลที่พิจารณาคดีสั่งจ่ายค่าพาหนะ ค่าป่วยการ และค่าเช่าที่พักที่จำเป็นและสมควรแก่พยานซึ่งมาศาลตามหมายเรียก โดยให้ศาลที่พยานไปเบิกความเบิกจ่ายเงินแก่พยานในวันดังกล่าวแล้วส่งสำเนาหลักฐานการเบิกจ่ายกลับไปยังศาลที่พิจารณาคดี

การจ่ายค่าตอบแทนแก่นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

การจ่ายค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง และค่าเช่าที่พักแกล่ลาม ให้เป็นไปตามระเบียบสำนักงานศาลยุติธรรม ว่าด้วยการจ่ายค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง และค่าเช่าที่พักแกล่ลามที่ศาลจัดหาให้

ข้อ ๑๒ ในกรณีที่สถานที่ทำการสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลเป็นสถานที่ทำการของทางราชการ หรือสถานที่แห่งอื่น ให้ศาลที่พิจารณาคดีมีหนังสือแจ้งการสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลในลักษณะการประชุมทางจอภาพพร้อมกำหนดวันเวลาสืบพยาน ชื่อและจำนวนพยานบุคคลไปยังผู้มีอำนาจหน้าที่ดูแลสถานที่นั้นทราบ เพื่อจัดเตรียมความพร้อมของห้องพิจารณาและระบบการประชุมทางจอภาพ

ให้ศาลที่พิจารณาคดีมีหนังสือแจ้งการสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลในลักษณะการประชุมทางจอภาพ วันเวลานัดสืบพยาน ชื่อและจำนวนพยานบุคคลพร้อมด้วยสำเนาเอกสารและภาพถ่ายวัตถุพยาน อันจำเป็นในการเบิกความของพยาน ถ้าหากมี ไปยังศาลที่มีเขตอำนาจเหนือท้องที่ตามวรรคหนึ่ง เพื่อมอบหมายให้เจ้าพนักงานศาลทำหน้าที่ตามข้อ ๙ วรรคสอง ตลอดจนดูแลการสืบพยานให้ดำเนินไปโดยเรียบร้อย และให้นำความในข้อ ๖ และ ๘ ถึง ๑๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๓ ในกรณีที่พยานมีถิ่นที่อยู่ในต่างประเทศ ศาลที่พิจารณาคดีอาจให้พยานเบิกความ ณ สถานที่ที่เหมาะสม และมีความพร้อมที่จะให้พยานเบิกความในลักษณะการประชุมทางจอภาพก็ได้ ทั้งนี้ ศาลนั้นอาจมอบหมายให้บุคคลที่ศาลเห็นสมควรเป็นสักขีพยาน และให้นำความในข้อ ๔ ถึง ๑๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หากสถานที่ตามวรรคหนึ่งเป็นศาลในต่างประเทศ ให้ดำเนินการตามข้อตกลงระหว่างกัน หรือธรรมเนียมปฏิบัติระหว่างประเทศ แล้วแต่กรณี

ข้อ ๑๔ ให้ศาลที่พยานจะไปเบิกความในลักษณะการประชุมทางจอภาพกำหนดแนวทางปฏิบัติของศาลนั้นได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับข้อบังคับนี้

ข้อ ๑๕ ในกรณีมีความจำเป็นต้องมีวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใดในทางธุรการเพื่อให้การปฏิบัติตามข้อบังคับนี้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้กำหนดวิธีการนั้น

ประกาศ ณ วันที่ ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖

ไพโรจน์ วายุภาพ

ประธานศาลฎีกา



คำแนะนำของประธานศาลฎีกา
ว่าด้วยแนวทางการปฏิบัติต่อพยานที่เป็นเด็กในคดีอาญา
พ.ศ. ๒๕๕๙

โดยที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๒ ตรี กำหนดวิธีสืบพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีไว้เป็นพิเศษเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานตามข้อ ๑๒ แห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. ๑๙๘๙ โดยมีมุ่งหมายมิให้เด็กได้รับผลกระทบทั้งทางร่างกายและสภาวะทางจิตใจจากกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งการตกเป็นเหยื่อซ้ำอันเป็นการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ต้นแบบและมาตรการทางปฏิบัติของสหประชาชาติว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อเด็กในสาขาการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ แห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ประธานศาลฎีกาจึงออกคำแนะนำสำหรับการสืบพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ผู้พิพากษา เจ้าหน้าที่ และบุคลากรในศาลยุติธรรมพึงปฏิบัติต่อพยานโดยตระหนักว่าพยานมีความอ่อนแอและต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษที่เหมาะสมกับอายุ วุฒิภาวะ เพศ และปัจจัยอื่นที่มีลักษณะเฉพาะของเด็กนั้น ๆ เพื่อป้องกันความรุนแรงหรืออันตรายที่อาจเกิดจากการมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในชั้นศาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งพยานซึ่งเป็นผู้หญิงและเป็นผู้เสียหายในความผิดที่เกี่ยวกับเพศซึ่งมีความอ่อนไหวและเปราะบางเป็นพิเศษ

ข้อ ๒ ศาลพึงจัดให้มีห้องพักพยานที่เป็นเด็กแยกต่างหากจากห้องพักพยานทั่วไป โดยคำนึงถึงความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยของพยาน

ข้อ ๓ ศาลพึงจัดให้มีเจ้าหน้าที่สำหรับประสานงานและดูแลพยาน โดยเจ้าหน้าที่ควรพาพยานและผู้ปกครองไปนั่งรอในห้องพักพยานที่เป็นเด็กหรือห้องสืบพยานที่เป็นเด็ก ในกรณีที่พยานเป็นเด็กหญิง เจ้าหน้าที่ดังกล่าวควรเป็นเพศเดียวกัน

ข้อ ๔ ศาลพึงยึดหลักการสืบพยานโดยไม่ให้พยานเผชิญหน้ากับจำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๒ วรรคสาม และข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการสืบพยานคดีอาญาโดยไม่ให้พยานเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลย พ.ศ. ๒๕๕๖ อย่างเคร่งครัด

ข้อ ๕ ศาลพึงแจ้งให้พยานและผู้ปกครองหรือผู้ที่ดูแลพยานทราบถึงสิทธิและข้อมูลดังต่อไปนี้

- (๑) สถานที่ และวันเวลาที่ชัดเจนในการนัดสืบพยาน
- (๒) ประเภทของคดี บุคคลที่อ้างเด็กเป็นพยาน และความเกี่ยวข้องของพยานในคดี

ดังกล่าว

- (๓) ขั้นตอนการสืบพยานและระยะเวลาในการสืบพยานโดยประมาณ

(๔) สิทธิในการได้รับความคุ้มครองและค่าตอบแทนพยานตามกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีที่สามารถได้รับมาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๖

ข้อ ๖ ศาลพึงตรวจสอบบัญชีระบุพยานของทั้งโจทก์และจำเลยและสอบถามคู่ความว่าประสงค์จะอ้างพยานที่เป็นเด็กหรือไม่ หากจะต้องออกหมายเรียกพยาน ศาลพึงออกหมายเรียกพยานและมีหนังสือถึงนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์โดยเร็ว และกำชับให้คู่ความดำเนินการส่งหมายเรียกให้พยานทราบล่วงหน้าก่อนวันสืบพยานไม่น้อยกว่าสิบสี่วัน

ข้อ ๗ ศาลพึงคำนึงว่าการนำสื่อภาพและเสียงคำให้การของพยานในชั้นสอบสวนหรือนำคำเบิกความในชั้นไต่สวนมูลฟ้องมาใช้เป็นคำเบิกความในชั้นพิจารณาพิพากษาของศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๒ ตรี วรรคสาม นั้น ก็เพื่อคุ้มครองพยานมิให้ต้องรับผลกระทบจากการมาเบิกความที่ศาลเกินสมควร ซึ่งไม่ต้องนำมาใช้กับกรณีจำเลยอ้างตนเองเป็นพยาน ฉะนั้นการที่ศาลจะนำมาตรการดังกล่าวมาใช้ ควรได้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) ศาลพึงตรวจสอบสื่อภาพและเสียงดังกล่าวและพิจารณาถึงความจำเป็นและสมควรที่จะนำมาตรการนั้นมาใช้หรือไม่ โดยคำนึงถึง เพศ อายุ ประวัติ ความประพฤติ ภาวะแห่งจิตใจ สติปัญญา ความสนใจของเด็ก ความหนักเบาแห่งข้อหา และปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง

(๒) ศาลพึงควบคุมมิให้คู่ความซักถามพยานซ้ำกับถ้อยคำของพยานที่บันทึกไว้ในชั้นสอบสวนหรือชั้นไต่สวนมูลฟ้อง กล่าวคือต้องเป็นการซักถามเพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมเท่านั้น เว้นแต่ความที่บันทึกไว้นั้นไม่ชัดเจนหรือบกพร่อง

(๓) ศาลพึงควบคุมมิให้คู่ความถามค้านซ้ำไปซ้ำมาโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ทั้งต้องเป็นการถามโดยสุภาพตรงไปตรงมา ไม่ลวงให้พยานหลงผิด หรือเป็นการข่มขู่

(๔) ศาลพึงอนุญาตให้คู่ความถามถึงเฉพาะกรณีที่มีการถามค้านและเกี่ยวกับคำถามค้านเท่านั้น

ข้อ ๘ ในคดีที่มีการสืบพยานเด็กซึ่งเป็นผู้เสียหาย ศาลพึงพิจารณาคดีให้แล้วเสร็จภายในหกเดือนนับแต่วันตรวจพยานหลักฐานหรือวันนัดสอบคำให้การของจำเลย และให้กำหนดวันนัดสืบพยานต่อเนื่องกันไปจนกว่าคดีจะเสร็จการพิจารณาโดยไม่อนุญาตให้มีการเลื่อนคดี เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงได้

ข้อ ๙ ศาลพึงประสานกับนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ที่ร่วมสืบพยานว่า หากนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์รับทราบหรือพบเห็นว่าพยานรายใดอาจไม่ได้รับความปลอดภัยจากการที่ได้มาหรือจะมาเป็นพยานที่ศาล ให้นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์รับแจ้งให้เจ้าหน้าที่หรือศาลทราบทันที ในการนี้ให้ศาลพิจารณาดำเนินการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ และระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยการคุ้มครองและค่าตอบแทนพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๘

ข้อ ๑๐ หากการสืบพยานไม่สามารถกระทำให้เสร็จได้ในนัดเดียว ศาลพึงจัดให้นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์คนเดิมเข้าร่วมสืบพยานในนัดที่เลื่อนไป เว้นแต่มีเหตุจำเป็นหรือเหตุขัดข้องอื่น

ข้อ ๑๑ ศาลพึงรับฟังความกังวลในการมาเป็นพยานของเด็กและพึงให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องดูแลให้ความอนุเคราะห์พยานตามสมควร

ข้อ ๑๒ ศาลพึงมีมาตรการป้องกันไม่ให้มีการบันทึกภาพ แพร่ภาพ พิมพ์รูป บันทึกเสียง หรือแพร่เสียงของพยานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพยานที่อาจทำให้บุคคลอื่นรู้จักตัว ชื่อตัวหรือชื่อสกุล หรือโฆษณาข้อความที่เปิดเผยสถานที่อยู่ สถานที่ทำงาน หรือสถานศึกษาของพยานนั้น

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๙



(นายวีระพล ตั้งสุวรรณ)

ประธานศาลฎีกา

ภาคผนวกหมายเลข 10

กฎหมายเกี่ยวกับวิธีการรอกำหนดโทษ

- คำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับวิธีการรอกำหนดโทษ
- คำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับวิธีการรอกำหนดโทษ การรอกำหนดโทษและการกำหนด

เงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติ พ.ศ. 2559

คำแนะนำของประธานศาลฎีกา เกี่ยวกับวิธีการรอกการกำหนดโทษ

โดยที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ กำหนดให้ศาลมีอำนาจใช้วิธีการรอกการกำหนดโทษกับผู้ซึ่งถูกพิพากษาว่ามีความผิด ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดยังไม่สมควรต้องรับโทษอันเนื่องมาจากสภาพของผู้กระทำความผิดนั้นเอง ลักษณะและผลของการกระทำ ตลอดจนจนสภาวะแวดล้อมอันเป็นสาเหตุหรือเกี่ยวเนื่องกับผู้กระทำความผิดหรือการกระทำความผิดนั้น เพื่อให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสดับตัว โดยไม่มีประวัติว่าเคยต้องโทษจำคุก ดังนั้น เพื่อให้การใช้วิธีการดังกล่าวเป็นไปในแนวทางเดียวกันและเกิดประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ แห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระธรรมนูญศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๑ ประธานศาลฎีกาจึงออกคำแนะนำ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ภายใต้บังคับมาตรา ๕๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ในคดีความผิดซึ่งตามบัญญัติมาตรฐานการลงโทษของศาลกำหนดให้รอกการลงโทษได้ หรือความผิดอื่นใดซึ่งศาลเห็นว่าจำเลยยังไม่สมควรถูกจำคุก หากพฤติการณ์แห่งคดีปรากฏว่า

(๑) การกระทำความผิดของจำเลยมีสาเหตุมาจากความยากจนหรือกระทำไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และความเสียหายที่เกิดขึ้นมีเพียงเล็กน้อย

(๒) จำเลยได้สำนึกถึงความผิดและพยายามบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้น และในกรณีที่มีผู้เสียหาย บุคคลดังกล่าวไม่ติดใจที่จะดำเนินคดีแก่จำเลย

(๓) ผู้เสียหายกับจำเลยมีความสัมพันธ์กันทางหนึ่งทางใด เช่น เป็นญาติ เพื่อนบ้าน หรือผู้ร่วมงาน และความผิดที่เกิดขึ้นเป็นความผิดไม่ร้ายแรงซึ่งทั้งสองฝ่ายต่างมีความเข้าใจที่ดีต่อกันแล้ว

(๔) เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท และผู้เสียหายเป็นบุคคลในครอบครัวหรือญาติของจำเลยหรือตัวจำเลยได้รับผลร้ายอย่างรุนแรงจากการกระทำความผิดนั้น หรือ

(๕) พฤติการณ์อื่นในทำนองเดียวกับ (๑) ถึง (๔) ซึ่งศาลเห็นว่าจำเลยไม่ควรจะมีประวัติต้องโทษติดตัว

ศาลพึงพิจารณาใช้วิธีการรอกการกำหนดโทษเพื่อให้โอกาสจำเลยกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควรกำหนด

ข้อ ๒ นอกเหนือจากเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคสอง (๑) (๒) (๓) (๔) แล้ว ศาลอาจกำหนดเงื่อนไขอื่นตามมาตรา ๕๖ วรรคสอง (๕) ดังต่อไปนี้ให้จำเลยปฏิบัติเพิ่มเติมก็ได้

(๑) ให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายหรือเยียวยาความเสียหายทางร่างกายหรือจิตใจให้แก่ผู้เสียหายโดยวิธีอื่นตามที่จำเลยและผู้เสียหายตกลงกัน

(๒) ให้เข้ารับคำแนะนำจากแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลซึ่งทำหน้าที่ให้คำปรึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาด้านจิตใจหรือทางสังคม ตามที่ศาลกำหนด

(๓) ให้ปฏิบัติตามศาสนกิจตามที่ศาลเห็นสมควรและจำเลยยินยอม

(๔) ให้บริจาคเงินเพื่อการกุศลหรือสาธารณประโยชน์ ตามที่จำเลยยินยอม

(๕) ห้ามออกนอกสถานที่อยู่อาศัยในระหว่างเวลาที่ศาลกำหนด

(๖) ห้ามเข้าไปในสถานที่ที่ศาลกำหนด

(๗) ให้ทำทัณฑ์บนว่าจะไม่ก่อเหตุร้ายหรือก่อให้เกิดภัยอันตรายแก่ผู้อื่น

(๘) ไม่เสพสุราหรือยาเสพติดให้โทษ

(๙) ไม่ประพฤติตนหรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันอาจนำไปสู่การกระทำความผิดอีก

ข้อ ๓ ในระหว่างรอกำหนดโทษ นอกจากพนักงานคุมประพฤติแล้ว ศาลอาจแต่งตั้งบุคคลในครอบครัวของจำเลยหรือบุคคลที่ศาลเห็นสมควรซึ่งยอมรับดูแลจำเลยเป็นผู้ควบคุมให้คำแนะนำช่วยเหลือ หรือตักเตือนจำเลยด้วยก็ได้

ข้อ ๔ ถ้าภายในเวลาที่ศาลกำหนดตามข้อ ๑ จำเลยไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลได้วางไว้ หรือกระทำความผิดขึ้นอีกแต่ศาลมิได้พิพากษาให้จำคุกในคดีหลัง ศาลอาจดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ก็ได้

(๑) ตักเตือนจำเลย

(๒) เปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติ

(๓) กำหนดโทษแต่รอกำหนดโทษไว้

(๔) กำหนดโทษแล้วลงโทษซึ่งรอไว้แล้วนั้น

ข้อ ๕ ในกรณีที่จำเลยได้กระทำความผิดอีกภายในเวลาที่รอกำหนดโทษไว้ และศาลในคดีหลังจะพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลย ให้ศาลที่พิพากษาคดีหลังกำหนดโทษที่รอไว้ตามพฤติการณ์แห่งคดีเท่าที่ปรากฏในสำนวนคดีก่อน เพื่อบวกเข้ากับโทษในคดีหลัง

หากสำนวนคดีก่อนอยู่ที่ศาลอื่น ให้ศาลที่พิพากษาคดีหลังยืมสำนวนจากศาลนั้นหรือจะขอให้ศาลนั้นส่งเอกสารเท่าที่จำเป็นมาทางโทรสาร ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นเพื่อใช้ประกอบการพิจารณากำหนดโทษก็ได้

ข้อ ๖ ในกรณีที่ต้องมีวิธีการใดในทางธุรการเพื่อให้การปฏิบัติตามคำแนะนำนี้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้กำหนดแนวทางปฏิบัติหรือดำเนินการในเรื่องนั้นได้ตามความจำเป็น

ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕

(ลงชื่อ) ไพโรจน์ วายุภาพ
(นายไพโรจน์ วายุภาพ)
ประธานศาลฎีกา

คำแนะนำของประธานศาลฎีกา
เกี่ยวกับวิธีการรอกการกำหนดโทษ การรอกการลงโทษ
และการกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติ

พ.ศ. ๒๕๕๙

โดยที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ เกี่ยวกับหลักเกณฑ์การรอกการกำหนดโทษ การรอกการลงโทษ และการกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหลีกเลี่ยงการลงโทษจำคุกจำเลยในความผิดที่ไม่ร้ายแรงโดยไม่จำเป็น โดยนำวิธีการแก้ไขฟื้นฟูจำเลยมาใช้เพื่อป้องกันมิให้กระทำความผิดซ้ำและกำหนดวิธีการเยียวยาผู้เสียหายอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังเป็นการกำหนดมาตรการทางเลือกอื่นนอกจากการลงโทษจำคุกและปรับ อันจะทำให้จำเลยได้รับโอกาสแก้ไขความผิดของตน โดยไม่มีมลทินติดตัว สร้างความรู้สำนึกในการกระทำความผิดให้แก่จำเลย รวมถึงเพื่อให้ศาลใช้ดุลพินิจในการรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษได้เหมาะสมยิ่งขึ้น สมควรปรับปรุงคำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับวิธีการรอกการกำหนดโทษ ฉบับลงวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๕๕ และออกคำแนะนำฉบับใหม่ใช้แทนฉบับเดิม

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ แห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระธรรมนูญศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๑ ประธานศาลฎีกาจึงออกคำแนะนำ ดังต่อไปนี้

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๑ ก่อนกำหนดแนวทางการลงโทษ ศาลพึงได้รับทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับจำเลยตามที่ระบุไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง โดยสอบถามจำเลย ตรวจสอบสำนวนการสอบสวนหรือรายงานการสืบเสาะและพินิจจำเลยของพนักงานคุมประพฤติ

ข้อ ๒ ศาลพึงกำหนดแนวทางการลงโทษและการแก้ไขฟื้นฟูจำเลยที่หลากหลายตามความร้ายแรงแห่งการกระทำความผิดและความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยให้มีการรอกการกำหนดโทษหรือการรอกการลงโทษให้เหมาะสมกับข้อเท็จจริงตามข้อ ๑ โดยเฉพาะในกรณีที่เป็นการกระทำความผิดครั้งแรก และจำเลยยังไม่สมควรถูกพิจารณากำหนดโทษให้เป็นมลทินติดตัว หรือให้รอกการลงโทษในกรณีที่จำเลยกระทำความผิดซ้ำแต่ยังมีเหตุให้แก้ไขปรับปรุงและกลับตัว ทั้งนี้ ศาลอาจกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความปลอดภัยหรือไม่ก็ได้

ข้อ ๓ การใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษ ศาลพึงให้อโอกาสจำเลยมีต้องรับโทษจำคุกหรือโทษปรับโดยไม่จำเป็น แต่พึงเน้นการใช้มาตรการเพื่อแก้ไขฟื้นฟูและป้องกันมิให้จำเลยกระทำความผิดซ้ำแทนการลงโทษจำคุก ส่วนโทษจำคุกนั้น ควรนำมาใช้เมื่อจำเลยกระทำความผิดอาญาร้ายแรงและน่าจะเป็นอันตรายต่อสังคม

การลงโทษจำคุกให้คำนึงถึงผลเสียของการลงโทษจำคุกระยะสั้น โดยใช้มาตรการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๓ หรือมาตรา ๕๕ ประกอบด้วย

ข้อ ๔ ในระหว่างการรอกการกำหนดโทษ การรอกการลงโทษ หรือคุ้มครองความปลอดภัย ศาลอาจแต่งตั้งบุคคลในครอบครัวของจำเลยหรือบุคคลที่ศาลเห็นสมควรซึ่งยอมรับดูแลจำเลยนอกจากพนักงานคุมประพฤติหรือเจ้าพนักงานศาล เป็นผู้ควบคุมดูแล ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ หรือตักเตือน รวมถึงติดตามการปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด โดยระบุถึงระยะเวลาและวิธีการรายงานผลการปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวให้ศาลทราบ

ข้อ ๕ การกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความปลอดภัย ศาลอาจกำหนดข้อเดียวหรือหลายข้อให้เหมาะสมกับพฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งการกระทำความผิดแต่ละฐานความผิด โดยคำนึงถึงปัจจัยที่จะทำให้จำเลยสามารถแก้ไขปรับปรุงตัวไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำ การรู้สำนึกถึงการกระทำความผิดและการชดใช้เยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย และการแก้ไขหรือบรรเทาความเสียหายที่เกิดแก่ทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมและสังคมโดยรวมที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิด

หมวด ๒

การรอกการกำหนดโทษ

ข้อ ๖ ในคดีความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินห้าปี คดีความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว คดีความผิดอันยอมความได้ คดีความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ คดีที่ศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินห้าปี คดีที่จำเลยไม่เคยต้องโทษมาก่อน หรือคดีที่ตามบัญชีมาตรฐานการลงโทษ

ของศาลกำหนดให้ความผิดนั้นอาจรอกการลงโทษได้ ศาลพึงพิจารณาใช้วิธีการรอกการกำหนดโทษ หากพฤติการณ์แห่งคดีปรากฏว่า

(๑) จำเลยกระทำความผิดโดยมีสาเหตุมาจากความยากจนหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และไม่เกิดความเสียหายร้ายแรง

(๒) จำเลยสำนึกถึงการกระทำความผิดและพยายามบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้น และในกรณีที่มีผู้เสียหาย บุคคลดังกล่าวไม่ตั้งใจที่จะดำเนินคดีแก่จำเลย

(๓) จำเลยเป็นหญิงมีครรภ์ คนชรา คนพิการ ผู้ที่ป่วยเจ็บหรือเป็นโรคร้ายแรง

(๔) ผู้เสียหายกับจำเลยมีความสัมพันธ์กันในทางใดทางหนึ่ง เช่น เป็นบุคคลในครอบครัว ญาติ เพื่อนบ้าน หรือผู้ร่วมงาน และผู้เสียหายกับจำเลยต่างมีความเข้าใจที่ดีต่อกันแล้ว

(๕) พฤติการณ์อื่นใดอันสมควรรอกการกำหนดโทษเพื่อให้จำเลยมีประวัติการต้องโทษติดตัว

ข้อ ๗ ภายในกำหนดระยะเวลารอกการกำหนดโทษ หากจำเลยกระทำความผิดขึ้นอีกหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติ ศาลอาจดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามความเหมาะสมแก่กรณีดังต่อไปนี้

(๑) ตักเตือนจำเลย

(๒) เปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติ

(๓) กำหนดโทษแต่รอกการลงโทษ

(๔) กำหนดโทษแล้วลงโทษ

ข้อ ๘ ในกรณีที่ศาลจะกำหนดโทษแล้วลงโทษจำเลยตามข้อ ๗ (๔) ให้ศาลที่พิพากษาในคดีหลังกำหนดโทษที่รอไว้ตามพฤติการณ์แห่งคดีเท่าที่ปรากฏในสำนวนคดีก่อนเพื่อบวกเข้ากับโทษในคดีหลัง

หากสำนวนคดีก่อนอยู่ที่ศาลอื่น ให้ศาลที่พิพากษาในคดีหลังยืมสำนวนจากศาลนั้นหรือขอให้ศาลนั้นส่งเอกสารเท่าที่จำเป็นมาทางโทรสาร ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นเพื่อใช้ประกอบการพิจารณากำหนดโทษก็ได้

หมวด ๓

การรอกการลงโทษ

ข้อ ๙ ในคดีที่ศาลอาจรอกการกำหนดโทษตามข้อ ๖ ได้ แต่เพื่อเป็นการป้องปรามมิให้จำเลยกระทำความผิดอีก ศาลพึงลงโทษปรับด้วย แต่โทษจำคุกให้รอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษก็ได้

ในกรณีที่จำเลยกระทำผิดขึ้นอีกหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติกายในกำหนดระยะเวลาของการกำหนดโทษ แต่ศาลเห็นว่าจำเลยยังไม่ควรถูกลงโทษจำคุกหรือปรับ ให้ศาลพึงใช้วิธีการรอการลงโทษ

การใช้ดุลพินิจตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้พิจารณาประกอบกับพฤติการณ์แห่งคดี โดยให้นำความในข้อ ๖ (๑) ถึง (๕) มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๔

การกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติกาย

ข้อ ๑๐ กรณีที่จำเลยกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ศาลจะลงโทษจำเลยหรือคุ้มครองความประพฤติกายหรือไม่อย่างไร พึงคำนึงถึงมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดด้วย

ข้อ ๑๑ คดีความผิดที่การกระทำมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม ศาลพึงกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติกายโดยให้มีการส่งเสริมหรือแก้ไขฟื้นฟูหรือเยียวยาความเสียหายที่เกิดแก่ทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม หรือชดเชยค่าเสียหาย โดยคำนึงถึงเจตนาของจำเลย ความร้ายแรงแห่งการกระทำความผิด และผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อใช้ประกอบการพิจารณากำหนดวิธีการแก้ไขฟื้นฟูหรือเยียวยาความเสียหายหรือจำนวนเงินในการชดเชยค่าเสียหาย กับให้พิจารณาประกอบกับคำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับการดำเนินคดีสิ่งแวดล้อม ฉบับลงวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๔

การกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติกายตามวรรคหนึ่ง ศาลอาจสอบถามผู้เชี่ยวชาญ พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ความเห็นเกี่ยวกับวิธีการและจำนวนเงินที่เหมาะสม หรือจัดให้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการหรือจำนวนเงิน เพื่อให้ศาลใช้ประกอบการพิจารณาก่อนกำหนดเงื่อนไขดังกล่าว ทั้งนี้ ศาลควรแจ้งความเห็นหรือข้อเสนอแนะดังกล่าวให้จำเลยทราบด้วย

ข้อ ๑๒ คดีความผิดใดที่ศาลเห็นว่าจำเลยควรได้รับการแก้ไขปรับปรุงหรือกลับตัว ศาลพึงกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติกายโดยให้จำเลยไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานที่ศาลระบุ ให้ฝึกหัดหรือทำงานอาชีพ หรือให้เข้ารับการฝึกอบรม โดยให้คำนึงถึง

(๑) ความสะดวกของจำเลยในการเดินทางไปรายงานตัว ความเหมาะสมของประเภทของการกระทำกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของจำเลย และประโยชน์ที่สังคมจะได้รับจากการจัดให้กระทำการกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์นั้น

(๒) ประเภทและระยะเวลาของการฝึกหัดหรือการทำงานเพื่อให้จำเลยมีรายได้ มีความรับผิดชอบ หรือมีการทำงานที่เป็นหลักแหล่ง

(๓) หลักสูตรการฝึกอบรมซึ่งควรสอดคล้องกับสาเหตุของการกระทำความผิด เหมาะสมกับ พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งการกระทำความผิด รวมถึงอายุ เพศ อาชีพ การศึกษา และความเชื่อทางศาสนาของจำเลย

ข้อ ๑๓ ในการป้องกันมิให้จำเลยไปกระทำความผิดซ้ำ ศาลพึงกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติโดยการให้ละเว้นการคบหาสมาคมหรือการประพฤติใด ห้ามออกนอกสถานที่อยู่อาศัย ห้ามเข้าในสถานที่ใด หรือให้ทำทัณฑ์บน โดยให้คำนึงถึงว่าเงื่อนไขดังกล่าว

(๑) ไม่กระทบต่อการดำรงชีวิตของจำเลยเกินสมควร โดยอาจกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับเวลา สถานที่ และตัวบุคคล หรือเงื่อนไขอื่นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการคบหาสมาคมหรือการประพฤติใดให้เหมาะสมกับลักษณะของจำเลยก็ได้

(๒) มีส่วนช่วยในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดำเนินชีวิตของจำเลย และป้องกันอันตรายต่อผู้เสียหายและสังคม ทั้งนี้ ควรจัดให้มีการติดตามการปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดโดยนำข้อ ๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๓) ช่วยลดโอกาสและความรุนแรงที่จำเลยอาจก่อเหตุร้ายหรือก่อให้เกิดภัยอันตรายขึ้นอีก

ข้อ ๑๔ คดีความผิดใดที่มีผู้เสียหาย ศาลพึงให้โอกาสจำเลย ผู้เสียหาย ครอบครัวของจำเลยและผู้เสียหาย รวมถึงบุคคลอื่นที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการกระทำความผิด เจรจากกลางคดีใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือเยียวยาความเสียหายโดยวิธีอื่น เช่น การขอโทษผู้เสียหาย การทำงานแทนการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน การกระทำพิธีทางศาสนาหรือตามความเชื่อ เพื่อให้เกิดความสงบสุขในการอยู่ร่วมกันในสังคม

ศาลอาจพิจารณานำข้อตกลงที่จำเลยและผู้เสียหายตกลงกันได้ไม่ว่าข้อหนึ่งข้อใดหรือทั้งหมด ก่อนศาลมีคำพิพากษากำหนดเป็นเงื่อนไขตามวรรคหนึ่งก็ได้ ทั้งนี้ ศาลควรพิจารณาตรวจสอบข้อตกลงดังกล่าวด้วยว่าต้องไม่เป็นการขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ได้สัดส่วนกับความเสียหายที่เกิดขึ้น และไม่ก่อภาระกับอีกฝ่ายหนึ่งมากเกินไปจนเกินสมควรจนถึงขนาดที่จะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมกับผู้เกี่ยวข้อง

ข้อ ๑๕ ศาลอาจกำหนดเงื่อนไขอื่น ๆ เพื่อคุ้มครองความประพฤติของจำเลยตามมาตรา ๕๖ วรรคสอง (๑๐) แห่งประมวลกฎหมายอาญา อาทิ

(๑) ให้จำเลยปฏิบัติตามศาสนกิจตามที่ศาลเห็นสมควร

(๒) ให้จำเลยบริจาคเงินเพื่อการกุศลหรือสาธารณประโยชน์

(๓) ห้ามจำเลยเสพสุราหรือยาเสพติดให้โทษ

(๔) ให้จำเลยปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลหรือดูแลผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนน สำหรับจำเลยที่กระทำความผิดโดยประมาท

หมวด ๕

การปฏิบัติงานทางธุรการ

ข้อ ๑๖ ในกรณีที่ต้องมีวิธีการใดในทางธุรการเพื่อให้การปฏิบัติตามคำแนะนำนี้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้กำหนดแนวทางปฏิบัติหรือดำเนินการในเรื่องนั้นได้ตามความจำเป็น

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

วีระพล ตั้งสุวรรณ
(นายวีระพล ตั้งสุวรรณ)
ประธานศาลฎีกา

